

Katolički list

Zvonik

GOD. XVIII. BR. 12 (194) Subotica, prosinac (decembar) 2010. 130,00 din

*Čestit Božić,
Isusovo porođenje!*

Proslava obljetnice Družbe sestara Kćeri milosrđa

Gosti iz Beograda na Tribini mladih

Proslava spomendana sv. Cecilije u crkvi sv. Roka

Druženje mladih poslije mise za mir

Adventski koncert VIS-a Proroci

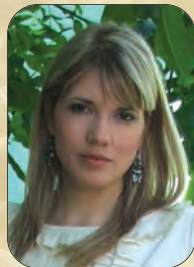
Mladi pjevači

Zornice na Paliću

Liturgijska ruha, oprema i pribor.
Sve na jednom mjestu.
Tel.: 024/755-002, Mobitel: 064/130-73-93

Oslobodeni suvišnog dočekajmo Božić!

Selidbe, renoviranja, putovanja i raspremanja, prava su prilika za promjene, raščišćavanje i oslobađanje od svega suvišnog. Kad doveden do svršenog čina čovjek bude primoran osloboditi se svega materijalnog što ga pritišće, baciti i odreći se svega suvišnoga što mu godinama samo zauzima mjesto, shvaća da sve što mu je doista potrebno može stati u onih nekoliko većih crnih vreća. A onda, kad malo bolje pogleda ispred i iza sebe, shvati da se lako može živjeti i bez tih nekoliko vrećica. Sve, dakle, vrijedno u životu ne nosimo u vrećicama crnim, bijelim i šarenim, već duboko u sebi. To su osjećaji, sjećanja, slike, susreti, riječi, pogledi. A sve to jedino nam može darovati susret i čovjek.

Božićni broj *Zvonika* pun je tekstova koji nas upućuju upravo na tu stvarnost – susret s čovjekom i živim Bogom po njemu. Poznati kršćanski pisac Phil Bosmans napisao je: *Da za Božić budeš sretan, ne trebaš božićnu puru, ni prebogato jelo i piće, ni skupi, već ranije naručeni jelovnik u restoranu, da bi zatim dobio bolove u želucu i srčani udar. Svjetlo, mir, radost ne vise kao kuglice na božićnom drvcu. Niti dolaze k tebi s pomalo sentimentalnom glazbom. Božićne prodavaonice, velike želje u poklon-paketima ne mogu o blagdanu ispuniti srećom ni jedno jedino prazno srce. Da ovih božićnih dana budeš sretan, potrebno ti je svjetlo i toplina, ne hladno neonsko svjetlo ni toplina električne grijalice, ako funkcionira. Potrebno ti je svjetlo u srcu da vidiš smisao života i toplina dragih ljudi koji te vole.*

U njegovim riječima ponovno otkrivamo činjenicu da nam sve one vreće i vrećice ne koriste baš ništa, ako u bratu čovjeku nismo prepoznali i čovjeka patnika i onoga koji se s nama raduje, s kojim skupa možemo dočekati Kristovo rođenje. O božićnoj radosti i iščekivanju novoga života svjedoči i obitelj Ivković na stranicama reportaže. Pisali su o tomu i mladi na svojim stranicama. Njihove kratke priče mame osmijeh ali i suze, istodobno donoseći poruku iz Nevenina uvodnika koja piše: *Čitav naš život je iščekivanje onog vječnog druženja u preobraženosti i sjaju ljubavi. Iščekivanje i očekivanje nisu opravdanja za čekanje na drugoga, da on načini prvi korak – dovoljno je što ga je sam Bog učinio prvi prema čovjeku! Ne dopusti da tebe netko čeka. Ukoliko nisi, kreni! Kreni u susret, u ljubavi, miru, veselju! Kreni ka čovjeku i dođi ćeš do velikih i neprocjenjivih ciljeva.*

I kršćanski stav nuka nas na preispitivanje čemu ili komu ćemo se pokloniti ovoga Božića, te nas poziva: *Radujmo se Kristovu rođenju, radujmo se Bogu-djetetu koji nas sve poziva da budemo ljudi-djeca, po Ljubavi, bezazlenosti, vedrini. U tom sjaju, takvo lice pokažimo našim bližnjima – u rano, zimsko, božićno jutro... Jer, da bismo drugomu pokazali što je svjetlost, i sami trebamo biti svjetlost!*

Shvatili ste već, uvodnik nisam napisala sama. I tu mi je bila potrebna misao drugih, pomoć i poticaj. Ništa ne možemo jedni bez drugih. Hvala zato svim onim dragim ljudima koji su mi svojim srcem i primjerom pomogli napisati uvodnik božićnog broja *Zvonika*.

Zapamtimo stoga i podsjećajmo se na to svakoga dana i oslobodimo se suvišnih vrećica. Jer, jedino bez čega ne možemo su LJUDI! U njihovim očima ovoga Božića prepoznavmo Boga, u njihovom stisku ruke dodir tek rođenoga Isusa.

Svima Vama, dragi čitatelji, i Vašim najdražima, u ime Uredništva želim čestit Božić, Isusovo porođenje, i blagoslovljenu cijelu novu godinu!

Zamjenica glavnoga urednika

Iz sadržaja

Božićna poruka biskupa Ivana	5
Tema: Žive jaslice	6
Proslava „Materica“ u Subotici	9
Za slobodu smo rođeni.....	15
Učinite da Isus poraste u dječjoj duši.....	23
Reportaža: Iščekivanje posebnog Božića.....	24
Intervju: dr. Ante Sekulić	26
Priča: Josipov Božić	31
Žena u Svetom pismu	33
Kršćanski stav: Komu se pokloniti ovog Božića.....	35
Mladi: Zagrljeni u duši	41
Biti mama, biti tata.....	44
Može li se vraćanje vraćanjem liječiti?	45

* * * * *

Svim našim čitateljima,
suradnicima i
dobročiniteljima,
blagoslovljene Božićne
i novogodišnje blagdane
želi uredništvo *Zvonika*

i
Katolički institut za
kulturu, povijest
i duhovnost
Ivan Antunović

Pisma, na Božić što se piva

Piše: o. Vjenceslav Mihetec, oca

Kako je dobro zaustaviti vrijeme nad kojim starim molitvenikom, za koji bi suvremeni teolozi rekli da nije liturgijski, pa listati, čitati, promišljati i učiti. Pred srcem mi je knjiga Duhovna manna u svom sedmom izdanju u Subotici 1874. godine.

Sada me zanima božićni dio pod naslovom *Pisma Božića od porođenja Isusovog na Božić, što se piva*. Slijedi nekoliko pisama pastirskih, potom pisme o svecima božićnog doba, pa novogodišnje, o Imenu Isusovu te nekoliko pjesama o Srcu Isusovu pod naslovom *Pisme od ljubavi Božje*.

Čitajući ih, razmišljam o njihovoj sadržaju. Vidim da je sadržaj uzet iz Svetoga pisma i iz života ljudi onoga doba. Biblije nisu imali. Uglavnom su bili nepismeni. Pa odakle im sve to?

Oni su imali život koji su živjeli. Duge zimske adventske večeri bile su kao stvorene za susretanja, pripovijedanja, maštanja, stvaranja. Sadržaji su se uzimali iz evanđelja koja su se naviještala u nedjeljnim misama. O tome se pripovijedalo. Sadržaj se uobličavao u riječi i glazbu. Sadržaj obučan u glazbeno ruho lakše se pamti i prenosio. I eto nam *Pisama*, ne samo za svaki dan, već i za određena doba dana. Sve je to opjevano. I nebo, i zora, i dan, i sumrak. I tu noć kako sjaji kao dan. Riječi nisu svagdanje, već blagdanske. Sve je podignuto na višu, Božju razinu. A sve to izvire iz srca u kojima se Božja Riječ sastala s čovjekovom ljubavlju i rođena je Riječ blagdanska, svečana. *Pisma* koja ima moć raspiniti nebo da čuje krik zemlje: *Vi nebesa rosite svrhu nas, i vi oblaci spustite nam pravednog!* A onda se događa sveopće gibanje. Svi putuju. Svaki nešto nosi. *Tad govore k njemu dohodeći pastiri: O pastiru svih pastira, k nam obrati se, došli smo, don'li smo, darove ti prikazati, janje, mlika i sir dati, sladki Isuse, k nam obrati se... da naše srdašce, povoj*

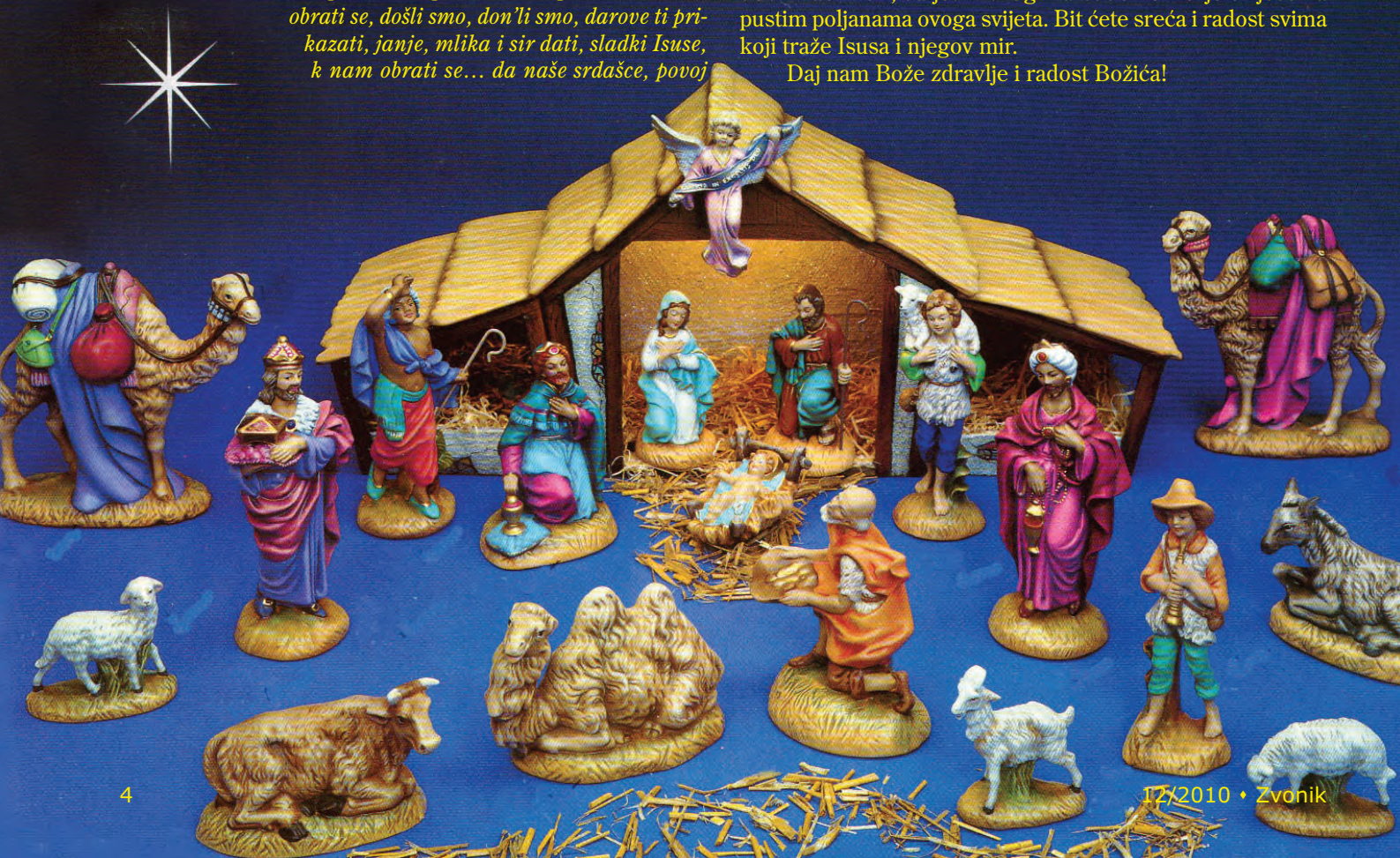
bude Božjeg Sina, Isukrsta Gospodina, u vike amen, u vike amen.

Reći ćete, posebno mladi svijet, tko će to danas. Znate, i prije sto pedeset godina je bilo *danas*. I danas ljudi imaju potrebu biti zajedno, zajednica. I onda je bilo drugih sadržaja i mogućnosti. Uklonili su oni gajde i kolo. Svakako u došašću i korizmi. Slušalo se tada i osluškivalo što govori Gospodin. I ove su *Pisme* odgovor na Božji govor. Stoga su naše *Pisme božićne* prepjevano Evanđelje. Svaka je pjesma jedna kateheza.

Je li to moguće danas? Itekako. Samo se treba otvoriti Bogu. U zajednici, u društvu. Danas smo svi pismeni. Neka jedan čita evanđelje, drugi neka sluša. Svi neka promišljaju s Marijom. Neka sanjare s Josipom. Nek potrče s pastirima svima reći što im je rekao Gospodin. *Radujmo se i mi dakle svi dana... svaki srcem i pameću hodimo... Isus sve nas milosrdno pohodi!* Dakle, moguće je. Isti je Bog. Ista je njegova riječ. Isti je Duh Sveti. Isti je čovjek, slika Božja. Povežimo sve to u zajedništvu vjere, nade i ljubavi; i ovo naše, današnje vrijeme učinit ćemo Božjim. Naučimo nešto vrijedno i lijepo od starih. Uzmimo stare knjige. U njima je *Duhovna manna*, bogoljubne molitvice i pisme. Učimo od njih, drugujući, slušajući Boga, prebirući u srcu, a onda će iz srca provreti stih: *Radujmo se i pivajmo... Divica Marija Sinka porodi!*

Bogoljubni vjernici, unesite u vaš dom Bibliju i svijeću. Užežite svijeću, a Bibliju čitajte, glasno. Svi okupljeni oko stola slušajte, prebirete u srcu, motrite i rodit će se pjesma. Pjesma dobrodošlica *danas rođenomu*. Svi ćete postati *Duhovna manna* što s neba pada da jedni drugima budemo dobri kao kruh, da jedni drugima budemo Božje cvijeće na pustim poljanama ovoga svijeta. Bit ćete sreća i radost svima koji traže Isusa i njegov mir.

Daj nam Bože zdravlje i radost Božića!

Božićna poruka dr. Ivana Pénzesa, subotičkog biskupa

Sazdao si čovječje dostojanstvo i još divnije ga obnovio

Kršćanska braćo i sestre!

Božja ljubav prema čovjeku ponajprije se pokazala u otajstvu stvaranja čovjeka. Jedino je čovjek stvoren na sliku Božju, a Bog ga je učinio sebi sličnim.

Nama ljudima Bog je darovao dostojanstvo djece Božje. Bog nas je stvorio kao prijatelje i suradnike. Dao nam je sposobnost da ljubimo i da stvaramo.

Bog i čovjek bili su zajedno. Čovjek je stvoren tako čudno. Darovano mu je dostojanstvo i neupitna vrijednost. Nažalost, čovjek je po nagovoru Zloga izigrao Božje povjerenje i Božje prijateljstvo. Okrenuo je leđa svome Stvoritelju. Prvim grijehom i svakim pojedinim, koji je kasnije uslijedio, čovjek je zanjekao svoju ljudskost, svoju sličnost s Bogom i svoje dostojanstvo.

Tada se ponovno pokazuje koliko nas Bog ljubi. Objavio nam se kako bi nas priveo na put ljubavi, a u punini vremena poslao je svoga Sina koji je smrću na križu obnovio dostojanstvo palog čovjeka.

Isusovom smrću svi smo spašeni od vječne smrti i propasti. Omogućeno nam je da ponovno osjetimo Božju ljubav. Bog Isus Krist uzeo je našu ljudsku narav kako bi svatko od nas imao mogućnost postati dionikom njegova božanstva.

Isus je svojim utjelovljenjem i rođenjem pokazao koliko cijeni čovjeka i kako se može biti čovjekom. A svojim izborom neimaštine i odbačenosti, od početka do kraja života, poistovjećuje se s onima koji su najbjeđniji od svih ljudi. I daje svjedočanstvo o neotuđivosti ljudskoga dostojanstva. Nitko radi vlastite neimaštine ili nevolje ne gubi svoje dostojanstvo, jedino ga drugi ljudi manje prepoznaju i cijene. Zato nas Božić uči da prihvatimo Božju ljubav prema čovjeku i da tom ljubavlju darivamo sebe i druge.

Božićno otajstvo u sebi nosi četiri važne dimenzije. Prvenstveno sadrži povijesno prisjećanje na događaj koji se zbilo u Betlehemu. Njemu je prethodio proročki navještaj, a slijedi ga dimenzija neprestanog posadašnjenja. Konačno, tu je i usmjerenost na vječnost.

Onima koji prihvaćaju slijediti Isusa dariva se punina života: u njima božanska slika biva obnovljena i dovedena do savršenstva. Ovo je plan Božji s ljudskim bićima: da postanu „suobličeni slici Sina njegovog“ (Rim 8,29; Ivan Pavao II., *Evangelium vitae*). Samo tako, u sjaju te slike, čovjek može biti oslobođen od ropstva idolatrije, može obnoviti raspršeno bratstvo i pronaći svoj identitet. Način na koji se Krist utjelovio i način na koji je rođen pokazuje nam jasnu sliku Boga koji ne pristaje da mi raspoložemo njime, nego nas poziva da zajednički prispijemo u dom Očev.

Ovim mislima želim svima čestit Božić i blagoslovljenu Novu godinu!

+ **Ivan**, biskup

U postsinodalnoj pobudnici *Verbum Domini* (Riječ Gospodnja)

papa Benedikt XVI. u drugom poglavlju o značenju prisutnosti Utjelovljene Riječi govori ovako:

Crkva prima riječ

„Gospodin govori svoju riječ, tako da je mogu primiti oni koji su stvoreni „kroz“ tu istu riječ. „Došao je k svojim“ (Iv 1,11) i njegova riječ nije nešto strano za nas, jer je stvaranje bilo u obiteljskom odnosu s Božjim životom. Ipak, Proslov četvrtog evanđelja stavlja nas pred mogućnost odbijanja Božje riječi od strane „njegovih“, od onih „koji ga ne primiše“ (Iv 1,11). Ne primiti ga znači ne slušati njegov glas, ne suobličavati se s *Logosom* (Riječ). S druge strane, kad god su muškarci i žene, iako krhki i grešni, iskreno otvoreni za susret s Kristom, počinje radikalni preobražaj: „a svima koji ga primiše, dade vlast da postanu djeca Božja“ (Iv 1,12). Primiti Riječ znači oblikovati sebe po njemu, a time biti usklađen, po snazi Duha Sve-

toga, s Kristom, „Jedinorođencem od Oca“ (Iv 1,14). To je početak novog stvaranja, novo stvorenje je rođeno, i novi ljudi se rađaju. Oni koji vjeruju, to jest, oni koji žive u poslušnosti vjere, „rođeni su od Boga“ (Iv 1,13) i dionici su božanskog života: sinovi u Sinu (usp. Gal 4,5-6; Rim 8,14-17). Kako sveti Augustin kaže lijepo u komentarima na ovaj odlomak Ivanova evanđelja: „stvoren si kroz riječ, ali sada kroz riječ moraš biti ponovno stvoren“. Ovdje možemo pogledati lice Crkve kao stvarnost koja je definirana po prihvaćanju Riječi Božje, koja je, uzimajući tijelo, došla da postavi *svoj šator među nama* (usp. Iv 1,14). Ovo boravište Boga među ljudima, to prebivalište (usp. Izl 26,1), predskazano u Starom zavjetu, sada se ostvaruje u Božjoj definitivnoj prisutnosti među nama u Kristu.“

Ovaj kratki odlomak posve jasno upućuje na najveće otajstvo i definiciju kršćanina, a i Crkve: zajednica u kojoj se utjelovljuje i živi Božja Riječ. Jasno, po svakom od nas.

Žive jaslice

Piše: Katarina Čeliković

Ljubav Božja prevelika

- primi pravu put čovjeka
- s neba siđe dolje radi grešnika
- rodi se u štali radi čovjeka.

Kako ste? Dobro? Pitanje koje ne traži i ne očekuje odgovor. Odgovoriš li da si bez posla, novca, bolestan, da ti dijete leži bolesno, da brineš o starom ocu – sigurno ćeš zbuniti sugovornika. Stoga je bolje reći kako si dobro, možda čak i odlično. Tako je razgovor na sigurnom terenu, nitko se ne zabrine i može se posvetiti svojim mislima.

Uvodne riječi u predbožićno a napose u božićno vrijeme imaju posebnu težinu. Sjetimo li se da je Božić u takozvano komunističko vrijeme imao zbujujuću definiciju: važan trgovački datum, a da se slično vidi i sada napose u gradovima, ne možemo se oteti dojmu da se u proslavi Božića izgubio Bog, a žrtva postao čovjek.

Razlike u stupnju imučnosti su previše vidljive; tako je mali broj ljudi koji bezbrižno kupuju, imaju svoje vlastite tople domove, a velik je broj onih koji s glavoboljom liježu i umorni i zabrinuti dočekaju novi dan. Prvima život izgleda sasvim obično, dok se drugima čini da su zaboravljeni, da im nitko ne želi i ne može pomoći.

Za sve nas, i one koji sada imaju i one koji su nesretni, Bog je našao rješenje. Tako nas uči otajstvo vjere koje nam govori da je Bog spasenje izveo na doista originalni način – rodivši se od čovjeka i postavši čovjekom. Vjerujemo li u to, život ovdje na zemlji dobiva novi smisao i svaki životni problem ima rješenje.

Jaslice u domu i u crkvi

Svaka kršćanska obitelj ima svoj vlastiti Božić, po kojem ga pamte djeca kada odrastu, a koji roditelji proživljavaju na svoj način. Brojne pripreme, od onih vidljivih poput spremanja i čišćenja domova, nabave raznih ukrasa do odlaska na zornice i božićne ispovijedi, prate doček Isusova rođenja. Djeca radosno sudjeluju u kićenju bora, napose u izradi jaslaca.

U crkvi zornice nude posebnu prigodu za zbližavanje s velikim otajstvom rođenja Boga od Djevice Marije, u kojoj dani počinju razmišljanjem i dobivaju sasvim novi smisao. Božić se ni u crkvi ne može zamisliti bez vidljivih ukrasa, od kojih centralno i nezaobilazno mjesto imaju jaslice.

Jaslice u kući i jaslice u crkvi – upozoravaju nas i pozivaju na poniznost. Koliko smo puta nezadovoljni onim što imamo, koliko samo želimo nešto novo, bolje, a samo jedan pogled na jaslice govori: Bog u štali! Vidiš li? Dijete i njegovi roditelji, daleko od svakog luksuza, ali vjeruju u Riječ. U navještenje anđelovo! Sve naše želje i sva naša pitanja u jaslicama mogu naći odgovor. Što su to jaslice? Jesu li jaslice tek neka igračka ili ukras koji rado stavljamo u naš dom za radosni blagdan?

Što su to jaslice?

Božić i jaslice su tijesno povezani. Pri spominjanju Božića uvijek pomislimo na jaslice. Evanđelist Luka tri puta spominje jasle: Marija „porodi sina svoga, prvorođenca, povi ga i položi u jasle“ (Lk 2,7); anđeo pastirima daje znak: „naći ćete novorođenče povijeno, gdje leži u jaslama“ (2,12); „I pohitješe te pronađoše Mariju, Josipa i novorođenče gdje leži u jaslama“ (2,16). Jasle u štali zamijenile su svratište, kako to kaže Luka, „jer za njih ne bijaše mjesta u svratištu“ (2,7).

Jaslice u kojima leži Božji sin u sebi postaju mjesto najveće i najdublje ljubavi Boga prema čovjeku. Ovo uprizorenje jaslaca u našim kućama, u cr-

Ovih božićnih dana može svatko primiti dobrotu i ljubav.

Tako i ti.

Pa bio ne znam kako siromašan, prazan i hladan.

Takve su bile i jasle.

One su imale samo jednu prednost: bile su otvorene.

I upravo je to sve što se od tebe traži ovih božićnih dana: biti otvoren!

Phil Bosmans

kvama, na trgovima i u mnogim javnim ustanovama najrječitije govori o kršćanskoj vjeri. Ovdje se pokazuje prava slika nježnoga Boga – kakav bi i mogao biti kada *primi pravu put čovjeka!*

Prvi koji se dosjetio prikazati žive jaslice bio je sveti Franjo iz Asiza. On je 1223. u Grecciu za Božić napravio prve žive jaslice. Htio je time svojim suvremenima na što opipljiviji i konkretniji način pokazati kolika je ljubav Božja.

Žive jaslice

Dok se u kućama i u crkvi postavljaju jaslice s poznatim „neživim“ figurama od najrazličitijih materijala (dijete Isus, Marija i Josip, kraljevi, vol, magarac, pastiri i ovce itd.), u mnogim se gradovima raširio običaj „živih jaslica“ za koje se „glumci“ pripremaju i po nekoliko mjeseci. Tako se u Hrvatskoj, primjerice u Zagrebu na Kaptolu, u Prološcu, a slično i kod nas u Sonti, priređuje biblijska stvarnost u kojoj se pokazuje kako je disao biblijski Betlehem, od pastirskih kućica, njihovih stada, ali i zanata u ona davna vremena, od kovača i trgovaca do prave vašarske atmosfere. Tisuće ljudi rado dolazi vidjeti ovo uprizorenje doba Isusova rođenja.

U svemu ovom vanjskom pokazivanju i prikazivanju Isusova rođenja, krije se opasnost zaboravljanja na bit – Bog se u štali rodio radi čovjeka. Pravljenje jaslica imalo je svoju pastoralnu svrhu, napose u srednjem vijeku, kada su bile neka vrst Biblije za siromašne (koji su mahom bili nepismeni). I oni su gledajući u jaslice mogli shvaćati otajstva vjere. Oduševilo me jedno svjedočanstvo mlade djevojke koja kaže: „Meni su žive jaslice promijenile život. Nakon što sam prošle godine glumila Mariju ‘slučajno’ (ništa nije slučajno), nakon što jedna cura nije mogla taj put; ove godine nisam mogla dočekati. Jedan nevjerovatno osjećaj, prepustiti se Duhu Svetom da te vodi. I zaista, oko sebe ne vidiš ljude (publiku), tamo ste samo vi, koji ste dio tih jaslica, nema nikakve treme. I srcem i dušom se preneseš u to vrijeme i pustiš sve da ide polako i sigurno. Nije mi trebao nikakav božićni poklon ove godine, žive jaslice su bile jedini poklon koji sam željela i koji sam dobila“.

Budimo žive jaslice

Jaslice nam ne pokazuju neku povijest, sliku prošlu i upamćenu već nas uvlače u otajstvo živo. To je stvarnost koju i mi danas trebamo osjetiti u svojoj obitelji koja postaje mali „betlehem“ i u kojoj će netko biti Marija, netko Josip, bit će tu i dijete ali i vol i magarac. Sva duhovnost Badnjaka i Božića pokazana je živim jaslicama koje zrače mirom i zadovoljstvom. To je i poruka Živih jaslica. Kada postaneš dio te stvarnosti, željet ćeš staviti malo „slame“ i u tuđe jaslice kako bi i drugima bilo toplo, poželjet ćeš svoju „ovcu“ dati susjedu ako ju nema. Ne možeš uživati u svojim jaslicama ako tvoj brat, tvoji stari roditelji, tvoj susjed nema čak ni „jaslice“.

Dok pripremamo svoje „jaslice“, pogledajmo pozornost, možda imamo više nego što nam treba i što možemo staviti u „jaslice svoga bližnjega jer vrijedi ono staro: „Da se Isus i tisuću puta rodi, ako se ne rodi u tebi, za tebe je sve propalo.“

Budimo „žive jaslice“ za one koji su nam blizu, bar toliko koliko nam je Isus došao blizu!

Dar za drugoga

Crkva kao stvarnost koja je definirana po prihvaćanju Riječi Božje, koja je, uzimajući tijelo, došla da postavi svoj šator među nama (usp. Iv 1,14). Ovo boravište Boga među ljudima, to prebivalište (usp. Izl 26,1), predskazano u Starom zavjetu, sada se ostvaruje u Božjoj definitivnoj prisutnosti među nama u Kristu.“ (Benedikt XVI.)

Crkva, kao boravište Boga među ljudima nije tek hram nego je zajednica. Stoga je Božić svetkovina Crkve kao zajednice koja u sebe prima, rađa i daruje čovječanstvo Kristom Gospodinom. To znači da slavljenje Božića – kao i svakog drugog čina spasenja – ne može biti puko spominjanje nego je to uvijek novi događaj. Božić se događa, a ne spominje. Ta Riječ o kojoj Papa govori je Tijelom postala i sada boravi među nama. Je li to vidljivo? Jest ako Riječ Božju čitamo, ne samo mislima

NEVJEROJATNOST BOŽJE LJUBAVI

**Nešto se objavio kao Netko.
Nepoznati kao Poznati.
Daleki kao Blizi.
Uzvišeni kao Ponizni.
Iščekivani kao Dočekani.
Bog kao čovjek.**

**Kog čitav svemir ne može
obuhvatiti – obuhvaća
utroba mlade djevojke.
Hrani svemir, leži u jaslama.
Upravlja svemirom, stežu ga
pelene.**

**Tvorac sunca, prebiva pod suncem.
Nošen rukama koje je stvorio.
Dojen grudima koje je ispunio.
Kruh živi je gladan.
Izvor Života je žedan.**

**Put se umara na putovima.
Koji svima daje dom, ne nalazi
mjesto u prenoćištu.
Bog je preuzeo ovo što nije bio,
premda ostaje što je bio.**

**Došao je k nama,
a nije se udaljio od Oca.
Tvorac neba i zemlja – rođen je
na zemlji ispod neba.
On po kom je stvoreno vrijeme
– uzima vremenitost.
Ulazi u postojanje po majci
– kojoj je dao postojanje.
Nošen je u rukama – koje je
oblikovao.**

[/www.skac.hr/](http://www.skac.hr/)

nego i srcem, ako je slušamo ali i poslušamo, te ona postaje za nas život. Riječ koja se utjelovljuje jedino se prepoznaje životom a ne govorom. Naše vrijeme treba svjedoke. Takav život – življenja riječi – rađa plodovima potrebe darivati ne samo nešto nego sebe. Svaki od nas u toj življenoj riječi postaje dar za druge. Stoga Božićni običaj darivanja nije tek običaj nego zadatak i poslanje. Zabluda nastaje kada se sva „nazovi ljubav“ pretoči u materijalni dar, a izostane darovatelj. Naši bližnji trebaju nas kao dar, a znak dara koji damo je osjetljiv znak ljubavi. Stoga je naše poslanje biti življena Božja Riječ koja se svjedočki daruje drugima i za druge i čini da se Božić događa u srcima ljudi koje susrećemo darivajući im svoju ljubav, riječ, vrijeme, strpljivost. Jednom riječju: sebe. Stoga je Božić za nas događaj jer se darujući obogaćujemo.

Dr. Andrija Kopilović

Izložba „božićnjaka“ - obiteljskih „betlema“

Piše: *Stjepan Beretić*

Posljednjih dana adventa je u nama raslo pravo iščekivanje. Kako se Božić primicao, sve je u kući bivalo drukčije. Čekali smo Božić, pa smo se svojski trudili da budemo bolji. Ulicama su prolazili ljudi s božićnim granama. Tako je i danas. I tamo oko raskošne somborske stare crkve sve je bilo zeleno od božićnih grana. Bili smo ministranti. U dvorištu nekadašnjeg franjevačkog samostana su bile velike grane pripravne za Božić. Samo da ih sakristan, bač Vranjo unese u crkvu. I na zornicama je bilo sve više i više svita. Kao da se sav Sombor okrenio u crkvu. Oko crkve, na pijacima moglo se kupiti zeleno božićno žito. Al' ono naše, mamino bilo je lipše.

Prije zornice nizali su se dugi redovi oko ispovidnica. Kod kuće smo brojali, koliko puta još treba spavati do Božića. A onda nam je mama jednog dana kazala: Danas dan. Sutra dan. Prikosutra Badnji dan! To čekanje Božića je u nama raslo, ko da nikad neće stati. Nije tribalo dvaput kazati da pometemo sobu, gonak, avliju. Za Božić je sve tribalo biti čisto, lipo. Lipi su bili oni mali pendžeri na našoj kući. U pendžeru se već zelenilo božićno žito. Odnikud se već i u našoj kući ositio miris božićne grane. Kad smo čestitali Badnje jutro, već je sva je kuća mirisala na brašno, na tisto, na kolače. Mirisala je zamedljana

rakija. U Somboru se pije tek na Badnje jutro. Nije nam bilo slađeg boljeg kolača od onog božićnog. A tribalo je čekati cili dan. Tek pridveče smo mogli „koštati“ lipi božićni kolač. Još prije Bandjaka nam je majka govorila – Ako na Badnji dan ništa je jidete, doveče ćete viditi zlatno jagnje na peći. I to sam isprobo. I vidio sam lipše od zlatnog jagnjeta. Vidio sam božićnjak.

Na božićnjaku je bilo od tista izri-zanih zvizdica, sunce i misec. Bila su na

božićnjaku stada, vidili se konji, krave, ovce, svinji. I tako svake godine božićnjak pripovida svoju pripovitku. Pa nam kaže: sav se svijt pokrenio na poklon malom Isusu. I sunce, i misec i zvizde. I bilje i životinje. A naše su oči bile velike. Kolač stao u oči.

Katolicima se prigovara da slabo poznaju Sveto pismo. Pogledajte božićnjak. On je kao kruna. Zar ne čujete Izaiju: U Gospodnjoj češ ruci biti kruna divna, kraljevski vijenac na dlanu Boga

svog. Neće te više zvati ostavljenom, nego će te zvati moja milina... i tvoj će se Bog tebi radovati. Toliko ljepote na tom komadu kruha. Božićnjak nam poručuje, da se ostvarila Gabrielova riječ: Djevica će začeti i roditi Sina i nadjenut će mu ime Emanuel – S nama Bog. Zato je na božićnjaku, u njegovu središtu prikazana kao ostvarena ta riječ. Vidite Djetesce s Majkom i Josipom. Božićnjak nam pjeva pjesmu: Rodio se Bog i čovjek. U vjerničkoj kući je Isus tako

svučano prisutan. Ukućani su se ispovjedili i pričestili. Sad je Isus i u duši i na simbolični način na stolu! Bog za čovjekovim stolom. U božićno su vrijeme naši stari pjevali: Zdravo, Božji Betleme na našem oltaru. Božićnjak svjedoči da je svaka obitelj Božji Betlehem. U Božićnoj noći je Isus u srcima i za stolom. Zar naše mame nisu prepjevale i u ruho kruha ubu-

kle raspjevani psalam: „Raduj se, nebo i kliči, zemljo! Neka huči more i što je u njemu! Nek se raduje polje i sve što je na njemu, neka klikće šumsko drveće, neka klikće pred Gospodinom, jer dolazi“. Na božićnjaku su zvijezde, mjesec i sunce. Tako s ovoga kolača klikće nebo i zemlja. Gledajte, s božićnjaka klikće i drvo i cvijet. Sveti Pavao piše o Isusu: „On sebe dade za nas“. I doista, Isus se u liku božićnjaka daje nama za hranu kao kruh.

Nigdje božićnjak nije ljepši nego na božićnom stolu. Neka ova izložba pozove reduše, da kraj svih velikih poslova u božićnim pripravama nađu vremena i za božićnjak, bar mali... Samo da božićnjak ostane. Već nekoliko godina nije bilo ove lijepe izložbe. Možda su se vrijedni ljudi umorili. Ali su oni započeli veliko i lijepo djelo. Zato se radujem što se nastavila lijepa izložba božićnjaka. Hvala lijepa organizatorima, a još veća onima koji su ove lijepe božićnjake pripravili. Draga djeco, dragi mladi, hajte, da vas nagovorim: odlučite večeras, da će za vašim božićnim stolom uvijek biti božićnjak. Našim ocima čestitam vam Oce, a svima vama želim sretan Božić i blagoslovljenu novu godinu!

Izložba „božićnjaka“ u Gradskoj kući

Tradicionalna izložba božićnih kolača „božićnjaka“ otvorena je 17. prosinca u predvorju subotičke Gradske kuće na kojoj je izloženo četrdesetak „božićnjaka“. Ova je izložba ispunila srca kako organizatora tako i izlagača, među kojima je bilo 26 žena i 12 djece.

Program je otvorio predsjedavajući Instituta **mons. dr. Andrija Kopilović** i pohvalio inicijativu koja je došla od samih žena, napose rad **Jozefe Skenderović** koja je započela rad s djecom na izradi figurica u školi „Ivan Milutinović“ i u župi sv. Roka u Subotici.

Vrlo nadahnut govor o božićnjaku njegova djetinjstva održao je katedralni župnik, **mons. Stjepan Beretić**, koji donosimo na ovoj stranici. On je potom predstavio i novu *Subotičku Danicu* koja nudi obilje zanimljiva štiva i koja će razveseliti sve članove obitelji u ovo zimsko vrijeme.

U programu su sudjelovali recitatori **Josip Jaramazović** i **Sara Dulić**, a svojim glasom i božićnom pjesmom oduševila je prisutne **Antonija Pikuović** uz pranju tamburaša **Stipana Jaramazovića**.

Izložba se mogla vidjeti do 22. prosinca, kada mnogi božićnjaci dobivaju svoje mjesto u našim crkvama, a ostali na obiteljskim stolovima. /Zv/

Proslava „Materica“ u Subotici

Stoljećima Hrvati Bunjevci u Bačkoj na treću nedjelju došašća slave Dan majki – Materice. Sve mise toga dana posvećene su majkama i u mnogim crkvama priređuju se prigodni programi i čestitke.

U subotičkoj župi sv. Roka osim toga na Materice, a u novije vrijeme u subotu uoči Materice, djeca i mladi, predvođeni katehisticom priređuju posebni program. Ove godine taj je program pod geslom „Imam jednu tajnu“ (Jednako volim tatu i mamu) održan u subotu 11. prosinca u obnovljenoj župnoj vjeronaučnoj dvorani. U programu su sudjelovala djeca iz vrtića „Marija Petković“, vjeroučenici župe sv. Roka, učenici hrvatskih odjela osnovne škole „Ivan Milutinović“, kao i učenici koji pohađaju katolički vjeronauk u toj školi.

Program, koji se sastojao od recitacija, pjesama te šaljivih skečeva s djecom su uvježbale **s. Bogdana, Vesna Huska, Marina Piuković, Katarina Čeliković**, te odgojiteljice vrtića „Marija Petković“ i učiteljice hrvatskih odjela. Odlično je pjevao dječji župni zbor uz pratnju nezaobilaznih tamburaša, a pod ravnanjem Marine Piuković. Pod geslom i velom tajne, djeca su ovoga puta – što je suprotno običaju jer majke daruju djecu – pripremila iznenađenje mami i tati: izradili su im okvir za fotografiju.

Predstavljena prva slikovnica o bl. Mariji Petković

U sklopu priredbe u čast majki, predstavljena je i slikovnica „Božji smiješak – Blažena Marija Propetog Petković“. Tekst za slikovnicu napisala je **s. M. Jasna Crnković** a ilustrirala ju je naivna slikarica iz Subotice **Cilika Dulić Kasiba**. Slikovnicu su zajedno izdali Družba kćeri milosrđa TSR sv. Franje, Hrvatska provincija Krista Kralja, Zagreb i Katolički institut za kulturu, povijest i duhovnost „Ivan Antunović“ Subotica. Okupljenima su je predstavile Katarina Čeliković, uime Izdavačkog odjela Instituta „Ivan Antunović“ i s. Jasna, a nazočnima se obratila i **s. M. Slavica Vicić**, tajnica provincije Krista Kralja sestara Družbe kćeri milosrđa i zamjenica provincijalke. Slavlju je nazočila i **s. Berislava Žmak**, bivša vrhovna glavarica Družbe.

U predstavljanju slikovnice s. Jasna je rekla kako je poticaj za pisanje teksta dobila od svojih poglavara a želja je bila približiti bl. Mariju Petković djeci, koju je ona najviše voljela. Zahvalila je Bogu na nadahnuću za tekst kao i gospođi Ciliki na ilustracijama i prof. Katarini Čeliković koja se najviše trudila da slikovnica iziđe u povodu 90. obljetnice Družbe i 80. obljetnice samostana sestara Kćeri milosrđa u Subotici.

S. Slavica je izrazila radost da je prva slikovnica posvećena njihovoj bl. Majci Utemeljiteljici objavljena upravo u Subotici i da je tekst napisala s. Jasna, koja je rođena u Subotici jer je bl. Mariji Petković Subotica bila uvijek osobito na srcu. Naime, prva kuća Družbe izvan Hrvatske otvorena je upravo u Subotici gdje su sestre najprije preuzele brigu za stotinu siromašne i napuštene djece u tzv. „Kolevci“, a potom u svom samostanu koji je sagrađen u Subotici prije 80 godina. S. Slavica je izrazila radost što vjernici župe sv. Roka i grada Subotice s oduševljenjem štuju bl. Mariju Petković, što su najvjerniji hodočasnici u rodno Blato blaženice te je izrazila nadu da će i nova slikovnica pomoći u širenju njezina štovanja, koje je značajno u njezinu procesu kanonizacije.

Dio programa od subote ponovljen je i na kraju mise u crkvi na radost majki i brojnih vjernika, koji toga dana uvijek u većem broju dolaze na misu. Nakon svečane mise djeca su zapjevala majkama uz pratnju mr. Ervina Čelikovića na sintisajzeru, a dvije su mame obučene u bunjevačku nošnju po običaju darivale djecu jabukom.

A. Anišić

Rezultati sakupljanja za nastradale u izljevu crvenog mulja u Mađarskoj

Subotička biskupija i Caritas Subotičke biskupije organizirali su sakupljanje sredstava za nastradale u izljevu crvenog mulja u Mađarskoj 17. listopada 2010. godine. Osobe koje su željele pomoći, mogle su svoje donacije dati na nedjeljnoj misi, osobno ju predati u Uredu Caritasa ili uplatiti donaciju na Caritasov bankarski račun. Od velikodušnih darova građana prikupljeno je 1.123.505,00 dinara.

Donaciju vjernika i građana ravnatelj Caritasa Subotičke biskupije vlč. **István Dobai** predao je 11. studenoga vlč. **Gáboru Écsyju**, direktoru Caritasa u Mađarskoj – Caritas Hungarica. Vlč. Gábor je izrazio svoju iskrenu zahvalnost na ovoj pomoći svima koji su doprinijeli prikupljanju sredstava. Caritas Hungarica će ovu donaciju usmjeriti na područje pogođeno izljevom crvenog mulja i nastradalima u ovoj katastrofi. Caritas Hungarica je bio među prvima koji su došli u pomoć nastradalima, dijelili pakete hrane, vodu za piće i zaštitnu opremu. Caritas Hungarica skrbi o hrani i smještaju brojnih volontera koji iz svih dijelova Mađarske pristižu u pomoć čišćenja nastradalih sela i gradova. Caritas Subotičke biskupije ovim putem zahvaljuje svim ljudima dobre volje koji su doprinijeli uspješnosti ove akcije. /Caritas/

Susret studenata Dopisne teologije na Taboru

Tridesetak studenata Dopisne teologije i ove je godine sudjelovalo na seminaru održanom od 26. do 28. studenog u Kući susreta „Tabor“ u Samoboru.

Dobrodošlicu im je prvoga dana poželio i održao kratko uvodno predavanje bibličar **fra Bonaventura Duda** OFM, na temu „Euharistija – izvor života“. Sutradan, predavači su bili: **dr. Ilija Živković**, TOR na temu „Ekleziogene neuroze“, **dr. s. Nela Veronika Gašpar**, FDC na temu „Odnos zdravlja i religije u post-modernoj“ te **dr. Nenad Malović** s temom „Znanost i religija/teologija“. Navečer smo pogledali dokumentarni film (životopis) o hrvatskom misionaru i kandidatu za čast oltara, franjevcu o. Aleksi Benigaru. Posljednjega dana, na održanom plenumu studenti DT zajedno sa svojim poslužiteljima razmatrali su tekuće probleme vezane za studij, govorili o svojim dojmovima sa seminara, davali prijedloge tema za sljedeće seminare.

Kao student šeste godine zahvaljujem i ovoga puta **prof. dr. Mariu Esertu** i duhovniku DT **dr. fra Mariu Cifraku** OFM na pozivu i na refundiranju troškova mogega boravka na Taboru.

Radomir Hucki

Godinu dana postojanja VIS „Apostoli Radio Marije“

Zahvalnom svetom misom u župnoj crkvi Marije Majke Crkve u Subotici, obilježen je 11. prosinca jubilej - godinu dana djelovanja Vokalno instrumentalnog sastava „Apostoli Radio Marije“.

Svetu misu je predvodio nadbiskup i metropolita beogradski, **mons. Stanislav Hočevar**, koji se nalazio u cjelodnevnom posjetu ovoj župi gdje je održao duhovnu obnovu za mlade. U svojoj homiliji nadbiskup je pohvalio zalaganje mladih članova ovoga sastava, predao im zahvalnicu, a svim nazočnim vjernicima poželio sretan Božić.

VIS „Apostoli Radio Marije“ su nastali od mladih volontera Radio Marije u Subotici. Svojom pjesmom uzvećavaju liturgijska slavlja po subotičkim župama, a i šire.

Csaba Kovács

Izbori i duhovna obnova FSR-a Novog Sada

U Franjevačkom samostanu „Ivan Kapistranski“ u Novom Sadu, održana je 28. studenog izborna Skupština FSR-a Novog Sada.

Skupštinom je predsjedavala ministra Osječkog područnog bratstva FSR-a **Maja Majnc** uz suradnju duhovnog asistenta područnog bratstva **fra Flavijana Solca**. Tajnim glasanjem izabrano je pet novih članova Vijeća s trogodišnjim mandatom: ministar – **Stanko Vojtaš**, doministar – **Igor Erdei** i tri članice Vijeća – **Ksenija Mladenović**, **Sunčica Žagar** i **Jelena Januzović**.

Vijeće je službeno započelo s radom 5. prosinca, sazivanjem prve Skupštine FSR-a. Dogovorene su i smjernice i plan rada za tekuće razdoblje. Istoga dana održana je i duhovna obnova za članove FSR-a. Obnovu je predvodio duhovni asistent našega bratstva **fra Ivan Cvetković** iz Subotice na temu „Došašće – milosno vrijeme“. *Zastanimo malo, otiđimo u pustinju svoga srca, pogledajmo za sobom kako bismo mogli vidjeti „bolje“ ispred sebe, mijenjajmo se da bi se drugi „mijenjali“ po nama i tako obračena srca omogućimo u božićnoj noći rođenje djeteta Isusa u nama*, poručio je fra Ivan. Duhovna obnova završena je misnim slavljem.

Radomir Hucki

Završetak obnove zgrade „Paulinuma“

Tko prođe pokraj sjemeništa i gimnazije „Paulinum“ ne može ne zamijetiti novi sjaj kojim je zablislala netom obnovljena zgrada. Osim što je kompletno završena izolacija i uređena fasada, promijenjeni su i prozori. Radove je financirao Fond za kapitalna ulaganja AP Vojvodine, a radove je izvelo poduzeće „Yumol“ iz Subotice.

U petak, 26. studenog, u prostorijama škole, održana je „primopredaja“ zgrade. Svečanom činu nazočili su subotički biskup **mons. dr. Ivan Péntzes**, predsjednik skupštine Vojvodine **Sándor Egeresi**, zatim **István Pásztor**, pokrajinski tajnik za privredu, **dr. Zoltán Jeges**, pokrajinski tajnik za obrazovanje, **Imre Kern**, direktor fonda za kapitalna ulaganja Vojvodine, **Franjo Horvat**, šef za društvene djelatnosti Gradske uprave Subotice, **Livia Jó Horti**, savjetnica za obrazovanje pri Mađarskom nacionalnom vijeću, te **István Nagy**, direktor poduzeća „Yumol“. Ujedno su bili prisutni predstavnici ostalih gradskih institucija, profesori, učenici te mediji.

Nakon prigodnog programa učenika klasične gimnazije i nekoliko govora uglednih gostiju, zamjenik direktora za kapitalne investicije, Imre Kern, i ravnatelj gimnazije **mons. Josip Mioč** postavili su ploču na ulaz zgrade, na kojoj je ispisano čijim sredstvima je zgrada obnovljena. Nakon svečanog čina, prijam je završen svečanim ručkom u zgradi Augustinianuma. /Zv./

Koncert na novim orguljama u Skoplju

U okviru kulturne akcije „Orgulje za Skoplje i Makedoniju“, na orguljama skopske katedrale 25. studenoga nastupio je subotički orguljaš **Kornelije Vizin**.

Naime, 2008. godine skopska katedrala Srca Isusova kupila je novi instrument, koji je izgradila Orguljska biskupijska radionica iz Maribora. Radi se o dvomannualnom instrumentu sa 27 registara pogodnim za liturgijsku i koncertnu izvedbu. Orgulje se odlikuju profinjenom intonacijom, a dinamički odnos obuhvaća od piana do plena i potpuno se uklapa u prostor katedrale.

Ovo su sada prve i jedine orgulje u Makedoniji i tim je njihov značaj za kulturu tog područja veći. Na koncertu prigodom blagdana sv. Cecilije, izvedene su skladbe za orgulje J. Cabanillesa (Batala imperial), J. S. Bacha (Preludij i fuga D – dur BWV 532), J. N. Lemmens, (Sonata ponticale), L. Viernea (Toccatiz zbirke fantastičnih komada) i A. Heillera (Tanz-Toccatiz).

Budući da je koncert organiziran u okviru aukcije slika kako bi se instrument potpuno isplatio, bile su nazočne mnoge osobe iz kulturnog i javnog života Skoplja i Makedonije, kao što su biskup **dr. Kiro Stojanov**, veleposlanik Republike Hrvatske u Skoplju **Ivo Kujundžić**, predstavnici drugih veleposlanstava, ministar vanjskih poslova Makedonije **Antonio Milošoski** te publika koja je radosno pozdravila ovaj koncert. /Miroslav Stantić/

V. Škola animatora u Sonti

Susret animatora održan je od 26. do 28. studenoga u župi sv. Lovre u Sonti. Tema susreta bila je „Riječ Božja upućena čovjeku“, a predavač **Jakob Pfeifer** koji je na jako zanimljiv i prilagođen način približio značaj Božje riječi u životu mladog čovjeka.

Kao i uvijek, radionice su bile kreativne i svatko je nešto htio učiniti za sebe. Najdirljiviji trenuci svakako jesu molitve i noćno klanjanje, gdje je svatko u dubini svoga srca govorio Gospodinu, slušao Ga i radosno Mu pjevao. U subotnjem večernjem programu mladi su pokazali svoju kreativnost kroz igrokaze – skupine su bile podijeljene prema evanđelistima. Skupina sv. Ivan prikazala je igrokaz „Isus i samaritanka“, skupina sv. Luka prikazuje događaj „Isusovo i naše krštenje“. Skupina sv. Marko prikazala je „Uskrsnuće Lazara“. Mladi revnosno usvajaju biblijske poruke, a do izražaja dolazi nji-

hova kreativnost, snalažljivost i njihovi talenti. Na susretu je sudjelovalo više od četrdeset mladih iz većine župa naše biskupije. Mladi s čežnjom iščekuju novi susret koji će se održati u veljači 2011. godine. /Animatori/

U Zagrebu svečano obilježeno devet desetljeća Ante Sekulića

Devedesetu obljetnicu rođenja prof. dr. sc. **Ante Sekulića**, pjesnika, povjesničara književnosti, znanstvenika i sveučilišnog profesora, znanstvenog savjetnika u mirovini, te dopisnog člana HAZU – u prepunoj dvorani Matice hrvatske u Zagrebu, 17. studenoga 2010., obilježili su: **Matica hrvatska**, **Društvo hrvatskih književnika** i **Udruga za potporu bačkim Hrvatima**.

O Anti Sekuliću i njegovu djelu u ime institucija koje su upričile ovaj svečani skup govorili su: **Stjepan Sučić**, dopredsjednik Matice hrvatske, **Božidar Petrač**, dopredsjednik Društva hrvatskih književnika i **Stjepan Skenderović**, predsjednik Udruge za potporu bačkim Hrvatima.

U ime prijatelja Ante Sekulića pozdravili su i o njemu svjedočili: akademik **Milan Moguš**, mons. dr. sc. **Andrija**

Kopilović, književnica **Nevenka Nekić** i književnik **Stjepan Šešelj**, dok je glumac **Vlatko Dulić** pročitao ulomak iz romana akademika **Ivana Aralice**, posvećen slavljenuku. **Andrija Kopilović** uručio je Anti Sekuliću posebno priznanje koje je, u povodu 90. obljetnice rođenja, dobio od svetog oca **Benedikta XVI**. On je slavljenuku uručio i drugo izdanje njegova djela: „Osobna imena, prezimena i nadimci bačkih Hrvata“, u izdanju NIU „Hrvatska riječ“ i Katoličkog instituta za kulturu, povijest i duhovnost „Ivan Antunović“, kao i „Bilješke iz književnosti (1953.–1963.)“, u izdanju istoga Instituta.

Ante Sekulić zahvalio je svim sudionicima ovoga skupa, biranim riječima i samozahtajna stava, ističući kako je u cijelom svom životu učinio samo jedno jedino djelo – proveo volju onoga koji ga je učinio onim što jest – misleći, dakako, na Boga. Tijekom ovoga programa kojega je vodio **Naco Zelić**, nastupili su **Pere Ištvančić** (Brač) i **Vedran Novoselac** (tamburaško čelo), a prikazani su, također, film **Rajka Ljubiča** o Anti Seku-

liću, kao i tv-prilog **Josipa Stantića** u povodu dodjele zvanja Počasni građanin Subotice. (M. M.)

Izložba božićnjaka i koncert u Lemešu

U vrijeme došašća ili adventa, sva naša čula su zadovoljena. Vidimo divno ukrašene trgove, čuju se božićne pjesme, u kući osjetimo divne mirise, osjetimo pahuljice na licu, a duša se pripravlja za dolazak Spasitelja kroz svete mise zornice ili rorate, svetu ispovijed i pričest. Kada se tomu doda neki lijep kulturni događaj, onda možemo reći da doista osjetimo Božić.

Lijepa kulturna večer priređena je 11. prosinca u Domu kulture u Lemešu. HBKUD „Lemeš“ već godinama svojim sugrađanima večer pred Materice daruje izložbu božićnjaka i koncert. Prvi dio programa organizirali su domaćini. Na samom početku autor komedije „Stipanova princeza“ **Marjan Kiš**, uručio je rekvizit – mač odjelu ove Udruge. To je bilo veliko iznenađenje ne samo za publiku nego i za članove ovoga odjela. Glazbeno društvo „Musica viva“ otpjevalo je dvije skladbe: „Bijeli Božić“ i „Tiha noć“. Gđica **Antonija Iles** odsvirala je skladbu za klavir „Zlato mamino“, pod rukovodstvom **Marite Topić**. Uslijedila je dodjela zahvalnica sudionicima izložbe božićnjaka koje je dodijelila organizatorica izložbe, **Lucia Tošaki**.

Gošće izložbe bile su članice HKUD-a „Vladimir Nazor“ iz Sombora: **Marija Čvardić**, **Marijana Gorjanac** i **Natali Šolaja Karas**. Predstavnici Lemeša bili su: **Antonija** i **Elizabeta Iles**, **Krista Tošaki**, **Stana Tošaki** i **Đorđe Kaić**. Drugi dio programa je bio rezerviran za goste HGU Dječji tam-

buraški orkestar „Festival bunjevački pisama“, iz Subotice. Izveli su petnaest skladbi, šest instrumentala i devet sa solistima, pod ravnateljskom palicom prof. **Mire Temunović**. Solisti su bili: **Ines Bajić**, **Katarina Skenderović**, **Kristina Vojnić Purčar**, **Marija Sekereš**, **Luka Skenderović** i kao domaćica **Kristina Kemenj**. Publika je iznimno lijepo primila goste. Auditorij nije štedio dlanove, pljeskom su nagrađivali izvođače. Na kraju su tražili bis što su gosti ispunili skladbom „Zvončići“. Repertoar je zadovoljio svačije ukuse jer su skladbe bile od „Slavujeva poja“ do „Can-cana“, od balada do šaljivih pjesama, a nisu izostale ni pjesme iz božićnoga opusa. Možemo reći da su Lemešani uživali u dva sata iznimno kvalitetnog programa. Programu su nazočili: dopredsjednik HNV-a **Mata Matarić**, mjesni župnik **Antal Egedi**, članovi Mjesnog vijeća na čelu s **Aleksandrom Vidakovićem**, zatim **prof. Vojslav Temunović**, **Marjan Kiš** iz Subotice te članice HKUD-a „Vladimir Nazor“ iz Sombora. Program je vodila **Tamara Brkić**. /**Lucia Tošaki**/

Čestitka za imendan u crkvi sv. Marije u Subotici

Na spomendan biskupa sv. Karla Boromejskog, 4. studenog, tijekom večernje svete mise zajednica vjernika crkve sv. Marije u Subotici proslavila je imendan svog župnika, vlč. Károlya Szungyija.

Vjernici su se u velikom broju okupili kako bi čestitali imendan svom župniku. Pri tom su ga iznenadili buketom cvijeća i prigodnim radovima koje su mu predale **Ivana Ištvanić** i **Mónika Bartalos**. Prigodni govor održali su **Miklós Horák**, načelnik Pastoralnog vijeća, **Rozalija Jenei**, **János Szalma** i **Katalin Hajagos**, članovi Pastoralnoga vijeća. Gospođa Rozalija je u svom govoru rekla: *Dragi naš župniče! U ime svih vjernika naše male župe došli smo vam čestitati imendan te vam poželjeti puno zdravlja, uspjeha, truda, sreće, ljubavi, da ostanete vjerni na svojem putu i budete čvrsti oslonac župnoj zajednici. Neka vas i nadalje obasjava snaga Duha Svetoga.*

Djeca s vjeronauka su također čestitala svojem voljenom župniku. Tijekom nedjeljne svete mise iskazali su mu svoju zahvalnost darujući mu buket cvijeća uz recitaciju i pjesmu. U ime sve djece s vjeronauka, župniku su čestitali: **Dario Ni-**

kolić, Mihaela Karamatić, Alisa Mezel, Filip Remeš i Nora Horvat Šamu.

Zajednica vjernika crkve sv. Marije je zahvalila dragome Bogu što je među tolikima baš vlč. Károlya Szungyija izabrao za njihovog župnika. I dalje se mole za njega da ga dragi Bog sačuva u vjernosti i u požrtvomnom svećeničkom zvanju.

s. Hermína Kovács M.

Proslava spomendana sv. Elizabete u Subotici

U franjevačkoj crkvi sv. Mihovila Arkandela u Subotici, Franjevački svjetovni red hrvatskog i mađarskog ogranaka proslavio je 17. studenoga u 17.30 sati svetom misom svoju nebesku zaštitnicu svetu Elizabetu Ugarsku.

Misno slavlje predslavio je i mađarski propovijedao **fra Ivan Bošnjak**, gvardijan i duhovni asistent Mjesnoga bratstva FSR-a – mađarski ogranak. Konelebrirao je i održao propovijed na hrvatskom jeziku **fra Marijan Kovačević**, duhovni asistent Mjesnoga bratstva FSR-a – hrvatski ogranak. Nakon dvojezičnog misnoga slavlja, sestre i braća obiju bratstava su se okupila na zajednički agape u samostanskoj blagovaonici. /**Jadranka Ljubojević**/

Darivao sveti Nikola, darivala i djeca

Sveti Nikola, omiljeni dječji svetac, donio je radost i darove djeci, ali i djeca su darivala njega svojim recitacijama, pjesmama, igrokazima i plesom na četvrtoj po redu manifestaciji „Pismom i igrom u susret svetom Nikoli“, održanoj u Bregu 4. prosinca u organizaciji HKPD-a „Silvije Strahimir Kranjčević.“

Djeca su se pripremala za ovu večer okupljajući se u prostorijama Doma kulture, gdje su pravila ukrase od tijesta. **Vlatko Krizmanić** je napravio čestitke u tehnici slame, koje su djeca darivala gostima. U bogatom programu, kojeg su vodile **Vanja Forgić** i **Aleksandra Kovačić**, pokraj domaćina sudjelovala su i kulturno-umjetnička društva iz Sombora, Bačkog Monoštora, Sonte, Male Bosne i Plavne. Nazočne u Domu kulture pozdravila je konzulica **Vesna Njikoš-Peččaj**, a budući da je vrijeme došašća, o ovom razdoblju crkvene godine govorila je **Milica Lerić**. Uslijedio je nastup „Somborskih bečara“, mladog tamburaškog sastava iz Sombora u kojem se našao i jedan tamburaš iz Bregu. Oni su odsvirali, a **Ana Parčetić** otpjevala dvije božićne pjesme. Slijedili su recitatori, gitarske izvjedbe pjesama, plesovi folklornih sekcija i igrokaz „Nebeski radio“, kojeg su pripremili članovi dramsko-recitatorske sekcije iz Bregu. Na kraju programa među djecu je došao sveti Nikola, i to ne praznih ruku, a djeca su mu iz sveg glasa otpjevala božićnu pjesmu „Radujte se narodi“ i svima poželjela sretne predstojeće božićne blagdane.

Z. G.

Proslava blagdana sv. Cecilije

Pjevači župa Marije Majke Crkve, sv. Roka iz Subotice kao i župa sv. Marka iz Starog Žednika te zbor Collegium musicum catholicum, i ove su godine zajednički proslavili svoju nebesku zaštitnicu sv. Ceciliju. Na misnom slavlju bili su i članovi VIS-a Proci i VIS-a Ritam vjere.

Slavlje je ove godine održano u župi sv. Roka. Euharistijsko slavlje predvodio je **mons. mr. Andrija Anišić** a prigodnu propovijed održao je **mons. dr. Andrija Kopilović** nadahnutu najnovijom pobudnicom Benedikta XVI. – *Verbum Domini*, koja je za pravo završni čin XII. redovitog zasjedanja Biskupske sinode održane u Vatikanu od 5. do 26. listopada 2008. na temu „Riječ Božja u životu i poslanju

Crkve“. On je istaknuo kako je riječ važna u euharistijskim slavljinama. Stoga je važno kako svećenik izgovara riječi bogoslužja koje predvodi, kako je značajno da se Božja riječ čita i naviješta razgovjetno i nakon pomne pripreme, a isto je tako značajna riječ koja je pjevana i „obučena“ u glazbu.

Župljani župe sv. Roka tim su slavljem ujedno obilježili i 114. obljetnicu svoje crkve. To nisu mogli učiniti ranije zbog „izvanrednog stanja“ u župi, zbog opsežne i temeljite adaptacije kako župnog doma i vjeronaučne dvorane. Budući da ovu obljetnicu svake godine obilježavaju uz sudjelovanje Subotičkog tamburaškog orkestra, i vrsni tamburaši toga orkestra bili su gosti na proslavi sv. Cecilije. Uz njihovu pratnju su pjevali zborovi, pod ravnanjem **Sonje Berta** i umjetničkim rukovođenjem **Stipana Jaramazovića**. Poslije svete mise svi sudionici slavlja okupili su se na aperitiv u obnovljenoj vjeronaučnoj dvorani a potom i na večeri u KTC-u. /Zv./

Došašće u Plavni

Blagdanom Krista Kralja završila je još jedna crkvena godina, a našli smo se, „odjednom“, na duhovnom putu prema Božiću. Već u mjesecu studenome život ovdje na selu počinje usporavati. U povodu završetka liturgijske godine i spomendana sv. Cecilije vlč. Josip je svim pjevačicama u župnom zboru podijelio obiteljske molitvenike, a ministranti su dobili nove odore.

Dan prije imali smo i drugo vjenčanje ove godine, pa smo na osobito radostan način zakoračili u predbožićno vrijeme. Došašće je u Plavni nekad bilo u znaku svetih misa zornica i povratka duhovnim vrijednostima, ali, kao i u mnogim sličnim mjestima, danas je svedeno, uglavnom, na svinjokolje i druge vanjske oblike pripreme za Božić. Ipak, pravi vjernici, malo po malo, sve više dolaze u crkvu i pridonose duhovnom ozračju došašća.

Na drugu nedjelju Došašća, dan uoči svetog Nikole, u crkvi sv. Jakova proslavljen je i spomendan ovoga sveca. Poslije svete mise, djeca, članovi literarnog odjela „Matoševe“ udruge, priredila su kratki program u čast sv. Nikoli. Dječaci i djevojčice su recitali prigodne pjesme, a njih su za ovaj događaj pripremala **Evica Bartulov**, koreografkinja, i **Tonka Šimić**, voditeljica literarnog odjela udruge. Do njih je u tijeku programa stigao sveti Nikola i darivao ih skromnim darovima, a uz njega se pojavio i Krampus, koji je svakom djetetu podijelio šiblu, da je njihovi roditelji uporabe ako bude potrebno. Uvijek je lijepo kada su djeca u crkvi na prvome mjestu, a ovaj je događaj imao uz radosni doživljaj i duhovnu dimenziju. Znakovito je da su mali recitatori govorili stihove na ma-

terinjem jeziku i time pokazali da se hrvatski jezik postupno vraća i u ovaj kraj, a ovim je i običaj o sv. Nikoli u Plavni skoro potpuno obnovljen.

U ovo vrijeme sjećamo se i na dr. Josipa Andrića, koji je otišao u vječnost 7. prosinca 1967., dan uoči Bezgrješnog začeca BDM. Zbor je tom prigodom, kao i obično, otpjevao njegovu skladbu Zdravo Marijo za Plavnu i time podsjetio starije župljane na ovog velikana. Ipak, tijekom došašća, mnogim vjernicima u mislima su ostale riječi evanđelja: „Glas viče u pustinji: Pripravite put Gospodinu, poravnite mu staze!“ (usp. Mt 3,1-12), te je za sve župljane najvažniji događaj u ovom vremenu bila božićna ispovijed.

Velika božićna ispovijed upriličena je u župnoj crkvi u srijedu, 15. prosinca, a ispovijedala su tri svećenika: bački dekan **vlč. Marijan Dej**, vajštanski župnik **vlč. Josip Kujundžić** i bačkopalanački župnik **mr. František Gašparovsky**. Svetu je misu predslavio domaći župnik **vlč. Josip Štefković**, a tijekom mise pjevao je ženski zbor.

Bio je to lijep duhovni događaj, a za mnoge istinski susret s Gospodinom i doživljaj pomirenja i pokajanja, te odlučnosti da se postane boljim. Charles de Foucauld bi rekao: „Kad sretnemo Isusa, moramo se kući vratiti drugim putem – putem obraćenja – a ne putom stare grešnosti.“

Na koncu, otkrivamo da zbor priprema i jedno iznenađenje za Božić: po prvi puta će se u njemu čuti i muški glasovi. Hoće li konačno od njega postati mješoviti zbor? A za Badnju večer djeca uvijek bave igrokaz „Divan je sjaj Badnje večeri“. Obnova kršćanskih običaja u Plavni važna je zadaća župne zajednice i HKUPD-a „Matoš“. Jer „život nije dan svetkovanja niti dan tuge. On je dan rada“ (Vinet).

Zvonimir Pelajić

Proštenje u subotičkoj katedrali

Za slobodu smo rođeni

U subotičkoj katedrali-bazilici sv. Terezije Avilske održana je od 29. studenog do 8. prosinca tradicionalna pobožnost Prečistom Srcu Marijinu. Svaku večer u 17 sati bila je krunica a u 17,30 sveta misa i prigodna propovijed. Okvirna tema ovogodišnjih propovijedi bila je „Za slobodu smo rođeni – čovjek slobodno biće u volji Stvoritelja“.

Predvoditelji euharistijskoga slavlja i propovjednici ove godine bili su svećenici Subotičke biskupije: **Marijan Vukov, Josip Štefković, Lazar Novaković, Andrija Anišić, Stjepan Beretić, Josip Pekanović, Andrija Kopilović i Marinko Stantić.** Završno Euharistijsko slavlje na svetkovinu Bezgrješne predvodio je biskupski vikar za pastoral mons. Stjepan Beretić, koji je zamijenio odsutnoga biskupa. S njim je suslavilo desetak svećenika uz sudjelovanje lijepoga broja vjernika. U uvodu u svetu misu, mons. Beretić je podsjetio na povijest Pobožnosti Prečistom Srcu Marijinu u Crkvi općenito a napose u subotičkoj katedrali: „Od 1851. godine, na poticaj ovdašnjeg župnika Béle Czorde, naš grad je duhovnom obnovom počeo častiti Prečisto Srce Marijino. Mi se radujemo Marijinom tjelesnom srcu, ali još više njezinim vrlinama. Ona ljubi Boga i majčinski voli čovjeka! Sveti Luka, spominje kako je starac Šimun prerekao, da će Marijino Srce probosti mač velike boli, tj. da će mnogo patiti. Pobožnost Bezgrješnome Srcu Marijinome se počela razvijati od 17. stoljeća, a dobila na zamahu nakon ukazanja BDM u Fatimi 1917. godine. Gospa je tamo zatražila da moleći krunicu ponavljam: „Moj Isuse, oprosti nam naše grijehе, očuvaj nas od paklenog ognja i dovedi u raj sve duše, osobito one kojima je najpotrebnije tvoje milosrđe!“ To je izvorna nakana i ove pobožnosti: moliti za svoje obraćenje, za obraćenje grješnika, da se na zagovor Gospin svi nađemo u Božjem raju.

U prigodnoj propovijedi on je, osvrćući se na pojedine teme ovogodišnjih propovijedi, među ostalim rekao: „Današnja svetkovina se okreće cijelom svijetu, jer su svi krajevi svijeta vidjeli spasenje Boga našega. Zovimo našu zemlju: *Sva zemljo, poklikni Gospodinu, raduj se, kliči i pjevaj!* Ljubav je Božja razlivena u našim srcima po Duhu Svetome. Danomice gledamo spasenje našega Boga, koje se vidi i u srdačnoj, blagdanskoj darežljivosti Isusovih vjernika... Sada znamo da Krist zadah smrti uklanja i našom dobrotom. /.../

Jedna nam je tema bila: Čovjek je kroz povijest odgovoran za svoju slobodu. Neka smo odgovorni, ali smo i zahvalni Bogu, koji nas blagosiva svakim blagoslovom duhovnim u Kristu... Milošću svojom nas je zamilovao u Ljubljenome Sinu svome. Predamo li se Bogu i njegovoj ljubavi, naša će odgovornost za vlastitu slobodu biti lakša. Uostalom, nama je u dio palo da budemo na hvalu Slave njegove – mi koji smo se već prije nadali u Kristu. Neka i ova pobožnost i ova sveta misa bude odraz našeg ponosa, što smo sposobni davati zato što nas je Bog naš obdario“.

Euharistijsko slavlje na kojem je pjevao katedralni zbor „Albe Vidaković“ pod ravnanjem s. **Mirjam Pandžić**, završilo je obnovom posvete Bezgrješnom Srcu Marijinu naše biskupije. /A. A./

Kip Majke Božje Bistričke u subotičkoj stolnici

U utorak 7. prosinca 2010. godine bila je u subotičkoj stolnoj bazilici svete Terezije Avilske lijepa svečanost. Gost večeri je bio župnik i čuvar hrvatskog nacionalnog svetišta Majke Božje Bistričke, mons. **Zlatko Koren.**

Dragi gost se rado odazvao pozivu župnika domaćina da sudjeluje u duhovnoj obnovi grada Subotice. Bistrički je župnik koncem rujna ove godine subotičkoj stolnoj bazilici darovao kopiju čudotvornog kipa iz Marije Bistrice. U predvečerje svetkovine Bezgrješnog začeca BDM bistrički župnik je ušao u subotičku katedralu uz zvuke pjesme bistričkih hodočasnika. Pred svečano izloženim kipom s okupljenim vjernicima izmolio je litanije Majke Božje Bistričke, a onda je svečano blagoslovio kip. Lijepo ruho za Gospin kip darovala je obitelj **Blaška Matkovića.** Ruho je u svojoj radionici s puno ljubavi pripravila gospođa **Elizabeta Matković.** Te večeri se u katedrali okupilo znatno više svijeta nego obično. Na kraju svete mise župnik Stjepan Beretić je zahvalio gostu, što je unatoč zaprekama na cesti u okolici Sombora, nakon izvjesnog lutanja, ipak na vrijeme stigao u Suboticu.

„Prečasni gospodine! Dobro nam došli u Suboticu! Pozdravljaju Vas naši bistrički hodočasnici. Hvala Vam što ste nam došli. Hvala Vam što ste blagoslovili naš kip, da ovaj lik Crne Gospe bistričke uvijek bude vidljiva spona Subotice s Marijom Bistricom. U knjizi čudesa bistričkog svetišta se 1781. godine spominje somborski hodočasnik Andrija Palković. On je 1779. godine osam dana putovao do Marije Bistrice, da isprosi zdravlje za svoju bolesnu djevojčicu. Nakon isto toliko dugoga puta do Sombora našao je svoje dijete zdravo. Pobožni se Andrija Palković opet vratio u Bisticu, da Gospi iskaže svoju zahvalnost. Od Andrijinog hodočašća je prošlo 230 godina. Vi ste nam došli njegovim stopama. Hvala Vam! Kad naši hodočasnici polaze na hodočašće, oni koji ostaju kod kuće ih ispraćaju riječima: Pozdravite Gospu. Tako Vas ja, dragi monsinjore, molim, kad stignete kući, pozdravite Gospu. A subotički vjernici će od večeras moći upućivati svoje molitve Majci Božjoj Bistričkoj u kapeli Presvetog Srca Isusova u našoj katedrali. Dođite nam opet! U ime okupljenog naroda i u svoje ime želim Vam sretan put, radosne dane došašća, sretan Božić i blagoslovljenu novu godinu.“ /**Stjepan Beretić**/

Studeneni: Od jubileja do došašća

Zbog proslavljenih jubileja, 1. studenoga slavili smo svetkovinu Svih svetih samo s domaćim župnikom **Blažom Zmaićem**, koji nas je pozvao: *Vježbajmo blaženstva i dajmo da odzvanjaju u životu jer je svetost življenje radosti koja izvire iz iskustva Božje blizine.* Nakon svete mise, župnik je blagoslivljao grobove na Vrdničkom groblju i u samoj župi Irig. Na Dušni dan služena je sveta misa za pokojne **Ilku i Josipa Vizmega i Stjepana Vizmega**. Na svetoj misi 5. studenoga spomenuli smo se posvete naše župne crkve (205. obljetnica) i svih svetih srijemskih mučenika.

Župnik je 6. studenoga uz domaćeg župnika u Vrpolju (RH), **vlač. Đuru Kedveša** i rođaka, svećenika **Ivana Lukačevića**, bio na pokopu svojega rođaka **Đure Zmaića** (71), gdje je održao i prigodni govor. Istoga dana navečer nazočio je 107. obljetnici HPKD-a „Matija Gubec“ (tamburaški orkestar) u Rumi uz mnoge uzvanike, vjernike i građane. Tom prigodom nastupila je i folklorna skupina „Brod“ iz Slavenskog Broda (RH).

U nedjelju 7. studenoga, uz redovite tri svete mise i poruku *da je kršćanski život trajno pripremanje uskrsnuća*, pokopan je u Irigu **Antun Kurcinak** (62). Kao vjeroučitelj, župnik je 8. studenoga nazočio odlasku pojedinih školskih djelatnika u mirovinu, učiteljica: **Milke Đanković, Dragice Đukić, Zore Čirić** i higijeničarki: **Ilonke Majkić i Ljubice Pavičić**.

Na spomendan sv. Martina, 11. studenoga, služena je sveta misa uz godišnjicu smrti **Andrije Tomasa** uz lijepi broj nazočnih. Sutradan, na spomendan sv. Jozafata, služena je uz goste iz Hrvatske i Rume sveta misa za sve pokojne iz obitelji člana tamburaškoga orkestra „Lole“, **Marka Grubišića**, za njegove roditelje, braću i sestre s porukom: *živjeti jedinstvo znači – živjeti u ljubavi u našim srcima i našoj svakidašnjici.*

U nedjelju 14. studenoga (molitva za izbor EŽV i najava izbora), u Irigu i Vrdniku slavljene su svete mise uz župnikovu poruku *da živimo u nesigurnim vremenima, krize, katastrofe, što zahtijeva odluku: život je prolazan ali mu je vrijednost neprolazna, stoga računajmo s Bogom!* Nakon mise župnik je nazočio proslavi slave toplica Termal s pravoslavnim svećenstvom (**o. Benedikt** i paroh **Darko**), u molitvi i kod zajedničkoga objeda.

U Irigu je 16. studenoga pokopan **Ištvan Patrik** (41), koji je ostavio dvoje malene djece i suprugu pred rođenjem trećeg djeteta. Na svetkovinu Krista Kralja, 21. studenoga, proslavili smo sa srijemskim biskupom **mons. Đurom Gašparovićem** jubileje: 35 godina svećeništva i 30 godina župnikovanja preč. Blaža Zmaića u Irigu (i 205. obljetnicu crkve), kao i u Vrdniku i Šatrincima (160 godina crkve) i 25 godina u Dobrodolu. Uz ove jubileje naši „osmaši i srednjoškolci“ primili su sakrament sv. Potvrde. U Irigu: **Marijana**, u Šatrincima: **Danijela, Pavle, Dejan, Anita, Elvira, Aleksandar, Renata**, a u Dobrodolu: **Ivica, Suzana i Tomislav**. Također je potvrđen sastav Ekonomskoga vijeća: **A. Antolović, F. Duhonj, P. Gojani i L. Vaš**. Tako je biskup te nedjelje posjetio i slavio jubileje župe i dvije filijale i podijelio sv. Potvrdu, te se tom prigodom susreo s roditeljima i kumovima djece i ostalim vjernicima.

Na spomendan sv. Katarine Aleksandrijske, 25. studenoga, slavili smo svetu misu za pokojne iz obitelji **Škuljan** i s dvije slavljene: **Katarinom Birinji i Lubašćik**.

U Vrdniku je osobito lijepo bilo 28. studenoga, kada je slavljena sveta misa za pokojne iz obitelji **Petričević**. U ponedjeljak, 29. studenoga, u Vrdniku smo se na početku došašća oprostili od mlade **Jelene Vazner** (19), uz dirljive riječi župnika: *Što ljudi i na što čekaju? Koristim li darovano vrijeme? Je li to ovo vrijeme ili da čekamo drugo, bolje? Kako vjerovati svome djetetu? Zar je to ono što oni traže po noći ili u zoru? Ljudi čekaju na bolja vremena. I Bog čeka na bolja vremena! Želimo li računati s Bogom u našem životu? Došašće je: shvaćate li ovaj čas, braćo! I molimo za njegov dolazak: Dođi, svijetlo svijeta! Došašće još traje. /f. f./*

Zemun: Predstavljen životni put blažene s. Zdenke

Nedjeljna sveta misa održana 12. prosinca u župnoj crkvi „Uznesenja Blažene Djevice Marije“ u Zemunu po mnogo čemu se razlikovala od uobičajene. Naime nju su, na veliko zadovoljstvo svih župljana, kako je preč. Jozo Duspara i najavio, svojim prisustvom uzveličale Milosrdne sestre svetoga Križa iz Đakova.

Povod ovom susretu bilo je predstavljanje životnoga puta blažene sestre **Zdenke Zemuncima**, članice družbe Milosrdnih sestara sv. Križa čije je krsno ime **Cecilija Schelingova**. Na misnom slavlju sestre su uz nazočnost predstavnika Radio Marije koji su izravno prenosili cjelokupni događaj, pjevale psalam. A umjesto propovijedi, uz prigodne slajdove i veoma tihu glazbenu podlogu koja ih je pratila, s ponosom su predstavile župljanima s. Zdenku. Sestra Zdenka rođena 24. prosinca 1916. g. u Krivoj na Oravi, a umrla 31. srpnja 1955. g. u Trnavi. Prerano je otišla s ovoga svijeta u godinama totalitarizma jer je bila žrtva brutalnoga nasilja, mučenja i okrutnosti kod preslušavanja. Tomu su doprinijeli i uvjeti života, nedostojni čovjeka, koje je ona trpjela u zatvorima. Kako su sestre istaknule u svojem izlaganju, ova mučenica je dala svoj život u zamjenu za život jednog osuđenog svećenika. Sveti otac Ivan Pavao II. proglasio ju je 14. rujna 2003. blaženom i preporučio ju kao uzor plemenitosti izrasle iz vjerne ljubavi prema Raspetome i bližnjem. Njen život je osobito bio pun požrtvovanja kada je u pitanju služenje bolesnicima, a i sama je osjetila patnje koje joj je donijela opaka bolest, rak. Misao koja je bila vodilja blaženoj s. Zdenki – „Iza oblaka je moje ljubljeno sunce“ – često je ponavljana kroz izlaganje. Ova rečenica je ujedno i naslov knjige čiji je autor rođak sestre Zdenke iz Krive, **Anton Habovštiak**, a koja je do sada najpotpuniji objavljeni životopis ove svete. Zemunci su nakon svete mise imali prilike doći do svog primjerka ove knjige. Svečano euharistijsko slavlje uzveličano je i prigodnim pjesmama koje je izveo crkveni zbor „Svete Cecilije“. Osim osjećaja ponosa što pripadaju istoj Družbi kojoj je pripadala i ova svetica, sestre su na svetoj euharistiji prenijele bit pravog značenja redovničkoga poslanja.

Danijela Lukinović

Proštenje u Belom Blatu

U Belom Blatu proslavljeno je 19. studenoga proštenje. Misno slavlje predslavio je umirovljeni zrenjaninski biskup msgr. Ladislav Huzsvár uz koncelebraciju zrenjaninskog župnika Lászlóa Gyurisa. Sumisili su mužljanski salezijanci: Stanko Tratnjek, Stojan Kalapiš, Zoltán Varga i Janez Jelen, kao i župnik sa Karaburme Ciril Zajec te titelski župnik i upravitelj Perleza, Franjo Lulić. Iz Arada u Rumunjskoj svojom nazočnošću počastio nas je paljčanski župnik Danijel Kalapiš, koji je pročitao evanđelje na bugarskom.

Belo Blato ponosi se s dvjema crkvama: katoličkom i evangeličkom. Katolici su najviše mađarske i bugarske, a evangeličci slovačke narodnosti. U crkvu je došlo mnoštvo mladih, odraslih i starijih vjernika, te hodočasnika iz Mužlje. Bili su nazočni i predstavnici škole kao i školski ravnatelj Milan Nedeljković, predstavnici mjesne zajednice te zrenjaninske općine, kao i predsjednici okolnih crkvenih općina: iz Mužlje Ferenc Gabona, iz Ečke Antal Mezei te iz Lukinog sela Sándor Balanyi.

Obraćajući se nazočnima, propovjednik je istaknuo kako je sv. Elizabeta u svom kratkom životu imala puno problema. Rano je izgubila voljenog muža, kojemu je darovala troje djece. *Kako lijepi primjer današnjim obiteljima, koje se često boje djece. Djeca su Božji dar, jer donose u obitelj i društvo Božji blagoslov. Bez Božjega blagoslova pada obitelj, narod i čovječanstvo u krizu. Izlaz iz toga samo je u junačkom primjeru svete Elizabete: povjerenje u Boga u svim nedaćama i poteškoćama te kršćanska ljubav – karitas, rekao je propovjednik. Osim toga, sv. Elizabeta je usprkos protivština sačuvala neograničenu ljubav prema najsiriromašnjima, najbolesnijima i najnapuštenijima, kojima je služila bez obzira na njihovu vjeru, narodnost ili položaj. Zato je Elizabeta ustanovljavala bolnice te staračke domove, u kojima je sama njegovala one u potrebi, gledajući u njima Isusa. To neka bude poticaj i za današnje vjernike, da ne misle samo sebe i na zemaljske stvari, nego da se brinu i za svoje bližnje, za bolesne na tijelu, kao i za bolesne na duši. To neka bude poticaj i za roditelje, da se svesrdno brinu za vjerski i moralni odgoj svoje djece, da iz njih odrastu dobri ljudi i poštenu kršćani, koji će ispunjavati svoje obveze prema sebi, Bogu i bližnjemu, zaključio je propovjednik.*

Djeca iz beloblatske škole su uz pomoć vjeroučitelja Milana Nedeljkovića upotpunila ovaj duhovni događaj oduševljenim pjevanjem prigodnih pjesama na kraju svete mise. Na orguljama ih je kao i crkvene pjevače za vrijeme svete mise pratila kantorica Kristina Majer. Slavlju su među ostalim nazočili i predstavnici različitih izaslanstava više zemalja. Vjerujemo da će i ova sveta misa, i druženje koje je upriličeno nakon toga, doprinijeti uzdizanju ljudskih, civilizacijskih i duhovnih vrijednosti među ljudima. Dao Bog da se povezanost među svim ljudima dobre volje nastavi, dok svi ne budemo povezani po Isusovoj volji te ne postanemo jedno stado i jedan pastir. /Janez Jelen/

Susret studenata i mladih radnika Srijemske biskupije

U organizaciji Povjerenstva za pastoral mladih pri Biskupijskom pastoralnom centru Srijemske biskupije u nizu susreta održan je 1. prosinca u Petrovaradinu susret studenata i mladih radnika. Gost predavač na susretu bio je karmelićanin mr. o. Mato Miloš.

Nakon duhovnog molitvenog dijela i pozdrava vlč. Ivica Damjanovića, povjerenika za pastoral mladih i koordinatora Biskupijskog pastoralnog centra, o. Miloš predstavio je temu „Učitelju dobri, što mi je činiti da baštinim život vječni?“ (Mk 10,17).

Predavač je istaknuo: *Mladić ima lak pristup do Isusa, takav isti pristup, lagan i jednostavan treba imati i mladi čovjek danas u susretu sa svećenikom. Također istina koju mladić dobiva je zahtjevna istina. Istina za koju se treba u potpunosti odlu-*

čiti. Ovo izvješće evanđelista Marka izražava na učinkovit način veliku pozornost koju Isus posvećuje mladima, njihovim očekivanjima, nadama i pokazuje koliko je velika njegova želja da osobno susretne i otpočne dijalog sa svakim od vas. Krist, naime, prekida svoje putovanje kako bi odgovorio na pitanje svoga sugovornika, stavlja se potpuno na raspolaganje mladiću, koji je silno želio razgovarati s 'dobrim učiteljem' kako bi od njega naučio kročiti stazom života. Taj evanđeoski ulomak potiče svakog od nas da se upusti u osobni razgovor s Kristom – razgovor koji je od temeljne i bitne važnosti za mladog čovjeka, zaključio je predavač. Susret je nastavljen razgovorom i pitanjima. U razgovoru je posebno stavljen naglasak na neka pitanja, kako biti vjernik danas, što to znači ostaviti sve, kakvu ljubav treba tražiti, bračni život, i slično. /Tomislav Mađarević/

Petrovaradin: Deveti susret mladih

Povjerenstvo za pastoral mladih Srijemske biskupije nastavilo je sa susretima studenata i mladih radnika u organizaciji Biskupijskog pastoralnog centra Srijemske biskupije. Na svetkovinu Bezgrješnog začeca Blažene Djevice Marije, 8. prosinca, održan je u Petrovaradinu deveti susret mladih koji su se našli zajedno s Đurom Gašparovićem, srijemskim biskupom, Ivicom Damjanovićem, povjerenikom, Dušanom Milekićem i Marijanom Vukovićem, suradnicima u pastoralu mladih.

Voditelj susreta bio je vlč. Marijan Vukov, povjerenik za pastoral mladih Subotičke biskupije. Na početku susreta mlade je pozdravio biskup Gašparović, koji je istaknuo kako je vrijedno i korisno da se svake srijede okuplja veliki broj studenata u Biskupijski pastoralni centar u Petrovaradinu u prostoriji za mlade. Voditelj susreta Vukov je predstavio temu *Laž naša, svagdanje svjedočanstvo*. Predavač je istaknuo da ga je iskustvo naučilo da istina uvijek oslobađala, iako je često bilo situacija u kojima je teško govoriti istinu i živjeti istinu. *Za nas vjernike to je jedini ispravan put, osobito za nas mlade. Ne budemo li mi svjedoci istine, nositelji pravih vrednota, lice Crkve će dobiti neki drugi izričaj. Snaga Crkve, snaga mladog čovjeka u crkvenoj zajednici je u biti prepoznatljiva po primanju i davanju istine. Susrećemo se s mnoštvom iskrivljenih pogleda na istinu. Poticani i od društva i od bližnjih, pokušavamo 'zaobići' istinu gdje možemo i za to bivamo pohvaljeni. Pred takvim ponudama mladi čovjek treba birati svjedočenje istine do kraja ili 'snalažljivost' ovog svijeta.* U nastavku susreta bio je rad u radionicama gdje je svatko na temelju dobivenih pitanja mogao svjedočiti svoje iskustvo pristupa osmoj zapovijedi. Na koncu susreta molitvom i paljenjem adventskih svijeća mladi su potaknuti živjeti u istini kroz ovo vrijeme došašća. /Tomislav Mađarević/

Predstavljena „Vatikanska zaklada Joseph Ratzinger – Benedikt XVI.“

Udovoljavajući želji mnogih znanstvenika, Sveti Otac je u ožujku odlučio ustanoviti tijelo „Vatikanska zaklada Joseph Ratzinger – Benedikt XVI.“, sa svrhom promicati proučavanje spisa Josepha Ratzingera, sada Benedikta XVI., teološko istraživanje, organizaciju stručnih skupova i dodjeljivanje nagrada zaslužnim znanstvenim djelatnicima.

Na poticaj „mislilaca i znanstvenika koji u središtu promišljanja imaju Boga“, nastala je dakle zaklada, a okrenuta je prema novoj evangelizaciji. Nova se evangelizacija, naročito u europskom kontekstu, može obogatiti svime što pridonosi shvaćanju i širenju teološke misli Josepha Ratzingera, koja je samom sobom usmjerena na novu evangelizaciju, ustvrdio je kardinal Ruini govoreći o novom vatikanskom tijelu. /IKA/

Ne smeta križ, nego je Isus Krist trn u nečijem oku

Ne smeta križ, nego je Isus Krist trn u nečijem oku – ustvrdio je poznati profesor prava, inače odvjetnik, Joseph Weiler, Židov, koji kao odvjetnik na prizivnom europskom sudu u Strasbourgu brani slobodno izlaganje križa u europskim školama, dakle, javnim uredima.

Nisam tražio novac za obranu, ne želim da ljudi misle da radi novca branim križ. Nijekati nečiji identitet, znači nijekati sve vjeroispovijesti, pa i moju – ustvrdio je profesor.

U knjizi „Kršćanska Europa“, objavljenoj 2003. godine, profesor tvrdi da Europa može imati velike blagodati od javnog sučeljavanja sa svojim intelektualnim i duhovnim tradicijama, to jest sa svojom kršćanskom, izjavljujući da se uopće ne misli obratiti na kršćanstvo. Napomenuo je da u svojim knjigama nikada ne govori o kristijanofobiji, nego o Kristofobiji, jer se mnogi skrivaju iza krilatice: „Nemam ništa protiv Isusa Krista nego protiv Crkve i njezinih pripadnika“. A zahtjev da se iz talijanskih škola izbaci križ baš dokazuje suprotno: Ne smetaju kršćani, nego smeta križ, odnosno Isus Krist – primijetio je profesor Weiler i dodao da Europski ustav jamči državnu i građansku različitost, ali u Europi su dobro došli muslimani, budisti, čak i mi Židovi, dok se na kršćane ne gleda s velikim simpatijama. Zašto je to tako? – zapitao se profesor.

U knjizi „Kršćanska Europa“ profesor u poglavlju o Kristofobiji navodi sociološke, psihološke i emotivne razloge europske mržnje prema Kristu i Crkvi. Neki napadaju Isusa Krista a uopće ne poznaju crkveni nauk, ili se jedva čega sjećaju iz osnovne škole. Neki pak iz zavisti napadaju Crkvu i Papu. Papa uvijek ima golemo slušateljstvo, na tome mu može zavijediti svaka rock zvijezda – pojašnjava profesor.

Osvrnuvši se na svoj govor pred europskim prizivnim sudom, rekao je da Europski ustav brani pluralizam državnih identiteta unutar zajednice kao i vjersku slobodu. Nevjernik ne mora pohađati školski vjeronauk, ali ni država se ne mora

odreći svojega vjerskog identiteta, ima pravo na njegovo očuvanje, ako to želi. Ne može se, dakle, govoriti da su djeca diskriminirana ako je križ izložen u školi, nego o obvezi škole da djecu odgaja za snošljivost i pluralizam – ustvrdio je profesor Weiler.

Na primjedbu da prema presudi država ima biti neutralna i nepristrana, da ne može dakle vrjednovati opravdanost i očitovanje vjerskih običaja, rekao je da se načelo neutralnosti temelji na proturječju. Europski ustav građanima s jedne strane jamči vjersku slobodu, dakle mogu biti i bezbošci, državama pak s druge strane omogućuje da same odluče o vjerskoj odrednici nacionalnog identiteta i njegovu očitovanju. U Europi ima izrazito laičkih država poput Francuske, ali i država koje u Ustavu izričito spominju Boga, poput Njemačke, Irske i Grčke. Kraljica je Elizabeta i crkveni poglavar u Engleskoj. Znači li to da u engleskim školama ne smije biti izložena kraljičina slika? Europski ustav jasno govori da se neka država ne mora odreći kulturne baštine koja potječe od vjerskog identiteta – ustvrdio je profesor.

Komentirajući presudu europskog suda da se križevi imaju ukloniti iz škola, rekao je da se presuda osvrće samo na vrednote laičke države. Presuda amerikanizira Europu, zaključio je profesor Weiler, jer nalaže strogu podjelu između Crkve i države a uvodi obvezujuću normu za sve države članice, to je pak očito kršenje Ustava Europske unije. /IKA, KTA/

Madridskom nadbiskupu onemogućeno govoriti na Nezavisnom sveučilištu

Španjolski ljevičarski fundamentalisti onemogućili su kardinalu Ruocu Vareli, predsjedniku Španjolske biskupske konferencije, održati predavanje na Nezavisnom sveučilištu.

Kardinal se nije odazvao na poziv jer je Zapaterova vlada izjavila da mu ne može jamčiti osobnu sigurnost. Kardinalovo se predavanje imalo održati u sklopu pripreme za Svjetski dan mladeži na kojem će se sljedeće godine u Madridu okupiti više od dva milijuna mladih i cijeloga svijeta.

Kardinal je odustao od predavanja jer su fundamentalističke skupine zaprijetile da će silom spriječiti njegov govor. Prijetnja nasiljem najviše je pogodila sveučilištarce, jer neće slušati kardinala koji je namjeravao govoriti o „Nepoznatome Bogu“ za španjolske građane, kao što je sveti Pavao govorio u areopagu u Ateni prije dvije tisuće godina.

Pavao je prije dvije tisuće godina mogao slobodno govoriti, kardinalu to sada nije moguće jer se demokracija povukla pred prijetnjom, odbijajući jamčiti slobodu i red na sveučili-

štu, što izrazito potvrđuje da španjolska vlada odbija braniti slobodu zajamčenu Ustavom, istaknuto je u uvodniku nadbiskupijskog glasila. /IKA/

Nesnošljivosti prema kršćanima u Europi

S pravom se govori o nasiljima i diskriminacijama protiv kršćana u raznim dijelovima Bliskog istoka, ali kršćani se i u drugim geografskim i kulturnim sredinama susreću s teškoćama, napisao je predstojnik Tiskovnog ureda Svete Stolice o. Federico Lombardi.

Na godišnjem skupu Organizacije za suradnju i sigurnost u Europi, održanom prošlih dana, kardinal Tarcisio Bertone, Papin državni tajnik, odlučno je ustvrdio da se „međunarodna zajednica mora boriti protiv nesnošljivosti i diskriminacije kršćana s istom odlučnošću kao što se bori protiv mržnje prema drugim religijama“, pritom je naveo golemi niz oblika nesnošljivosti u raznim dijelovima svijeta. I Papa je u glasovitom govoru u Westminster Hallu u Londonu izrazio „zabrinutost pred rastućom marginalizacijom religije, naročito kršćanstva... čak i u državama koje snošljivost smatraju velikom vrednotom“, ističe Lombardi.

Važnost je novog izvješća upravo u tome jer donosi dug i iscrpni niz primjera nesnošljivosti prema kršćanima u Europi: vandalski čini, mržnja protiv crkvenih zdanja i vjerskih obilježja, očitovanja mržnje i uvrede osoba. Na tim pokazateljima treba vrednovati opsežnost i narav pojave. Oni su prigoda za promišljanje i inicijativu, ne samo onih koji brane kršćanstvo i njegove vrednote, nego i poštenih ljudi koji žele štiti vrednote snošljivosti i slobodu izražavanja i vjere. Jer, kako je primijetio Sveti Otac u Westminster Hallu, religija nije problem koji valja riješiti, nego je čimbenik koji jamačno pridonosi javnoj raspravi. Englezi su smjerno i pozorno slušali Papine riječi, nadajmo se da će to učiniti i drugi, zaključio je Lombardi. /IKA/

Kardinal Bozanić član Kongregacije za katolički odgoj

Papa Benedikt XVI. imenovao je zagrebačkog nadbiskupa kardinala Josipa Bozanića članom Kongregacije za katolički odgoj.

Nadležnost Kongregacije za katolički odgoj obuhvaća tri široka područja crkvenoga života i djelovanja: odjel za sjemeništa i bogoslovije, odjel za katolička sveučilišta i katoličke škole te odjel za duhovna zvanja. Prefekt Kongregacije za katolički odgoj je kardinal Zenon Grocholewski.

Novi svetac i blaženici Katoličke Crkve

Papa Benedikt XVI. odobrio je 10. prosinca objavljivanje dekreta za kanonizaciju blaženoga Guida Marije Confortija, utemeljitelja Misionara ksaverijanaca, te za uzdignuće na čast oltara jedanaestoro slugu i službenica Božjih. Spomenuti dekreti, osim toga, priznaju herojske kreposti četvero novih časnih slugu Božjih.

Izgledalo je kao da je Guido Maria Conforti prisiljen svladati zanos duše, zbog slaboga zdravlja kojemu je bio podređen od mladosti. Ali, nije bolestan njegov duh koji ga ubrzo dovodi do svećeništva te, premda ga nijedan misionarski institut nije prihvatio, nije se obeshrabrio, nego je godine 1895. utemeljio svoju Kongregaciju svetoga Franje Ksaverskoga za vanjske misije. Tri godine prije preminuća, 1928. godine, mons. Conforti ostvario je svoj san, otputovao u Kinu i posjetio svoje ksaverijance. Godine 1995. Ivan Pavao II. ga je proglasio blaženim.

Samo dvije godine mlađi od Confortija je don Francesco Paleari, rođen godine 1863. nedaleko od Milana, ali je cijeli svoj život proveo u Maloj kući Božanske providnosti, koju je utemeljio sveti Josip Benedikt Cottolengo. Odgojitelj mladih, kao i odraslih posvećenih osoba, i laika, don Francesco se ističe kao jedan od brojnih svećenika apostola ljubavi koji osvjetljaju povijest Crkve na prijelazu iz XIX. u XX. stoljeće.

Među budućim blaženicama nalaze se i dvije utemeljiteljice. Riječ je o Mariji Chiari od Djeteta Isusa, koja je rođena u portugalskom gradu Amadora godine 1843., a 1871. je utemeljila Kongregaciju sestara franjevki bolničarka od Bezgrešnoga začeća, koje su danas posebno aktivne u skrbi za bolesne u Aziji te Sjevernoj i Južnoj Americi. Osim nje, tu je i Španjolka časna službenica Božja Anna Maria Janer Anglarill, rođena u Cerveri u prosincu 1800. godine, a nadahnula je ustanovljenje Družbe sestara Svete obitelji iz Urgella.

Od sedmorice mučenika koji će biti uzdignuti na čast oltara, jedan je biskupijski svećenik, Luigi Andritzki, Nijemac iz Radwora, koji je godine 1943., sa samo 28 godina, izgubio život u koncentracijskom logoru u Dachau. Ostala šestorica – dva biskupijska svećenika, te skupina franjevačkih svećenika i klerika Reda manje braće i Trećega svjetovnog reda, dio su vrlo brojnih svjedoka vjere koji su tijekom progona Katoličke Crkve, razbuktanih godine 1936. u Španjolskoj, krvlju platili svoju vjernost Evanđelju. /RV/

Izdanja

Crkvena godina

Knjiga Karla-Heinricha Bieritza o svetkovinama, blagdanima i spomendanima u povijesti i danas namijenjena je i novinarima i javnim djelatnicima. (Kršćanska sadašnjost)

Biti katolik u kulturi izbora

Knjiga Thomasa P. Rauscha u izdanju Kršćanske sadašnjosti.

Rabin razgovara s Isusom

Knjiga Jacoba Neusnera je prema riječima Benedikta XVI. „najvažnija knjiga za židovsko-kršćanski dijalog u posljednjem desetljeću“. (Kršćanska sadašnjost)

Legende, mitovi, laži – razotkrivanje zabluda o povijesti Crkve

Najpopularniji „mitovi, laži i legende o povijesti Crkve“ u knjizi Michaela Hese-manna preispituju se na stručni i zanimljiv način. (Verbum)

1. prosinca

Mali brat Karlo (Charles fe Foucauld)

(*15. rujna 1858. + 1. prosinca 1916.)

- Potomak bogate obitelji ● u šestoj godini siročić ● izbačen iz isusovačke gimnazije ● proživio raskalašenu mladost ●
- časnik ● zanjela ga pobožnost muslimana ● nesuđeni trapist ● sluga kod klarisa ● svećenik ● naučio arapski ●
- čitao Kur'an ● misionar više dobrotom nego govorom ● propješačio pustinjska prostranstva ●
- zalagao se za dokuće ropstva ● dijelio hranu i lijekove ● napisao rječnik ● skupljao ostvarenja pučke književnosti Tuarega ●
- otac brojnih redovničkih zajednica ● život izgubio nesretnim slučajem ● siročić ● nesretan mladić ●

Charles Eugène Vicomte de Foucauld je rođen u Strasburgu u Francuskoj 15. rujna 1858. godine kao potomak jedne od najbogatijih plemenitaških obitelji u zemlji. Odgojen je u vjeri. Svojim je životom zavrjedio da ga svatko zove mali brat Karlo. U šestoj godini života je ostao bez roditelja. Odrastao je uz djeda. U 15. godini je izgubio vjeru. U Parizu je zbog vladanja morao napustiti isusovačku gimnaziju. Od svoje 17. godine se prepustio rasipničkom i raskalašenom životu. Sve je svoje bogato nasljedstvo trošio na pijanke i neuredni momački život. Kasnije se školovao u elitnoj časničkoj akademiji Saint-Cyr u mjestu Coëtquidan. Kao časnik sudjelovao je u jednom vojnom pohodu u Alžiru 1880. godine. Godine 1883. i 1884. je otpušten iz vojske zbog svoga životnog stila.

Kako je tražio Boga

Onda se dao na višemjesečno putovanje po Maroku u službi jednog geografskog društva. Kad je vidio pobožnost islamskih vjernika, koji su proživljavali Božju prisutnost, počeo je naslućivati blago vjere. Molio je: „Bože moj, ako postojiš, daj da Te upoznam“. Naučio je arapski i čitao je Kur'an. Konačno je u sakramentu ispovijedi i Pričesti susreo Boga, kao milosrdnog Oca. Napisao je: „Čim sam povjerovao da Bog postoji shvatio sam da ne mogu nego živjeti samo za Njega. Moje redovničko zvanje počinje istog trenutka kad i moja vjera. Bog je tako velik!“ U to je vrijeme u Maroku bilo zabranjeno živjeti kao kršćanin. Zato se Charles obukao u odoru ruskoga rabina.

Godine 1885. je proputovao južnoalžirsku pustinju. Jako ga se dojmio prizor muslimana u molitvi. To ga je potaknulo da se konačno obrati za najdublje kršćanstvo. Postao je glasovit po svojoj knjizi *Istraživačko putovanje kroz Maroko*. Zahvaljujući toj knjizi je postao novi junak Afrike u vremenu koje se i danas na francuskom jeziku zove „belle époque“ (tj. lijepo razdoblje, vrijeme početkom 20. stoljeća, koje se u umjetnosti ravnalo načelom ljepota radi ljepote).

Iz Svete zemlje u trapiste

Kad se zatim Foucauld vratio u Pariz, sprijateljio se s Abbé Huvelinom, koji ga je priveo k obraćenju. Karlo je otišao na hodočašće u Svetu zemlju, gdje je boravio tri godine kao pustinjak u Nazaretu. Duboko je proživljavao Isusovo nazaretsko otajstvo. Tako je otkrio „Boga kao skromna radnika iz Nazareta“. Najprije je sedam godina živio u jednom trapističkom malom samostanu u Siriji. Sretan je, ali ipak nije potpuno zadovoljan, jer je želio živjeti životom kakvog je naslutio hodajući ulicama Nazareta... Unatoč strogom životu punog odricanja, Foucauld nije u tome redu našao ostvarenje svoga ideala siromaštva. Vidio je da ljudi u okolnim selima žive daleko siromašnije od njegove subraće u samostanu. Konačno se kao sluga smjestio u samostan klarisa u Nazaretu. Tu je osjetio da ga Bog zove u svećenike. Za svećenika je zaređen 1901. godine, a onda je 1904. godine je otišao u jednu oazu na alžirskoj granici prema Maroku, gdje je kao svećenik bio na usluzi francuskim vojnicima, boreći se uz to protiv ropstva.

Živio je kao Tuarezi

Njegov prijatelj iz mladosti Henri Laperrière ga je nagovorio da se kao pustinjak nastani u gorju Hoggar među Tuarezima. Od 1905. je živio u kolibi od blata i rogoza, daleko od svake civilizacije u potpunosti samoti. Stjenovita pustinja za njega nije bila mjesto za bijeg od svijeta, već je postala mjesto gdje se pronalazi istina. Ja ne mogu promatrati ovo more od planinskih vrhunaca i zdrobljenog stijena, a da se pri tome ne počnem klanjati Bogu. Po više mjeseci u godini je putovao na tisuće kilometara, većinom pješice. Za sobom je vodio devu, na koju bi natovarao svoje po-

trepštine. Kad bi došao u koje selo, dijelio je stanovnicima lijekove i hranu. On nije htio djelovati kao klasični misionar, već je pružao primjer uzornog kršćanina. Nisam ovdje da Tauerege obratim na kršćanstvo, već sam ovdje da ih pokušam razumjeti. Uvjeren sam da će Bog primiti sve nas, ako to zaslužimo. Malen i pristupačan, postaje prijatelj i brat nomadima. Taurezi su ga ubrzo počeli častiti kao velikog Marabuta (marabu = muslimanski asket). Istraživao je njihov jezik, te je sačinio dosada najbolji rječnik. Skupljao je tekstove, pjesme i poslovice kojima su se služili Taurezi.

Dijelio je, ali je naučio i primati

Valovi nemira Prvog svjetskog rata su 1916. godine zapljuskivali i Saharu. Charles se nije htio povući u sigurnost, već je odlučio ostati među stanovnicima sela. Živi kao sveopći brat. Iscrpljen, obolijeva poradi teškog života. Spašavaju ga njegovi prijatelji nomadi. Karlo je naučio primati. To iskustvo predanja u ruke drugih bilo je njegovo drugo obraćenje. „Moj apostolat mora biti apostolat dobrote; videći me, moraju reći: 'Budući da je ovaj čovjek dobar, njegova religija također mora biti dobra'.“ Kako je ostao u Africi, nije se ostvarila njegova želja, da osnuje posebnu redovničku zajednicu. Za vrijeme jednoga napada ubili su ga nesretnim slučajem u mjestu Tamanrasset u Alžiru 1. prosinca 1916. godine pobunjenici iz naroda Senussi..

Charles de Foucauld je sastavio nekoliko nacrtava pravila za duhovne zajednice, koje bi živjele njegovim duhom. Najprije je René Voillaume na temelju njegovih ideja u Sahari 1933. godine osnovao Zajednicu Isusove male braće. Zatim je 1939. godine Magdeleine Hutin osnovala Zajednicu Isusovih malih sestara. Te se zajednice svojim životom prilagođuju socijalnim mogućnostima svoje sredine. Svaki član ima svoje svjetovno zanimanje. Iz Foucauldove duhovnosti se razvilo 20 redovničkih, nekoliko laičkih zajednica i jedna svećenička. Negdje je zapisao: „U sv. pričesti Bog ulazi u nas na tjelesni način: mi svojim usnama dodirujemo našega Gospodina, kao što su ga dodirivale Marijine usne.“ Papa Benedikt XVI. ga je proglasio blaženim u Rimu 13. studenog 2005. godine.

Govori vam sluga Božji o. Gerard Tomo Stantić

Vjera, ufanje i ljubav – to troje...

Piše: o. Ante Stantić, OCD

Poznata nam je formula, navoda u naslovu ovog prikaza, kojom sv. Pavao označava dinamiziranje duhovnog kršćanskog života, po vjeri ufanju i ljubavi, čije smo snage primili, zajedno s posvetnom milošću na krštenju ili obnovili sakramentom pomirenja.

Naš sluga Božji neumorno ovo predočuje i podvlači u svojim rukopisima, i sav je time prožet u svom osobnom životu. Neprestano govori i piše da bez vjere, ufanja i ljubavi nema dinamiziranja i razvoja, autentičnog kršćanskog života.

Kako bismo sačuvali i razvijali u sebi život posvetne milosti, bili s Bogom trajno povezani i sjedinjeni s Njime, nastojali tu povezanost sačuvati i produbiti, duša koja je Bogom ispunjena i u njega utopljena, treba „nastojati Boga osjećati, biti od Njega pomilovana. To pak zahtijeva: tjelesnu umrtvenost (tj. pripadnost Bogu) kako bi duša živjela kao da je svetica na nebu“¹. U dosljednosti to znači da Gerard želi pokazati put po kojem se dolazi do kušanja Božje prisutnosti u duši već na zemlji.

Kako bi se to dogodilo, potrebno je u tom dinamičnom nastojanju, putem vjere, ufanja i ljubavi, obratiti pažnju „liječanju rana“, koje su na duši ostale poslije otpuštenog istočnog grijeha, koje se očituju u obliku sebičnosti. „Trebalo sebičnost isjeći kao što činimo s divljim mesom, koje napada dušu cijeloga života sad jače sad slabije“ – ističe sluga Božji. Kako bi se u tome uspjelo, podvlači u svome pisanju naš sluga Božji, „Ne treba imati čudesna viđenja nego Isusa i njegovo Evanđelje pred očima...“² To se nastojanje očituje: „Rastom Isusa u nama i služenjem Isusu Kristu“³. Cilj pak toga „rasta i služenja“ je umanjivanje – vjerom, ufanjem i ljubavlju – djelovanja „sebičnosti“ i egoizma u duši koji su kao „Kamen što treba maknuti s puta“⁴. „Kamen“ će duša uspjeti maknuti ako postane svjesna „svojih rana“ i pokaže: „Popravlak u pogledima. I djelovanju. Popravljanjem svojih pogleda, svoga govora.

Nastojanjem u istinitom duhovnom življenju“⁵. Takav se dinamizam u duši može pokrenuti samo ljubavlju po kojoj se kršćanin „utapa u Boga i s njim se sjedinjuje“. Stoga Isus želi da duša uči od njega kako biti ponizna to jest nastojati se podložiti „liječanju od sebičnosti što se postiže“. Slikanjem Isusa u duši⁶. Zapravo to se događa snagom dinamizma bogoslovnih kreposti.

„Vjera je naime zvijezda po kojoj živimo, Isusa tražimo i nalazimo“, zapisuje o. Gerard. Vjera je „kao zrakoplov u kojem se čisti duša od sebičnosti, hrani i liječi. Vjera daje što čovjek pametno očekuje.“⁷ Po vjeri se događa: „pravo poboljšanje i sebične ljubavi uništenje“⁸. Borba protiv sebičnosti neizbježno postaje „patnja“. Nije to lagan posao, ali ako se trpi s ljubavlju onda ima i rezultata u rastu i iskustvu. Sluga Božji to podvlači aludirajući na učenje sv. Ivana od Križa: „Kad patim onda volim. Što je sol za kruh to je ljubav za svako djelo“⁹. Znači: vjerom nastojimo živjeti u istini. „Istina će nas osloboditi“ – piše u Evanđelju. Kako bi osigurali trajno djelovanje vjere i ljubavi potrebno je ufanje: po kojem se osigurava postojanost potpunoga oslanjanja na Boga, i na njegovu milost“¹⁰. Iznad svega je potrebna ljubav jer „Ljubav je neumorna a duša od Božje ljubavi vrela“¹¹.

Gerard se u ovim svojim stavovima u pogledu bogoslovnih kreposti i njihova značenja u kršćanskom životu poziva na učitelja Crkve na sv. Ivana od Križa i među inim zapisuje: „Sv. Ivan od Križa uči da ne gradimo život na osjetnosti koja vara nego na živoj vjeri“¹². „Živa vjera“ brani od sebičnosti jer po sebičnosti kršćanin je „prljavo biće kojeg sebičnost ujeda kao bijesno pseto što truje dušu“¹³.

Tko se odaje osjetilima i sebičnosti, ističe sluga Božji, taj „kao da kopa jamu i vadi plodnu zemlju pa iskopanu rupu napunja kamenjem i na kamenju sije cvijeće“. „Vjera pak sve pozlaćuje a mudrost čovjekova

sve prlja jer je u sebi sebična“¹⁴.

Držim da su ova Gerardova razmišljanja o dinamizmu bogoslovnih kreposti vrlo aktualna. Živimo u sekulariziranom svijetu u kojem kao da se „sije cvijeće“ na kamenju na kojem ne može niknuti „cvijeće“, to jest autentični kršćanski život koji ima pozitivni utjecaj na druge. Ostavljena sama sebi „ljudska mudrost sve prlja“.

Sv. otac Benedikt XVI. je vrlo uvjerljivo dokazao u svojim pobudnicama da bez bogoslovnih kreposti, vjere u Boga, ufanja i ljubavi nema pravih rješenja ne samo na osobnom planu nego ni rješenja nagomilanih problema u današnjem društvu jer ljudi, društvo, ne mogu pobijediti „ujede bijesnog pseta“, tj. sebičnosti u ovom trenutku sekularizacije i „recesije“. Bez vjere u Boga, ufanja i ljubavi ostaju ljudima samo tehnička rješenja u rješavanju nagomilanih problema kao što su međuljudski odnosi, socijalna pravda itd. Tehnička rješenja bez vjere u Boga, bez ufanja i ljubavi, izložena su utjecaju sebičnosti u među – ljudskim odnosima i stoga bez pozitivnih učinaka na suživot ljudi.

U tom kontekstu o. Gerard nam nudi konkretni plan kako živjeti iz vjere, ufanja i ljubavi i njihovim dinamiziranjem othrvati se „ujedima bijesnog pseta“ što je sebičnost, koja nanosi štetu ne samo pojedincima nego i cjelokupnom društvu.

1. Bilješke hrv., 006932.

2. Razg. IMJ, 004191.

3. B. mišljenja, 004335.

4. B. mišljenja, 004341.

5. Ondje, 004484.

6. Ondje, 004467.

7. Ondje, 004483.

8. Th. pastoralis., 002962.

9. Razgovor s Isusom, (u rukopisu), 152.

10. Ondje, 002860.

11. Th. past., 003064.

12. Ondje, 723.

13. Razgovor s Isusom, (u rukopisu) 38.

14. Milosrdnost, 004880.

Štovanje slika i kipova

Piše: dr. Andrija Kopilović

Ovih dana – slaveći Božić – primiti ćemo kako ljudi rado zastaju, pogotovo djeca, kleknu i pomole se pred „Betlehemom“. I bez ovoga, često primijetimo kako ljudi rado zastaju pred slikama, kipovima Majke Božje, sveta i čak klečeći žarko mole. Hodočaste na mnoga mjesta gdje se nešto izvanredno dogodilo i napose časte „milosni lik“. Postavlja se pitanje koji je pravilni *liturgijski stav* prema štovanju kipova i slika. Prva stvarnost koju ne smijemo izgubiti iz vida je biblijska poruka *ne čini nikakvog lika Boga, ni kipa ni slike, ništa slična*. Jasno, Bog je nevidljiv, nedodirljiv i nemoguće je prikazati njegovu svetost i veličinu, čak ni simbolima. Dakle, Boga se ne štuje u liku, kipu i slici. Da, to je tako bilo. Ali od kada je „Riječ Tijelom postala“ i među nama se Bog nastanio u ljudskoj naravi, on je postao „Nama u svemu sličan, osim u grijehu“. Dakle, Bog je poprimio narav konkretnog čovjeka, rođenog u Betlehemu, Židova, razapetog na Kalvariji i uskrslog u Jeruzalemu. Ta prijelomna stvarnost do Isusa Krista ne, iza Isusa Krista da. Zašto? Čovjek je oduvijek znao da je stvoren na sliku Božju. Tu svoju bogosličnost čovjek ostvaruje posvećenjem „Budite savršeni kao što je savršen vaš Otac Nebeski“. Na drugom mjestu Apostol piše: „I svako će tijelo slaviti Boga“. Naša svetost je, dakle, ostvarenje Božje slike i u tijelu. Tako smo mi, kako kaže istočna teologija: hodajuća ikona Božja. Čovjek je u Isusu Kristu do te mjere obnovljen da je svetost na koju je pozvan ostvariva. Stoga ljudi, naša braća i sestre, koji su se „upriličili Kristu“ postaju naši prijatelji i zagovornici. Izrada slika ili kipova Krista, Bogorodice, sveta je samo i isključivo lik „podsjećanja“. U tom načinu izražavanja sretniji je Istok od nas zapadnjaka, jer su oni od početka te likove prikazivali u jednom pobožnom ali nerealnom obliku. „Teološki ikona se može prisličiti ljudskome tijelu. Kao što čovjek u preobraženome stanju ne gubi svoje tijelo, već pretvara svoje tjelesne i duhovne označnice i ograničenja, te po milosti postaje živa ikona Božja; tako ikona izvana tumači to preobraženje. Ikona nije prikazivanje božanskoga, jer je ono nedohvatljivo, već upućuje na ljudsko sudjelovanje u božanskome životu koje se ostvarilo po

Kristu; a baš nam je po njemu dopušteno pobožanstvenjenje. Ono što je dano ikoni u zadaću jest njezina povijesno – spasenjska odrednica: konkretnost povijesnoga lika ili događaja koja uprisutnjuje božansku zbilju“ – piše biskup Šaško. Jasno je, dakle, da je prikazivanje događaja povijesti spasenja i osoba koje su se posebno herojskim krepostima izdigle iznad naše prosječnosti, i korisno i dopušteno. O tome je čak raspravljao i Osmi opći sabor Crkve. Sjetimo se, Crkva je tada bila još prije raskola! Stav Sabora je bio da se slike i kipovi Krista, Bogorodice i sveta mogu staviti vjernicima na štovanje.

Ono što zbunjuje jest nerazlikovanje pojmova *klanjanje* i *štovanje*. Pojam klanjanja pripada samo Bogu i jedinom Bogu. Njemu je podčinjen sav stvoreni svijet i klanja mu se. Čovjek je vrhunac stvaranja i u ime svih stvorenja iskazuje čast i slavu Bogu činom klanjanja. Jest da je klečanje ili prostracija najjasniji znak klanjanja, ali nije isključivo. Isus nas je naučio da se pred Bogom može dostojanstveno stajati. On nas je podigao. Ako kleknemo pred lik Majke Božje ili sveca, ne grijeshimo, ali to nije čin klanjanja. Dakle, je li klanjanje ili nije, isključivo odlučuje *naša nakana*. Zašto? Stoga što je klečanje izraz poniznosti. Međutim, štovanje je pojam koji se iskazuje svakom živom Božjem stvorenju – čovjeku. Kud ne bi više tu počast iskazivali odabranim „Božjim miljenicima“ u kojima se Bog pokazao velikim jer su se oni u životu predali Bogu. Dakle, štovanje ili poštovanje pripada svakako na posebni način Majci Božjoj, a onda svim Božjim ugodnicima. Ono što još nije ostalo razjašnjeno je izvanjski način štovanja. Do-dirivanje, ljubljenje, ophodi, zavjeti, darovi, itd. Odgovor je ponovno isti, a taj je: nutarnje raspoloženje činitelja. Ne može se nikoga zamijeniti Bogom ili namjesto Boga. Jednako nas tako, prepoznatljive slike ili kipovi svetih likova, podsjećaju na njih kako bismo im lakše mogli iskazati počast. Tko nam brani da sliku svoje pokojne mame nosimo uz sebe s puno poštovanja? Stoga je liturgijski stav jasan: dokle god postoji obred blagoslova kipova i slika, postoji i liturgijsko štovanje.

26. 12. 2010.

SVETA OBITELJ

Sir 3,3-7. 14-17a

Ps 128,1-2. 3. 4-5

Kol 3,12-21

Mt 2,13-15. 19-23

Nakon Herodova skončanja, gle, anđeo se Gospodnji javi u snu Josipu u Egiptu: „Ustani, reče, uzmi dijete i njegovu majku te pođi u zemlju izraelsku jer su umrli oni koji su djetetu o glavi radili.“

2. 01. 2011.

2. nedjelja po Božiću

Sir 24,1-4. 12-16

Ps 147,12-13. 14-15. 19-20

Ef 1,3-6. 15-18

Iv 1,1-18

U početku bijaše Riječ i Riječ bijaše u Boga i Riječ bijaše Bog. Ona bijaše u početku u Boga. Sve postade po njoj i bez nje ne postade ništa.

9. 01. 2011.

KRŠTENJE ISUSOVO

Iz 42,1-4. 6-7

Ps 29,1-2. 3-4. 3b.9b-10

Dj 10,34-38

Mt 3,13-17

Odmah nakon krštenja izađe Isus iz vode. I gle! Otvoriše se nebesa i ugleda Duha Božjega gdje silazi kao golub i spušta se na nj.

16. 01. 2011.

2. nedjelja kroz godinu

Iz 49, 3. 5-6

Ps 40,2.4. 7-8a. 8b-9. 10

1 Kor 1,1-3

Iv 1,29-34

„Na koga vidiš da Duh silazi i ostaje na njemu, to je onaj koji krsti Duhom Svetim.“ I ja sam to vidio i svjedočim: on je Sin Božji.

Učinite da Isus poraste u dječjoj duši!

U vrtiću „Marija Petković“, 7. prosinca održana je duhovna obnova za roditelje. Uz srdačni doček odgajateljica, svi smo kod ulaza morali napisati jednu misao i uzeti jednu svijeću. Papirić s mislima koje smo napisali i svoje upaljene svijeće stavljali smo uz prigodnu pjesmu na sredinu sobe oko adventske svijeće. Slijedilo je čitanje Božje riječi te meditacija i molitva koje su pripremile odgajateljice a nakon toga predavanje **mons. mr. Andrije Anišića** na temu „Učinite da Isus poraste u dječjoj duši“. On je u uvodnom dijelu podsjetio da su osnovne djetetove potrebe ljubav, sigurnost, povjerenje i razumijevanje, autoritet i sloboda, a zatim je govorio o najvažnijim „svevremenim“ odgojnim postulatima odnosno zahtjevima. Istaknuo kako je izraz „svevremen“ a ne suvremen, uzet namjerno, jer su neki naglasci u odgoju važni za sva vremena i na svakom mjestu. Među njima su osobito vlastiti primjer, jer djeca uče ono što vide. Zatim, strpljivost, brojnost obitelji, privikavanje na rad. U središnjem dijelu predavanja govorio je o značaju odgoja u vjeri. *Obitelj mora biti „škola vjere“ a roditelji moraju biti prvi vjeroučitelji svojoj djeci. Oni moraju prvi sklapati svojoj djeci ruke na molitvu, oni ih moraju naučiti znak križa i voditi ih u crkvu. Ako djeca ne steknu iskustvo molitve i sudjelovanja u svetoj misi od svojih roditelja, teško će to usvojiti u kasnijim godinama, iako će možda ići na vjeronauk zbog društva. Zato je važno ne samo slati djecu na vjeronauk i na misu nego s njima prolaziti vjeronaučno gradivo i ići s njima na misu. Djeca moraju vidjeti da se roditelji mole, da se ispovijedaju i pričestuju i moraju znati da oni žive po Božjim zapovijedima, pa će onda i oni takav način života usvojiti*, rekao je mons. Anišić, i zaključio: *Na taj način ćete učiniti da Isus raste u dječjoj duši. Bit ćete poput Ivana Krstitelja koji je pripremao put Isusovom dolasku na zemlju, jer ćete vi pripremiti put Isusovu dolasku i rastu*

u srcima i životima vaše djece. Isus uz vašu pomoć u njima treba rasti pa će onda i donositi slatke plodove pravog ljudskog i istinskog kršćanskog života.

E. K.

* Svaka duhovna obnova je vrijeme posvećeno razmišljanju o Gospodinu i nama u zajedništvu s njim. Tako je i ova duhovna obnova trenutak u kojem su roditelji promišljali o svom najvažnijem poslanju – o roditeljstvu i odgoju djece. Hvala! (**Marina i Dejan Kovačić**)

* U moru naših problema ovakva obnova je jako dobro došla. Pozdravljam ovakve ideje i mislim da ih treba biti još! (**Jelisaveta Mamužić**)

* Ideja za ovakvu duhovnu obnovu je odlična i mi je od srca podržavamo. Nadam se da će i iduće godine u adventu biti organizirana! (**Jasna Kujundžić**)

* Lijepo osmišljeno, s odličnim sadržajem. Potrebno je raditi češće ovakve obnove! (**Ladislav Huska**)

* Ovakve duhovne obnove preporučamo svim roditeljima. (**Tatjana i Ivan Vukov**)

Kada bih ponovno mogla odgajati svoje dijete

Kada bih ponovno mogla odgajati svoje dijete, više bih bojala prstima, a manje upirala prstom.
Manje bih ga ispravljala, a više s njim veze uspostavljala.
Skinula bih pogled sa sata, a više bacala pogled na njega.
Pobrinula bih se da manje znam a da mi više bude stalo.
Išla bih na više izleta i puštala više zmajeva.
Prestala bih izigravati ozbiljnost i ozbiljno bih se igrala.
Tračala bih kroz više polja i gledala u više zvijezda.
Više bih ga grlila.
Rjeđe bih bila stroga a puno bih mu više toga priznavala.
Najprije bih mu gradila samopouzdanje a kasnije kuću.
Manje bih ga poučavala ljubavi prema moći, a više o moći ljubavi.

Diane Loomans

Božić u sedmočlanoj obitelji Petra i Nade Ivković

Iščekivanje posebnog Božića

Piše: *Ana Ivković*

Sjećanja iz djetinjstva

Može se reći da je Božić svake godine isti, kao i pripreme za njega. Palimo adventske svijeće i idemo na zornice. Za mnoge, najsvečaniji trenutak Božića je misa polnoćka. Božićne pjesme se rado pjevaju. Božić prolazi, a za sobom ostavlja radost susreta s malim Isusom. Tako je Božić i u našoj, sada sedmočlanoj obitelji Ivković (majka **Nada**, otac **Petar** te kćeri **Ana**, **Kristina**, **Josipa**, **Marija** i tek rođeni sin **Luka**, op. ur.), naizgled uvijek isti, ali se svaki put iščekuje s velikim uzbuđenjem. Svake godine mogu se čuti rečenice poput: „Kako čekam Božić!“ ili „Ovo je bio najljepši Božić do sada!“

U našoj je kući, otkako znam za sebe, uvijek vladalo posebno ozračje pred Božić. Za to su bili najzaslužniji majka i dida (baka i djed, op. ur.). S njima smo na salašu živjeli više od 10 godina. Dida **Joso** prvi je započinjao priče o Mikulašu i čišćenju čizama, a kad i to prođe, a mi djeca osjetimo predokus Božića, već je ponekad, ne mogavši se svladati, zapjevao božićnu pjesmu, govoreći: „Tako ćemo pivat za Božić“. Tih dana bilo je dovoljno reći: „Budite dobri! Mali Isus već gleda dicu kroz prozore. Nemojte da vas sad vidi ovake“, i odmah bi naše dječje oči zasijale naivnom radoznalošću. I kada ja više nisam vjerovala u to, i sama sam počela uvjeravati svoje mlađe sestre, krišom se smiješeći starijima.

Dok smo se s didom prepuštali pričama, s majkom **Ilkom** morali smo se i latiti posla, pogotovo na Badnji dan. Taj dan svatko je imao svoja zaduženja. Bilo je dosta posla, ali sve se radilo sa zadovoljstvom. Naša tetka **Ivanka** (koja je živjela s nama do svoje udaje) spremala je cijelu kuću, a nakon toga kitila bor. Pošto smo sestra Kristina i ja bile starije, mogle smo joj u tomu pomagati, dok su se Josipa i Marija morale zabaviti na drugi način, jer bi sve kugle bile polupane. Pod bor smo stavili Betlehem. Pod gipsanu figuru malog Isusa donijeli smo malo slame, a jedne su godine tata i dida unijeli slamu u sobu, pa smo i mi mogli zamisliti kako je bilo Isusu u štalici. Ali najzanimljiviji posao radio se u kuhinji. Tamo je nastajao božićnjak. Sjećam se naših ponosnih lica

kada nas je majka pohvaljivala kako su nam lijepe figurice. S prvom zvijezdom poslovi su se završavali i počela je najljepša večer u godini, Badnja večer. Nastupio bi osjećaj: Božić je tu. Sjećam se kako su nam za večerom objašnjavali da je postavljen jedan tanjur više, ako slučajno netko navrati, jer noćas nitko ne smije biti sam. I mi smo se onda doista tomu nadale. Ponoć je još bila daleko, već smo počele zijevati, ali nikako nismo htjele priznati da nam se spava. Htjele smo ići na polnoćku. Mlađe sestre su zaspale gledajući treptaje žarulja na boru, a ja, jer sam uspjela ostati budna do mise, na tatinim rukama u crkvi.

Zornice – predokus Božića

Takav Božić iz djetinjstva ostaje zauvijek urezan u sjećanje. Kako smo postajale starije stigle su nove obveze i odgovornosti. I priprava za Božić bila je drukčija. Tijekom adventa išli smo na

zornice. Tako je dolazak Isusa i za nas dobio dublje značenje. I doista, cijela je obitelj drukčija kada četiri tjedna odlazi na misu. Isus nas tako može bolje pripremiti za njegov dolazak. Ipak, s našim odrastanjem stigle su i kušnje. One su bile posebno vidljive nekoliko dana pred Božić. Svi smo željeli Božić dočekati u spremljenoj i lijepo ukrašenoj kući s nekoliko vrsta kolača. To su ujedno i posljednji dani pred raspust kada se dobivaju odlučujuće ocjene i svi smo bili užurbani. Iako smo se već svi ispovjedili, davao bi uvijek pogodio trenutak za napastovanje. Svađe su izbijale oko svake sitnice. Izgledalo je kao da jedni druge samo gledamo i čekamo trenutak da ga napadnemo s primjedbama. Mama bi nas prekidala govoreći da nam je uzalud sve što radimo, ako ćemo u neslaganju dočekati Božić. Ljubav je prevelika cijena za ukrase i kolače. Sad smo već uvidjeli da se to događa svake godine i odlučili smo ne dopustiti da se mržnja uvuče u kuću onda kada nikako

ne bi smjela i zato se unaprijed dogovaramo da ćemo pred Božić ostati smireni i složni, jer samo tako možemo ubrati sve plodove Došašća.

Prošle godine Božić je bio, tako reći, zanimljiv. Početkom jeseni počeli smo popravljati kuću. Bio je to velik posao pa smo cijelu zimu proveli u maloj kući koja je imala samo jednu sobu, kupaonicu i malu kuhinju. Naučili smo iskoristiti prostor što je bolje moguće, biti strpljivi i učiti u sobi punoj ljudi. Mislili smo da nećemo imati mjesta za bor, ali Kristina je bila uporna i smišljala novi raspored u sobi, tj. kućici. I bor je na kraju dobio svoje mjesto, a isto tako dolazili su nam i gosti, koji ni sami ne znamo kako su stali među nas. Ponekad nam se činilo da što dulje živimo u toj sobi da se ona povećava, ali to se povećavala pozornost koju smo davali jedni drugima. Tog Božića shvatili smo najveću vrijednost koju imamo: jedni druge. Tada smo možda bili najbližiji Svetoj obitelji, koja je svoj Božić provela u štatici. Naša soba nalazila se uz staju, tako da smo noću mogli čuti krave kroz zid. U početku nam je to smetalo, a kasnije smo se tome smijali. No, pored svega toga, mogli smo reći da nam je Božić, a i vrijeme dok smo stanovali u takvim uvjetima, bio lijep.

Luka – blagoslov s neba

No, ove je godine naše Došašće počelo ranije. Iščekivanje praćeno neizrecivom radošću počelo je još početkom ljeta. Primijetili smo mamin veći stomak, ali nismo ozbiljno shvaćali. Još smo joj u šali predlagali dijete, na što se ona samo nasmijala tajanstvenim osmijehom. I tako je prošlo još neko vrijeme,

a da mi uopće nismo pomišljali da se u njoj nalazi novi život. Jednom je tata za večerom rekao: „Mama vam ima nešto reći“, na što je mama brzo odgovorila: „Tata je počeo govoriti, on će vam reći“. Nismo se stigli ni upitati što bi to moglo biti, tata je već rekao: „Imat ćemo bebu!“ Prva misao bila je: tata sigurno nije ozbiljan. No, mama, koja se s ovakvim stvarima ne bi šalila, potvrdila je. I sada dolazi dio koji se ne može opisati riječima! Ruke su nam poletjele ka maminom stomaku. Nismo znali hoćemo li se smijati ili plakati od radosti! Najmlađa od nas, Marija, rekla je: „Ja sad prvi put vidim mamu trudnu!“ Tu večer osjetili smo preveliku Božju milost. Svatko je počeo naglas maštati o novoj bebi: netko je htio da ima plavu, netko crnu kosu, netko da se svi trudimo da bude dobro odgojena, a nas sve četiri sestre složile smo se da je vrijeme da dobijemo brata. Mama je rekla da ćemo tek vidjeti što je Bog smislio i zamolila nas je da tu vijest ne širimo dok ne ode kod liječnika na pregled. To je doista bilo teško, jer smo svi htjeli vikati od radosti. S nestrpljenjem smo očekivali taj posjet liječniku na kojem je utvrđeno da su i mama i beba dobro i da je možemo očekivati oko Božića, što nas je sve još više obradovalo. Isus će nas ove godine posebno obdariti.

Cijelo ljetno trudili smo se pomagati mami koliko god možemo. Sada nam ništa nije bilo teško uraditi. Nije bilo gundžanja oko pranja posuđa, prostiranja rublja ni košenja trave, a tata nam je u svemu tomu davao najbolji primjer. Za nas je to vrijeme bilo prilika naučiti raditi ono što je do sada uvijek mama ra-

dila. Dolazak bebe morao je ubrzati naše useljenje u novu kuću. Oko useljenja je bilo puno posla, ali kako je mama rekla, Bog joj je svaki dan poslao nekoga u pomoć. Tetke, susjedi i prijatelji neumorno su nam pomagali. Zbog toga smo im veoma zahvalni. Kuća je bila spremna za nas i za još jednog novog stanara!

Mami je pred kraj sedmog mjeseca trudnoće postajalo sve teže, da bi na kraju morala strogo mirovati. U tjeku su bile posljednje pripreve za bebu, sada smo već znali da će biti dječak. Nakon jedne kontrole liječnik ju je zadržao u bolnici. Trebalo je čekati još četiri tjedna do rođenja. Mislili smo da će se mama još prije toga vratiti kući, ali Luka se požurio. Tek se upalila prva adventska svijeća i on je došao na svijet. Njegov dolazak praćen je žarkim molitvama, jer je prerano rođen. Prošnje su bile uslišane, a zahvaljivanje se nastavlja. Radost je bila neopisiva, a posebno tatina. S njim smo se još više zbližile dok je mama bila u bolnici. Sada sam na njemu vidjela isti pogled i osmijeh kao kad su se rodile Kristina, Josipa i Marija. Bio je presretan, ali nam je rekao: „Nemojte misliti da Luku volim više od vas. Sve vas jednako volim! I kad ste se vi rodile, bio sam ovako sretan.“

Opet dolazi Božić, a sada ga čekamo na poseban način. Kada stanemo pred jaslice i ugledamo malog Isusa, odmah ćemo se sjetiti našeg Luke i zahvaliti Isusu za njega. Mama će još potpunije osjetiti Marijinu radost, a tata Josipovu.

Božić na salašu

Razgovarao: Stipan Bunjevac

Glasoviti hrvatski književnik, povjesničar koji prigiba glavu pred zaslužnim osobama svojega roda iz prošlosti, jedan od najemotivnijih pripovjedača o bunjevačkim salašima, dopisni član Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, etnograf koji je zaljubljen u baštinu svojih predaka, rodoljub koji radije pristaje na progonstvo i zatvor nego da pogazi vlastiti identitet, svjedočki vjernik svojega katolištva, „hrvatska institucija iz Bačke“, lingvist kojemu je bunjevačka rič najveći dokaz o pripadnosti hrvatskome narodu, sakupljač usmenog i pisanog narodnog stvaralaštva, „vitez hrvatske riječi“, – i još puno toga bi se mogli reći a opet bi nešto „usfalilo“ dok se pokušava izreći osoba dr. Ante Sekulića, prigodom njegova 90. rođendana, koji je uz najveće počasti nedavno proslavljen i u prepunoj dvorani Matice hrvatske u Zagrebu. Tom su prigodom govornici u ime Matice hrvatske, Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, Društva hrvatskih književnika, Hrvatske kulturne zaklade, Udruge za potporu bač-

kim Hrvatima iz Zagreba, te Instituta za kulturu, povijest i duhovnost „Ivan Antunović“ iz Subotice, podsjetili da iz svih Sekulićevih djela zrači ljubav za hrvatski jezik i nacionalno zajedništvo, potkrijepivši to podacima o njegovih 57 objavljenih knjiga i više od 600 znanstvenih članaka.

Ispunjena životna zadaća

Ante Sekulić rođen je 16. studenog 1920. u Tavankutu, pučku je školu završio u Subotici, potom je bio pitomac Karmelićanskog samostana u Somboru, gdje je završio šest razreda ondašnje gimnazije. Kompletnu gimnazijsku naobrazbu zaokružio je u Subotici, nakon čega započinje studij kroatistike i klasične filologije u Zagrebu. Nakon diplomiranja na Filozofskom fakultetu i doktorira s radnjom o govoru bačkih Hrvata. Između dva svjetska rata surađivao je u „Subotičkim novinama“, koje je vodio glasoviti subotički župnik Blaško Rajić, književnom časopisu „Klase naših ravni“ i „Subotičkoj matiči“, iza kojih je stajao biskup Lajčo Budanović. Nakon Drugog svjetskog rata predavao je u srednjim školama u: Sinju, Pazinu, Virovitici i Delnicama, kao i na riječkome sveučilištu, gdje je bio pročelnik katedre za hrvatski jezik. „Najveći dio znanstvene djelatnosti usmjerio je na istraživanje jezika, običaja i povijesti bačkih Hrvata i onih pojedinaca koji su svojim umom i perom tijekom minulih stoljeća bili svjetionici hrvatskom puku u Podunavlju“, kako je to doslovce zapisano u nedavno objavljenoj knjizi: „Bilješke iz književnosti (1953.-1963.)“. Zbog svojega je rodoljublja i političkih uvjerenja dva puta izdržavao zatvorsku kaznu u doba bivših jugoslavenskih vlasti. Kao svestrani znanstvenik i poliglota govori: mađarski, njemački, poljski, francuski, talijanski i latinski, a služi se i ruskim i španjolskim. Član je Društva hrvatskih književnika, Matice hrvatske, Hrvatskoga PEN-a, Hrvatskog filološkog društva, Hrvatskog mariološkog instituta u Zagrebu, Instituta za kulturu, po-

Utjecaj općenito svih crkvenih blagdana, pa tako i jednog od najvećih – Božića, u životu Bunjevaca bio je iznimno velik jer su se prema njima raspoređivali poslovi, obnavljale zgrade, čak se i vrijeme brojilo i mjerilo prema blagdanima.

Istina je da su božićnim otajstvom svi naši salaši, kao i svi ljudi i sve drugo što je stvoreno, pobožanstvenjeni. Dakle, trebamo se s tim dužnim poštovanjem odnositi i prema salašima, tim mjestima naše prošlosti, sadašnjosti ali i budućnosti. Oni su čuvali i sačuvali naš identitet i naš narodnosni ponos, i sigurno je da će bunjevačkih Hrvata biti dok je i njih, a onog trenutka kada nestane i posljednji salaš, nisam siguran što će ostati od nas.

vijest i duhovnost „Ivan Antunović“ iz Subotice, redoviti je član Papinske marijanske akademije u Rimu i dr. Stoga mu je rođendan s apostolskim blagoslovom čestitao i papa Benedikt XVI.

U zahvalnim riječima na završetku proslave u Matici hrvatskoj, kao istinski velikan i ponizni vjernik, dr. Sekulić je rekao da je tek nastojao ispuniti životnu zadaću od Boga danu. O njemu je snimljen i dokumentarni film Rajka Ljubiča, filmskog redatelja iz Subotice: „Ante Sekulić, pjesnik, znanstvenik, akademik“.

S njime bi se o mnoštvu zanimljivih tema s različitih motrišta moglo razgovarati tjednima a za sve to bio bi potreban feljton a ne tek jedan susret i intervju. Stoga smo se u toj nužnosti odabira odlučili za razgovor o Božiću na salašu jer dr. Sekulić ne samo da je rođen i odrastao na salašu, nego je njegov odnos prema salašima gotovo metafizički, pomalo mistični, oni su dio njegova bitka, i to ne tek slučajni, akcidentalni, nego supstancijalni. Bez salaša se ne može razumjeti dr. Sekulića ali jednako tako i bez dr. Sekulića teže je razumjeti pravo značenje, vrijednost i važnost bačkih salaša u životu Bunjevaca.

Salaš je uvijek novi, neotkriveni, očaravajući...

ZV.: Dr. Sekuliću, odmah na početku „in medias (t)res“ tj. „u sridu“: Vaš kratki traktat o salašu!

□ **Dr. Sekulić:** Potrebno je istaknuti da je salaš pored prvotne funkcije – mjesta obitavanja, najprije i mjesto obiteljskog zajedništva. Treba znati da je zajednički na jednome prostoru živjelo nekoliko naraštaja, od dide i majke do najmlađih, i da se točno znala svačija uloga i dužnost, što znači da je i „čeljad“ bila brojna. Zatim, salaš je značio i ponos jer je svatko bio svoj na svome bez obzira na veličinu posjeda. Naši su se ljudi osjećali neovisnima, nisu se dali kupiti ili potkupiti, ukratko bili su gazde koji su poštivali druge ali i očekivali jednako tako primjeren odnos prema njima. Razumije se da se na salašima s naraštaja na naraštaj prenosila povijesna baština, običaji, predaja, jezik, koji su smatrani nečim dragocjenim, nešto bez čega je život nezamisliv. Naša su čeljad, dakle, bila čvrsto ukorijenjena, svjesna svojih nacionalnih i vjerskih temelja i nije ih se moglo povesti „žedne preko vode“ ni materijalnim pogodnostima, ni političkim profitabilnim ponudama i sl. Salaš je također bio mjesto slobode jer kad je salašar pogledao okolno obzorje on ničim nije bio sputan,

nikome nije smetao i mogao je „disati punim plućima“ vlastite osobnosti. Ne treba zanemariti ni činjenicu da je salaš bio prvotno mjesto odgoja i odnosa prema drugima, starijima, prirodi i okolini. Sjećam se kada sam završio gimnaziju i ponosno stao pred mog didu, koji me je odgojio, on me nije pitao što mi triba, s kak'im sam ocjenama proš'o, što bih trebao činiti u životu i sl. Samo mi je u dvi riči rekao, što je po njemu bilo najvažnije u životu.: „Budi čovik“! A jutarnji ili podnevni prirodni miris bilja što raste, gnojiva na njivi, mirisnog cvata na vočkama i drugo, temelj je svekolike današnje ekologije i ekološke svijesti. Mogao bih još puno toga nabrajati ali je to prilično teško jer kao što je život u konačnici nikada do kraja izreciv, tako se i salaš uvijek otkriva novim, čudnovatim, očaravajućim...

Duboka ukorijenjenost crkvenih blagdana

ZV.: U Vašim ste znanstvenim istraživanjima pokazali i duboku isprepletenost i utkanost katoličkih blagdana u svagdašnjicu Bunjevaca.

□ **Dr. Sekulić:** O Božiću kod bunjevačkih Hrvata sam dosta pisao, posebno detaljno sam to učinio u Akademijinu „Zborniku za narodni život i običaje“ u br. 50 objavljenom u Zagrebu 1986. pa bih ukratko prepričao sve ono najbitnije. Odmah na početku moram istaknuti da je utjecaj općenito svih crkvenih blagdana, pa tako i jednog od najvećih – Božića, u životu Bunjevaca bio iznimno velik jer su se prema njima raspoređivali poslovi, obnavljale zgrade tj. pokrivali salaši, bijelili zidovi, otuda i tako uvriježen naziv o našim „bilim salašima“, ugovarali se poljodjelski poslovi s „komencijašima“, „birošima“ i dr.

„o Miholju“, „o Jurjevu“ i sl. Čak se i vrijeme brojilo i mjerilo prema blagdanima, pa se tako npr. netko rodio „o Gospojini“, umro „o Lučinu danu“ i dr.

Od „rorata“ do „betlemara“

ZV.: Radi mlađih naraštaja a i onih koji su zaboravili ili nisu imali prigodu doživjeti bogatstvo narodnih običaja vezanih za predbožićno vrijeme, iznesite nekoliko posebnosti i zanimljivosti vezanih za njega.

□ **Dr. Sekulić:** Božić kao središnji blagdan obogaćen je brojnim običajima, priprava za njega započela je zornicama tzv. „roratama“, ranim jutarnjim misama sve do Badnjaka, na koje se išlo uglavnom iz naselja i okolnih obližnjih salaša jer je većina salaša bila daleko od crkava. Zatim je posebno znakovit i spomen-dan sv. Lucije jer se u predvečerje Lucijina dana, 13. prosinca, sije žito u šalice i čaše, a tko je prvi stupio u kuću čestitao ga je sljedećim riječima: „Faljen Isus, čestita bila sv. Luca“, a ukućani bi otpozdravili: „Ti živ i zdrav bio“! Posjetitelj za kojega je poželjno bilo da je muška osoba, sjeo bi na zemlju odmah do zatvorenih vrata i zaželio domaćici dobre i brojne kvočke i piliće. Na Lucijin dan rezala se grančica jabuke, kruške, višnje i sl. Koja bi se stavljala u vodu da do Božića procvjeta i da bude stavljena na prostrt blagdanski stol. Zato se i danas kod Bunjevaca govori „božićna grana“ za bor ili jelku.

Sv. Nikola (ili Nikolinje) u starije doba kod Bunjevaca nije imao većeg značaja, a posebice ne darivanja djece, jer je današnji nikolinjski običaj bio prihvaćen najprije od žitelja u naseljima pa kasnije i na salašima. No, zato među običajima priprave za Božić posebno se ističu „Materice“, blagdan bunjevačkih

majki na treću nedjelju Došašća. Često ponavljam da su one bile, bez pretjerivanja, mučenice i ropkinje obiteljskog života jer su se potpuno žrtvovale i predavale obitelji, mužu, djeci i svim ostalim ukućanima ondašnje brojne obiteljske zajednice, potisnute na rubove javnoga života. Ali toga su dana sve žene u rodbini, majke, bake, „bab“ i dr. bile čašćene, slavljene, davano im je dužno poštovanje. Uz „Materice“ se tjedan kasnije vežu i „Oci“, što već i sam naziv govori da je riječ o danu bunjevačkih očeva, kada se čestitalo i djedovima, stričevima, majčinu ocu tj. „drugom didi“ i drugima.

Nikako se ne smiju zaboraviti ni „betlemari“, davni bunjevački običaj u kojemu su skupine muškaraca obučene u pastirska odijela nosile makete crkvice ili štalice – „betlema“ s kipićima svih važnih biblijskih likova, i posjećivali salaše pjevajući božićne pjesme. Domaćni bi im se pridružili u pjesmama i molitvama darujući im hranu ili novac.

„Namiriti čak i tice nebeske“!

ZV.: Nakon ovih predivnih komadića ugrađenih u bunjevački predbožićni mozaik, dolazi se i do božićnih običaja, koji se sigurno ne mogu tek u nekoliko rečenica opisati, ali budući da ste Vi umjetnik riječi, Vama to i neće biti teško.

□ **Dr. Sekulić:** Ovaj ciklus običaja započinje Badnjakom, kao neposrednom pripravom za Božić. Na Badnjak se ustaje rano, to posebno vrijedi za žensku osobu koja treba ispeći božićne

„kolače“, zapravo blagdanske kruhove. Veliku pozornost mora posvetiti „božićnjaku“, blagdanskome svečanom kvasnom kolaču, koji je na stolu od Badnje večeri do „Mladog lita“ – Nove godine u podne. Toga dana strogi je post sve do posne ali obilate večere a posebna je domaćinova dužnost pripremiti i „zamedljanu rakiju“. Kao zanimljivost vrijedi spomenuti i vjerovanje da se toga dana nikoga ne smije udariti, jer će onaj koji udari na tom mjestu dobiti čir. I „blago“ mora osjetiti božićno obilje pa se u štalu unosi veća količina sijena, slame, zobi i kukuruza. Kada je sitna i krupna stoka bila „namirena“, jer te večeri nitko ne smije biti gladan, „čak ni tice nebeske“, domaćin bi obično pred salašom pušćanim hicem najavio početak blagdana. U sobi se prostire stol, nešto slame prekrije se bijelim stolnjakom, na kraju stola koji je bliže prozorima stavlja se na većem plitkom pladnju božićnjak, oko njega dvije, tri jabuke, suhe šljive, smokve, orasi i grožđe, zatim posudica sa zelenim žitom i utaknutom svijećom. Na salašima je bio običaj stavljanje još sa svake strane po jedno janje načinjeno od pamuka. Na stolu se nalazi i: boca „zamedljane rakije“, tanjurić s medom, očišćen, „bili luk“ i jabuka rasječena na onoliko dijelova koliko ima ukućana za stolom, što je znak obiteljskog zajedništva.

Bog u „košari“ i na „čardaku“

Ne smije se zaboraviti ni obvezno unošenje slame prije proslave Badnje večeri u sobu, kao i unošenje upaljenog „badnjaka“ od domaćina, koji ga udara o kućni prag ili kućna vrata govoreći: „Koliko varnica toliko pilića, toliko ovaca, toliko jaganjaca, toliko konja, toliko ždribadi, tolko teladi, toliko krmača, toliko prasica...“ itd. Badnjak se vraća na ognjište a svjećica iz žita se uzima i pali od njega, te donosi u sobu uz pozdravne riječi: „Faljen Isus, čestitam vam Badnje večer!“ Otpozdravlja se: „Uvik Isus faljen, ti zdrav i živ bio!“ Slijedi zajednička molitva koju predmoli poglavar obitelji, ispijanje zamedljane rakije i domaćinove čestitke: „Čestitam vam Badnju večer. Dao Bog da se i do godine svi skupimo na Badnju večer u zdravlju, u srići i u boljem stanju!“ Potom svatko uzima komadić bijelog luka, umoči ga u med i pojede, a to učini i s orahom i jabukom, s točno tim redosljedom. Od jela najprije se poslužuje „čorba od grava“ i ostala posna jela: riba, „rizanci nasuvo“ s makom, sirom ili orasima, te ukuhano miješano voće. Nakon večere

izvlači se slama ispod stolnjaka a prema njezinoj duljini trajat će mu i život. Do odlaska na polnoćku vrijeme se provodi pjevanjem božićnih pjesama a čest je običaj i prerušavanje u „vašange“ tj. maškare. Na misu u pola noći idu svi koju mogu osim domaćina kojemu je točno u to doba dužnost nahraniti blago, među kojima konje napaja vodom u kojoj je rasječena jabuka da konji budu „zdravi i lipi“. Nakon polnoćke, čestitaka: „Čestitam vam Isusovo porođenje!“ i povratka domovima jedu se „pača“ (hladetina). Na sam Božić je blagdanski ručak prije kojega mlađi član obitelji donosi zapaljenu svijeću čestitajući također svima Isusovo porođenje. Na sam dan Božića ne ide se nikome u posjet, nego se on čestita drugoga dana tj. na sv. Stipana. Eto, to bi bili ukratko običaji vezani uz Božić, no, svjestan sam da sam zbog prostora izostavio i neke druge jednako važne detalje. Ponavljam, oni se vrlo iscrpno mogu pročitati u mojoj već spomenutoj knjizi.

Kad nestane posljednji salaš...

ZV.: Primjenjujući temeljnu božićnu teološku poruku na naše prilike - da je Bog sišao u ljudsku povijest i postao čovjekom, može se među ostalim mirno ustvrditi da za Božić sam Bog posjećuje salašarsku sobu, košaru, svinjac, kokošinjac, čardak i dr. Koju poruku bi onda u tom kontekstu poslali našim čitateljima?

□ **Dr. Sekulić:** Znam da ovo što ste rekli malo čudnovato izgleda, ali istina je da su božićnim otajstvom svi naši salaši, kao i svi ljudi i sve drugo što je stvoreno, pobožanstvenjeni. Dakle, trebamo se s dužnim poštovanjem odnositi i prema salašima, tim mjestima naše prošlosti, sadašnjosti ali i budućnosti. Oni su čuvali i sačuvali naš identitet i naš narodnosni ponos, i sigurno je da će bunjevačkih Hrvata biti dok je i njih, a onog trenutka kada nestane i posljednji salaš nisam siguran što će ostati od nas.

Na kraju, zahvaljujući Vam na razgovoru u ime čitatelja *Zvonika*, čestitamo Vam svih dosadašnjih 90 Božića, želeći Vam još kojega, nadajući se da će ovaj razgovor, kojega možemo nazvati – „Božić na salašu“ potaknuti mnoge na promišljanje o vlastitim vrijednostima, temeljima, baštini...

Isuse, dođi što prije

Piše: mr. Andrija Anišić

Božić je najradosniji kršćanski blagdan. Božić je na poseban način obiteljski blagdan. Najviše mu se zasigurno raduju djeca, ali ni odrasli ne kriju da se uvijek raduju Božiću. Kad se Božić približava, svima starijima naviru sjećanja na božićna slavlja iz djetinjstva. Tako i meni. Doista sam se radovao svakom Božiću i uvijek ga proživljavao na poseban način. Posebno sam se Božiću veselio kad sam otišao u sjemenište, jer onda od prvog rujna nisam dolazio na salaš, pa je čežnja za Božićem bila i čežnja za salašom i obiteljskim ozračjem. Kažu mi moji da sam se nakon odlaska u sjemenište prilično popravio pa su se onda mom dolasku i oni radovali.

Snijeg kojeg je u božićno vrijeme u mom djetinjstvu bilo u izobilju, davao je poseban ugođaj tomu blagdanu. Duboko mi je u sjećanju ostalo i badnje jutro. Mama bi nas rano probudila da gledamo kako pravi ukrase za božićnjak. Okupili bismo se oko stola, gledali i uživali, a ona bi nam usput tumačila što je što. Ruža je bilo onoliko koliko je bilo članova obitelji. A jedno nas je vrijeme bilo u kući osmero. Posebno smo čekali kad će od tijesta napraviti kvočku i piliće. Tata i ujak, koji su vani pripremali i uređivali sve potrebno za stoku i živinu, kako bi na sam Božić što manje imali oko toga posla, povremeno bi navratili u sobu i čestitali badnje jutro i obavezno popili gutljaj zamedljane rakije. Pridružio bi im se i dida koji je u zapečku molio Boga.

Mi djeca dugo smo čekali da se smrači jer se tada unosila slama u kuću. Radosno smo pomagali namjestiti je kako bi je bilo ravnomjerno po cijeloj sobi, da nam svima bude toplo pod nogama te da poslije večere možemo i leći na nju.

Badnja večera je svake godine bila ista ali svake godine posebna i slasna. Prije večere molitva. Molitvu bi predmolio dida. Uvijek bi molitvu završavao riječima blagoslova uz želju i molbu: „Daj dragi Bože da i dogodine svi dočekamo Badnje večer“. Nana bi mu na to dobacila: „Ta dokle ćeš već tirati da svi dočekamo. Pa stari smo. Mora valjda kogod i umrit“. Hvala Bogu, puno smo badnjih večeri zajedno dočekali i proživjeli jer je dida živio 89 a nana 96 godina.

Na polnočku nismo baš išli svake godine, osobito dok smo bili mlađi, jer smo od crkve bili udaljeni oko šest kilometara. No, svaki put kad smo išli bio je to nezaboravni doživljaj. Pješačiti više od sat vremena u jednom smjeru! Ipak, vrijeme je brzo prošlo uz molitvu, pjesmu i ugodne razgovore i šale dok nam je snijeg pod nogama svojom škripom davao poseban zvučni ugođaj.

Kad sam postao svećenik, Badnje večer sam doživljavao drugačije. Deset godina sam bio u sjemeništu odnosno biskupiji, pa sam Badnje večer i prvi dan Božića slavio u zajedništvu s biskupom, svećenicima i časnim sestrama. A kad sam postao župnikom, imao sam mogućnost vratiti se u djetinjstvo. Badnje večer od tada slavim jedne godine u obitelji moga brata a druge godine u obitelji moje sestre. Kakve mi sve uspomene iz djetinjstva ne naviru dok se vozim do njih. I nema nijedne godine a da ne oživimo bar neku uspomenu iz tog divnog razdoblja našega života. Zahvalan sam Bogu za svako Badnje večer i za svaki Božić, i za onaj u djetinjstvu koji sam proživljavao u zajedništvu s mamom i tatom te bratom i sestrom a kasnije još i s didom i nanom te ujakom. Zahvalan sam i za one Badnje večeri i Božiće u domu biskupije kao i ove koje sada slavim s mojim najmilijima. Osobito mi je milo slaviti Božić s dragim mi nećacima i nećakinjama.

Neposredni povod za ovaj člančić je zapravo nešto što svake druge godine doživljavam na Badnje večer u obitelji moje sestre na salašu, na Klisi. Naime, oni mole godinama jednu drevnu devetnicu, koju završavaju na Badnje večer prije večere. Tako sam je i ja zavolio, pa je sada želim podijeliti s vama. Molitva je to iz „Slave Božje“ biskupa Lajče Budanovića.

Poslije svakog zaziva, kako stoji u molitveniku, moli se po tri Slava Ocu. Isusov dolazak i njegovo djelo spasenja svijeta i otkupljenja čovjeka vrijedni su tolikog slavljenja Presvetoga Trojstva. No dovoljno će biti da tih devet zaziva pročitate i upišete u srce te zaključite s desetkom krunice s otajstvom „Koga si djevice u Betlehemu rodila“.

U ovoj „Devetnici Božiću“ molitelj, poput prvih kršćana, vapi: „Dođi Gospodine Isuse“. Taj Isus, za čijim dolaskom čezne je *tilom postala nebeska rosa, utilovljeni Otkupitelj duše, upućena rajska svitlost, upućeno sunce pravde, utilovljena želja svih naroda, upućeni kralj rajске slave, tilom postao kralj mira, utilovljeni anđeo velikoga savita, upućena ljubav duše*.

Zanimljivo je da autor ove devetnice upotrebljava za Isusa među ostalim i izraz „put“, pa tako imamo „upućeni“ kralj rajске slave i „upućeno sunce pravde“ i „upućena“, utjelovljena ljubav duše. Najprije sam pomislio da ta riječ u ikavskom izrazu znači „poslan“ ali sam shvatio da je to zapravo istoznačnica za izraze „tilo“ i „utilovljeni“ što sve upućuje na otajstvo Utjelovljenja.

Vrhunac svih želja izraženih u ovoj molitvi krije se u posljednjem zazivu, koji očituje i pravi razlog tolike čežnje za Isusom i tog silnog nagovaranja: „Dođi, ne kasni!“ Molitelj moli: „Željno te želi i duša i srce moje!“ i to zato što ga želi zagrliti i zauvijek ostati s njim – i ovdje na zemlji i u vječnosti! Neka to bude i naša želja i molitva ovoga Božića.

Devetnica Božiću

(Slava Božja u molitvama i pismama, Subotica 1891.)

1. Isuse moj, tilom postala nebeska rosa, dođi što prije, natopi isušenu zemlju moje duše, da urodi kriposnim dilima, ugodnim tvom božanskom Srcu. /iza svakog zaziva 3 x Slava Ocu/

2. Isuse moj, utilovljeni Otkupitelju duše moje, dođi da je oslobodiš od sužanštva grdnih nagnuća, između kojih gorko cvili.

3. Isuse moj, upućena rajska svitlosti dođi što prije da rastiraš guste tmine moje duše, da ne zaiđe propasnim putem srid pustoši ovoga svita.

4. Isuse moj, upućeno sunce pravde, dođi što prije na svijet da pristane noć griha u mojoj duši, da se sveder veseli između tvorijih božanskih zraka.

5. Isuse moj, utilovljena željo svih naroda, dođi da podaš pravi put duši mojoj, da sveder za tobom uzdiše, tebe samo da ljubi.

6. Isuse moj, upućeni kralju rajске slave, Sinu nebeskog Oca, dođi da razveseliš dušu moju koja brez tebe uvik jadikuje i tu guje.

7. Isuse moj, tilom postao kralju mira, dođi da utišiš uzburkano more u mojoj duši da ju valovi napasti i grišnih poželenja ne uguše.

8. Isuse moj, utilovljeni anđele velikoga savita, dođi da naučiš dušu moju na zlo prignutu, da se osokoli i da se na pravi, pokorni život odluči.

9. Isuse moj, upućena ljubavi duše moje, dođi, ne kasni; željno te želi i duša i srce moje da te ogrli, da se s tobom na vike ne rastane.

Maranatha!

Prvi kršćani su ovim kratkim usklikom – dođi Gospodine! – radošno iščekivali ponovni Isusov pojavak i željno očekivano spasenje. Iako je adventsko vrijeme liturgijski uokvireno u 4 tjedna prije Božića, cjelokupni život vjernika trebao bi biti prožet radosnim iščekivanjem Kristova dolaska; dolaska u svako srce, obitelj, društvo, sivu svakodnevicu, ljudske boli i tragedije... Liturgijsko vrijeme došašća još snažnije ističe to vjerničko stremljenje prema obećanom Mesiji. Stoga se u mnogim našim zajednicama i crkvama na intenzivniji način proživljava ovo milosno vrijeme, napose kroz stav bdijenja.

Bdijenje nije samo uskraćivanje dragocjenog sna, već spremnost čovjeka ostati budnim, usredotočenim na ono najbitnije, na ponovni Kristov dolazak. I Paulinum biva „probuđen“ kroz rane mise zornice i adventske večeri. Adventske večeri u ovom došašću predvodili su nam duhovnik mons. Marko Forgić, zatim katedralni kapelan **Tibor Szölösi**, rektor **mons. Josip Mioč**, a posljednju adventsku večer predvodio je naš biskup **mons. Ivan Pénzes**, i ujedno nam čestitao božićne blagdane.

Došao nam sv. Nikola!

Nikolinje je dan kada su sjemeništarci najmaštovitiji. Iako smo cijele godine veseli, ovo je večer kada je to posebno izraženo. U predvečerje sv. Nikole održali smo tradicionalnu nikolinjsku večer. Šale, imitiranja, skečevi, kvizovi, recitacije, natjecanja, pjesme, smijeh i radost odzvanjali su našom zgradom. Došao nam je i sv. Nikola i podijelio darove, napose onima koji su se istaknuli svojim marljivim radom u školi i internatu. Hvala Bogu, šibu nitko nije dobio. Nakon programa, druženje je nastavljeno za bogatom trpezom uz radost i pjesmu.

Svim čitateljima naše stranice
od srca želimo sretan Božić
i blagoslovljenu novu 2011. godinu!

Sjemenišno prvenstvo u stolnom tenisu

Spretna ruka, brzo oko, gipki korak, vrhunska koncentracija bili su odlučujući faktori za osvajanje titule prvaka kupa u stolnom tenisu. Konkurencija je bila nemilosrdna, ali to nije spriječilo ovogodišnjeg prvaka **Stevana Terbeca**, učenika II. razreda popeti se na tron najboljeg stolnotenisača. Drugo mjesto osvojio je maturant **Péter Molnár Szipán**, a treće mjesto, prošlogodišnji prvak **Erik Sztefánovity**. Napeti finalni meč pratili su svi učenici i odgojitelji. Nakon meča uručene su im prigodne nagrade.

Priprema za Božić

NASTAVNA CJELINA: Bog nas tako ljubi da je Isus Krist postao naš brat

NASTAVNA JEDINICA: Iščekivani Božji Sin

CILJEVI I ZADACI: upoznati se s događajem anđelova navještenja Isusova rođenja Mariji, njegovoj majci (Lk 1,26-38); naučiti molitvu „Zdravo Marijo“ i ugledati se u Marijin stav povjerenja i pouzdanja.

OBLICI RADA: frontalni i individualni

NASTAVNE METODE: usmeno izlaganje, razgovor, praktični radovi, usmeno, pisмено i likovno izražavanje i prepričavanje biblijskog teksta

NASTAVNA SREDSTAVA I POMAGALA: udžbenik i radni list

KORELACIJA: hrvatski jezik i likovna kultura

TIJEK SATA

MOTIVACIJA: ponoviti:

– Kada je Bog obećao poslati nekoga tko će spasiti ljude od grijeha? – Kad su Adam i Eva sagriješili

– Tko je taj Spasitelj? – Isus

– Koliko dugo su ljudi očekivali Spasitelja? – Veoma dugo

– Tko im je pričao o dolasku Spasitelja? – Proroci

SREDIŠNJI DIO

Bog je obećao Spasitelja ljudima i razmišljao je kako bi svoje obećanje ostvario. Želio je da čovjeka spasi i čovjek i Bog. Zato je među ljudima odabrao majku za svoga Sina, po imenu Marija. Bila je jako dobra, poslušna svojim roditeljima i iznad svega je voljela Boga. Živjela je u Nazaretu, a zaručila se s Josipom, isto jako dobrim mladićem.

Bog se odlučio – poslao je svog anđela Gabrijela da svoju odluku kaže Mariji. Anđeo je došao k Mariji i pozdravio je najljepšim pozdravom: „Zdravo, milosti puna! Gospodin s tobom!“ Tada joj je rekao da Nebeski Otac želi da ona bude majkom Božjega Sina. Rodit će ga i dat će mu ime Isus. Bog ju je odabrao jer nikada nije pogriješila, uvijek je bila dobra. Zato je anđeo rekao da je ona puna milosti.

Marija nije sve potpuno shvatila kako će se to dogoditi, ali željela je poslušati Boga jer ga je voljela. Zato je spremno i oduševljeno rekla, iako ju je bio strah: „Neka mi bude po Tvojoj riječi!“

PITANJA: Što mislite, biste li vi povjerovali Bogu i rado ga poslušali kada bi vam rekao što želi od vas? Zašto je Bog odabrao Mariju da rodi Isusa? Što je anđeo Gabrijel rekao Mariji kada ju je posjetio? Kako ju je pozdravio? Postoji jedna molitva koja tako počinje – zna li je netko izmoliti? Zapisat ćemo je!

SINTEZA

IŠČEKIVANJE BOŽJEG SINA (udžbenik „Pustite k meni malene“, str. 29)

ZDRAVO MARIJO, MILOSTI PUNA, GOSPODIN S TOBOM, BLAGOSLOVLJENA TI MEĐU ŽENAMA I BLAGOSLOVLJEN PLOD UTROBE TVOJE – ISUS.

AKTUALIZACIJA – radni list „Učimo ljubiti Boga i ljude“, str. 28

MOLITVA „Zdravo Marijo“

s. M. Jasna Crnković
Subotica

Drage katehete! Očekujemo izvješća sa vaših božićnih priredbi za sljedeći broj, a do tada vam nudimo pripremu za izvođenje nastavne jedinice za prvi razred osnovne škole na temu „Iščekivani Božji Sin“ s. M. Jasne Crnković iz Subotice i izvješće sa zanimljive priredbe u OŠ „István Kizur“ u Subotici, koja je zajednički pothvat pravoslavnog i katoličkog vjeronauka u ovoj školi. Čestit Božić! 🎵 📖 🎁 📖 🎵

Priredba vjerske nastave po prvi put

Povodom Međunarodnog dana djeteta, nastavnici i učeniци vjeronauka u subotičkoj Osnovnoj školi „István Kizur“ su udružili svoje snage, ujedinili dvije vjere i tri jezika u jedan projekt, s idejom međusobnog poznavanja, prihvaćanja i tolerancije. Vjeroučeniци ove škole su zajedno sa svim svojim vjeroučiteljima napravili priredbu 22. 11. 2010. pod nazivom „Dijete – komad Neba na zemlji“. Ravnateljica škole **Vesna Dulić** prihvatila je ovu ideju i pomogla pri njezinoj realizaciji. Svaka vjeronaučna grupa je imala svoj stil pri realizaciji zadane teme. Glavna tema priredbe bila je LJUBAV, a ovaj pojam je obrađen kroz poeziju, dramski prikaz, pjesmu i literarne tekstove. Program su skupa pripremili i realizirali pravoslavni vjeroučitelj **Nenad Plavšić** i katoličke vjeroučiteljice **Zorica Svirčev** i **Tereza Šebešćen**. Priredba priređena roditeljima, bakama i djedovima vjeroučenika, u trajanju od sat vremena raznovrsnog programa, prošla je veoma brzo i uspješno,

što se vidjelo po aplauzima i osmjesima na licima prisutnih. Ovaj projekt je svojim prisustvom podržao i subotički paroh otac **Dragan Stokin**.

Zorica Svirčev

Stožerne kreposti

Umjerenost (a)

Piše: mr. o. Mato Miloš, OCD

„Umjerenost je moralna krepost koja obuzdava privlačnost naslada i osposobljuje za ravnotežu u uporabi stvorenih stvari. Ona osigurava gospodstvo volje nad nagonima i drži želje u granicama čestitosti. Umjereni osoba vlastite osobne težnje usmjeruje prema dobru, čuva zdravu moć rausđivanja, ne ide za vlastitim nagonom i vlastitom snagom *slijedeći strasti srca* (Sir 5,2). Stari zavjet često hvali umjerenost: *Ne idi za svojim strastima, kroti svoje požude* (Sir 18,30). Novi zavjet je naziva *uzdržljivost* ili *triježnost*. Mi moramo živjeti *triježno i pravedno i pobožno (...) na ovome svijetu* (Tit 2,12)“ (KKC br. 1809).

Gdje je izvor umjerenosti?

Govoriti o umjerenosti kako ju opisuje kršćanska tradicija, znači da kršćanska etika treba postati asketsko duhovni put čovjeka koji pobjeđujući samoga sebe dolazi do nasljedovanja Krista i suobličenja s Bogom. U kontekstu svladavanja vlastith strasti, Biblija nam govori o potrebi nasljedovanja Krista slijedeći nadahnuće Duha koji je u Isusu: *Oni koji pripadaju Kristu Isusu razapeli su svoje tijelo s njegovim strastima i požudama. Ako imamo život po Duhu, slijedimo Duha* (Gal 5,24-25). *Svucimo sa sebe djela tame, a obucimo se u oružje svjetla! Hodimo pristojno kao po danu; ne u razuzdanim gozbama i pijankama, ne u bludnosti i raspuštenosti, ne u svađi i zavisti, nego se obucite u Gospodina Isusa Krista i ne brinite se oko tjelesnoga da ugađate pohotama* (Rim 13,12-14).

Umjerenost je, dakle, nasljedovanje Krista, jer je Isus uzor uravnoteženosti i vladanja nad samim sobom. Sav Isusov život kao i njegova muka i smrt su dobro uređeni. Isus je umjeren u zanosu, živahnosti, odu-

ševljenju, stvaranju, ljubavi prema svim stvorenjima. Isus ljubi osobe, s ljubavlju govori o životinjama, cvijeću, nebu. U njemu je savršena skladnost koja sadrži želje, porive, emocije što sve čini jedinstveni organizam. U životu svetaca motrimo tu ljepotu umjerenosti. Isus i sveci svjedoče da umjerenost nije hladnoća, strogost, bezosjećajnost, kako se to često misli, već skladnost reda, djelovanja i radosti.

Kako se umjerenost ostvaruje?

Ona se ostvaruje u umjerenosti u jelu i piću. Umjerenost zna vrednovati post i odricanje od jela i pića radi tjelesnog zdravlja, a ne iz motiva da budemo zgodni i držimo liniju. Umjerenost se protivi uzimanju alkohola i droge. Čuli smo kako sv. Pavao u poslanici Rimljanima upravo govori da ne provodimo život u *razuzdanim gozbama i pijankama*. Koliko trujemo svoje tijelo i ugrožavamo svoje zdravlje pretjeranim jelima i pićem? Sve to plaćamo bolestima visokog šećera, masnoćama, pretiilošću, jer ne znamo biti umjereni.

Umjerenost, kao kontrola seksualnog nagona. U poslanici Rimljanima sv. Pavao nas upozorava da ne živimo u *bludnosti i raspuštenosti*. Radi se o kreposti čistoće, bdijenju nad svojim osjetilima, očima, mašti i kretnjama, gledanju televizije, surfanju po internetu za pornografijom, časopisima i filmovima koji ugrožavaju krepost kršćanske čistoće. Onaj tko ne drži do umjerenosti, rob je seksualnih zastranjenja koje dovode do perverzije i kriminala.

Umjerenost kao ravnoteža uporabe materijalnih dobara, osobito novca. *A oni koji žele da postanu bogataši upadaju u napast, u zamku i u mnoge lude i pogubne želje što strovaljuju ljude u propast i uništenje, jer je*

pohlepa za novcem izvor svih zala (1Tim 6,9-10). Riječ je o škrtosti, o političkoj i upravnoj korupciji koja se rađa iz osobne ili društvene pohlepe. Pohlepa je žeđ za sve većim posjedovanjem, uz bezobzirnost prema drugima. Ona se poklapa s požudom, s izopačenom željom, žestokom i luđačkom požudom, koja je oprečna ljubavi prema bližnjemu, osobito prema siromasima. Ona prvenstveno smjera na materijalna dobra, na bogatstva, na novac. Biblija opisuje zla koja rađa pohlepa i prodire do njezine religiozne srži. Osim što pohlepa nanosi ranu bližnjemu, ona vrijeđa Boga i predstavlja pravo idolopoklonstvo. *Ne budi tvrda srca* (Pnz 15,7). Pohlepan je čovjek zlotvor sasušene duše koji se pokazuje nemilosrdnim (usp. Sir 14,8). Glavari zarobljeni samo svojim interesom, pohlepni *poput vukova što razdiru plijen* (Hab 2,9), ne prežu ni pred nasiljem, samo da uvećaju svoju *otimačinu* (Jr 22,17), i učvrste svoje gospodstvo (Ez 22,27). Pohlepa je neuredna želja da se stalno uvećava vlastiti imutak, makar i na štetu drugoga i privrženost iz škrtosti već stečenim dobrima. Pohlepnik uvijek trči za propadljivim dobrima i nikad nije zadovoljan. Stoga će za prezir prema Bogu pohlepnik biti kažnjen a tako i za nepravde prema bližnjemu: *Takva je sudba svih lakomih na ružan dobitak: on ih života stane* (Izr 1,19). *A onaj koji mrzi lakomost, dugo živi* (Izr 28,16). Pohlepa je nedostajna svakog kršćanina. Umjerenost čupa korijenje pohlepe i stvara pravednost u društvu. Umjerenost izključuje luksuz, bacanje novca na luksuznu odjeću, kuće, po dvije tri kuće, na zabave. Umjerenost nam pomaže da u svemu budemo uzdržljivi računajući na pokrivanje vlastitih troškova, da izbjegnemo nepotrebno rasipništvo i da ne upadnemo u dugove koje nećemo moći isplatiti. Umjerenost je povezana sa krepošću razboritosti.

(nastavlja se)

Piše: mr. Andre Horvath

Žena u Svetom pismu

O kraljevskom dostojanstvu kršćenih i njihovoj jednakosti apostol Pavao u Poslanici Galaćanima ovako zbori: *Doista, koji ste god u Krista kršteni, Kristom se zaodjenuste. Nema više: Židov – Grk! Nema više: rob – slobodnjak! Nema više: muško – žensko! Svi ste vi Jedan u Kristu Isusu!* (Gal 3,27-28). Stoljećima ovaj nauk apostola naroda nadahnjuje kršćane da se suprotstave svakoj nepravednoj diskriminaciji. Isti ti vjernici se međutim iznenađuju kad uvijek iznova u Bibliji nailaze na naglašenu razliku između muškarca i žene. Kako se, dakle, treba razumjeti ova razlika u svjetlu gore navedenog Pavlova teksta?

Žena u sjeni muškarca

Kao što je u antičkom svijetu društvo drugih naroda bilo patrijarhalno organizirano, tako je to bilo i u Izraelu. Žena je s pravnog i kulturnog gledišta osjetno podčinjena, a često je čak i u ovisnoj situaciji u odnosu prema mužu.

U prvim poglavljima Knjige postanka žena je označena kao *odgovarajuća pomoćnica muškarcu* (usp. Post 2,18), u kojoj on izrazom *kosti od njegove kosti i meso od njegova mesa* (usp. Post 2,23) prepoznaje sebi ravnu družicu. Istu tu ravnopravnost Biblija ističe kada kaže: *Na svoju sliku stvori Bog čovjeka, muško i žensko stvori ih* (usp. Post 1,27). Međutim, prvi grijeh iskvario je tu iskonsku harmoniju, a posljedica toga je da muškarac gospodari nad ženom (usp. Post 3,16). Djevojčice su najprije pod očevom vlašću, potom kad se udaju pod vlašću su muža, dok o udovicama odlučuje najbliži muževljev rođak. Iako se na stranicama Svetoga pisma susrećemo s brojnim istaknutim ženskim likovima (Mirjam, Mojsijeva sestra, Debora, Judita, Ruta, Estera itd.), koji cjelokupnu svetopisamsku sliku o ženi čine samo još složenijom, ta slika ostaje u biti nepromijenjena.

Brojni kulturni zakoni ovu nepravdu, proisteklu iz prvoga grijeha, naizgled odobravaju, kad ženu isključuju iz kulturnih događanja u Hramu. Dok muš-

karci aktivno sudjeluju u prinošenju žrtve, svećenikova obredna radnja u potpunosti nadomješta sudjelovanje žena. Ponovno podignuti Hram za vrijeme Heroda Velikog imao je „ženski trijem“, te je iako izdaleka ženama pružio priliku da na određen način sudjeluju u hramskom kultu. Prisega koju je dala žena, morao je potvrditi muž ili otac. Razvod je bio moguć samo na inicijativu muža i značio je jednu vrstu obveze izdavanja otpusnog pisma, koje je trebalo osigurati ženina prava i omogućiti joj da ponovno sklopi brak.

Raduj se, kćeri Sionska

Nasuprot običajnom pravu, koje je bilo opterećeno prvim grijehom, paralelno u proročkim knjigama vidimo sliku žene kao osobe koja predstavlja Božji narod. Jeruzalem se naziva *kćeri Sionskom*, a i cijeli narod Božji je predstavljen kao žena. Ova slika, koju proroci koriste, objelodanjuje kakvo značenje ima savez između Boga i Izraela: poput životnog saveza žene i muškarca Bog poziva svoj narod na zajedništvo života. Pred licem Božjim svaka osoba ima „ženskih“ crta, te i po njima dobiva udio u najdubljoj biti Svevišnjega.

Dolazi do ispunjenja ovih proročkih slika onda kad u skromnoj nazaretskoj zabiti djevica, u ime izabranog naroda i u ime cijeloga čovječanstva, izriče svoje „da“ Božjem planu. Ova djevica, koja jedina predstavlja izabrani narod pred licem Božjim, ujedno je pravijenac novog Božjeg naroda.

Govor Novog zavjeta o ženama

Pored Marije, Isusove majke, evanđelja prikazuju razne žene kao primjer vjernika: Elizabetu, majku Ivana Krstitelja, udovicu Anu iz jeruzalemskog hrama, Martu i Mariju, Lazarove sestre... Zanimljiv je razgovor Isusa i Samaritanke, kojoj On pokazuje put obraćenja, te joj u slici *žive vode* obe-

ćava Duha Svetoga i uči je pravom štovanju Boga. Znamo i za mnoge druge žene iz Isusove okoline koje su ga posluživale od svojih dobara (Lk 8,3). One su ga pratile u Jeruzalem. Kod Njegove smrti jedine su uz križ. One su prvi svjedoci uskrsnuća. Poslije Uzašašća u nebo zajedno su s apostolima i Isusovim rođacima u molitvi iščekivale Duha Svetoga.

Nema više: muško – žensko! Svi ste vi Jedan u Kristu Isusu

Da li je Novi zavjet donio promjenu u viđenju uloge žene u okviru Božjega naroda? Po mnogima na ovo pitanje se ne može odgovoriti jednostavnim „da“. Sv. Pavao piše: *Nema više: muško – žensko! Svi ste vi Jedan u Kristu Isusu*. Usprkos tome u crkvenoj hijerarhiji i dalje sudjeluju samo muškarci. Čak ni Marija ne dobiva udio u hijerarhiji usprkos svome dostojanstvu.

Jednakost kršćana pred licem Božjim ne znači da nema razlike među službama prihvaćenim za kraljevstvo Božje. Crkva je na putu ispunjenja na koje aludira Pavlov iskaz. Ovu Crkvu hodočasnicu pokreću dvije unutarnje sile: prva je „Petrov princip“, tj. hijerarhija, kojoj je Krist povjerio sakramentalni život Crkve. Ova Petrova vlast puno puta pada u napast da svoju vlast shvati i vrši po svjetovnim mjerilima, zaboravljajući da *dobri Pastir daje svoj život za ovce*. Ipak, ova vlast predstavlja Isusov autoritet. Crkvu ipak pokreće i druga sila, a to je *Marijin princip*: to su osobe – bilo žene, bilo muškarci, bilo pripadnici hijerarhije ili laici – koje predstavljaju Crkvu iz osobnog zajedništva ljubavi s Bogom. Petrov hijerarhijski autoritet ima samo ovozemaljski karakter, a služi zato *da opremi svete za djelo služenja* (Ef 4,12). No, pravi cilj Crkve nije ostvarenje ovozemne hijerarhije, bez obzira da ona li služi dobrobiti čovječanstva, nego je cilj Crkve omogućiti Duhu Svetomu da ponama prožme i posveti ovaj svijet. To je zadaća koju možemo ispuniti samo onda ako hodimo Marijnim stopama.

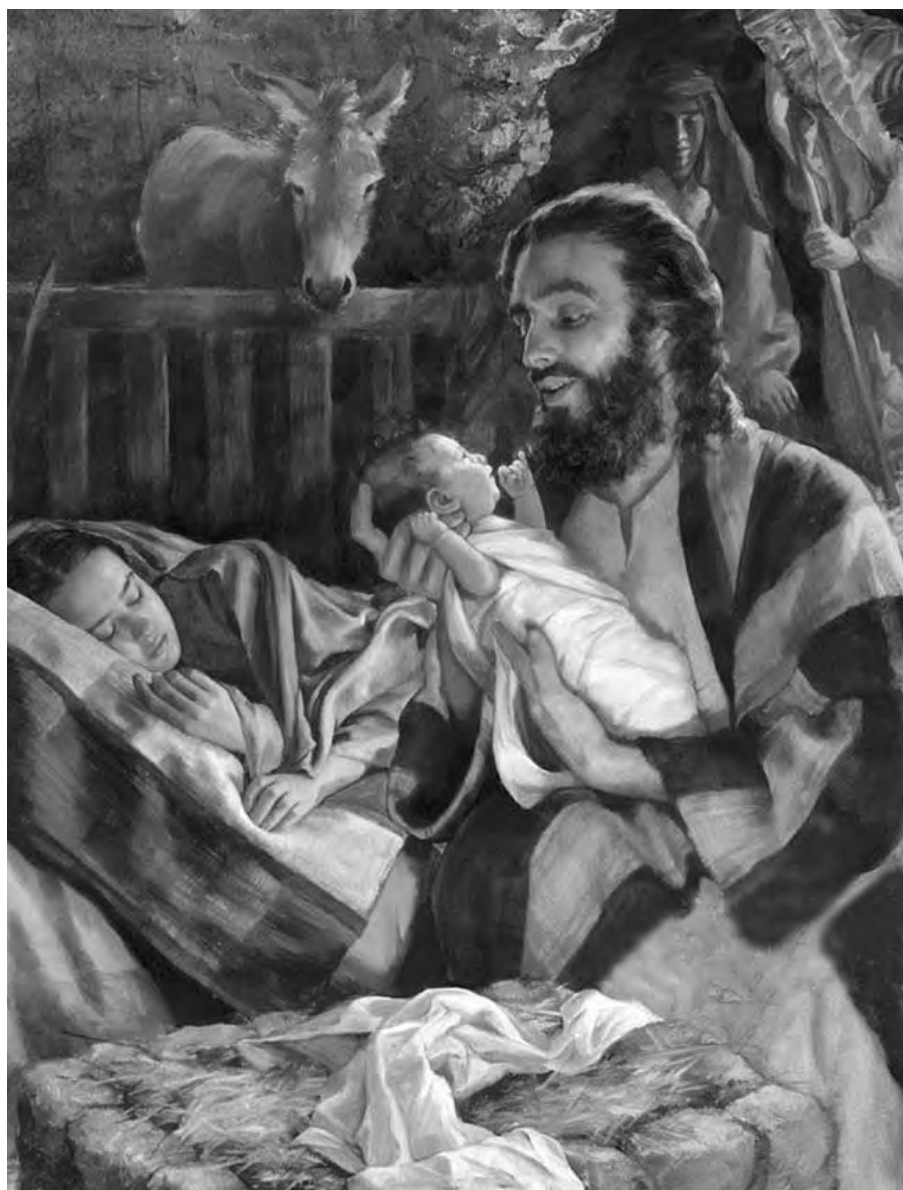
Josipov Božić

Piše: Vesna Huska

Tiho je izašao van. Trebao je zraka, malo da prozračí misli. Ona je tako sigurna, drži bebu kao da cijeloga života ništa drugo nije ni radila, a on se jedva usuđuje primiti je, dok se ona priprema za dojenje. Tako smirena, prelijepa, neki čudan sjaj joj resi lice, oči joj imaju skroz novi pogled – kao da, gledajući to novorođenče, gleda samu slavu Božju, sa svom njenom Ljepotom i Mudročću. To je njegov sin. Jedva ga smije tako zvati, jer osjeća silno strahopoštovanje pred njim! Dječacić mirno spava, kao da nije tek rođen, kao da ga zbilja umiruju anđeli, kao da nisu toliko siromašni i da nije oko njih oblak tjeskobe i neizvjesnosti. U današnje vrijeme dijete? Da je bar stigao pripremiti se, napraviti kolijevku, osigurati sve potrebno...

Uzdahnua je duboko i na tren podigao pogled ka nebu. Zvezdana riznica je blistala, ali njega nije dirnula. Strah i neka nervoza je bila jača – mora se vratiti unutra, možda se maleni probudio, možda Mariji nešto treba. Kratki pogled preko ramena još prije ulaska i – što je to? Kakva je to čudna zvijezda? Kao da pada i ostavlja trag zlata na modrilu neba! Rado bi ostao i prepustio se zadivljenom maštanju, ali unutra su jedna žena i jedno dijete koje o njemu ovise i kojima on treba. „Ti znaš zašto, Svevišnji, i kako ću uspjeti...“, uzdahnua je ulazeći.

Dižući pogled, čuo je Marijin šapat: „Primi ga, Josipe, u naručje... kao da traži tebe...“. Odjednom je osjetio nevjerojatnu snagu i neizmjernu nježnost u svojim obi-

čnim, radničkim, čak pomalo grubim rukama. Dižući to djetesce, vidio je najmiliji prizor ikada – neopisivo, neobjašnjivo, ni riječ nije mogao oblikovati u mislima. Nešto u toj miloj ručici koja ga je usput dotaknula po bradatom licu i osmijehu koji se na čas pojavio na bebinom licu ga je protreslo: „Ovo je Sin moj ljubljani, kojeg tebi, Josipe, povjeravam. Budi mu otac...“. Ne shvaćajući baš te riječi koje su ličile na prizor iz sna, nije ni sanjao koga prima u naručje i čije čelo dotiče

najglatkijim dijelom svoga lica, tu ispod oka, i usnama... Samo je želio: „Bože, daj da svaki tata ovo osjeti... Kao da Tebe grlim, Svevišnji...“.

U daljini su se čula zvana slična onima koje nose ovce i neki čudni tonovi nalik na pjesmu s nebeskih staza. Otvorio je malo vrata štalice da bolje čuje i sjeo kraj usnule Marije, uživajući u milini Sinka svoga, primajući ga u svoj život, u sebe sama, nježno mu milujući prstiće...

Komu se pokloniti ovoga Božića?

Piše: mr. Zoran Nedeljković

Prepuni smo želja u ovom svijetu... Puno toga nas privlači, uvijek nam je nečega malo i brzo se zasitimo gotovo svega. Tražimo, molimo, nadamo se da ćemo nešto dobiti i kada dobijemo, ubrzo nam isto prestaje biti zanimljivo pa onda trčimo za novim željama ovog šarenog i prelijepog svijeta... Dobro je ustvrdio pjesnik Petar Preradović kada je napisao: *Ljudskom srcu uvijek nešto treba, zadovoljno nikad posve nije. Čim željena cilja se dovreba, opet iz njeg' sto mu želja klije.*

Krist je pak u jednoj od kušnja odbio sva kraljevstva svijeta, a mi bismo, čini se, prigrlili sva! Bog je čovjeku dao vlast imenovati sve što je stvorio, čime je pokazao da će čovjek vladati svijetom. A može li svijetom vladati onaj koji ne može vladati sobom, svojim htijenjima, svojim strastima? San je zamijenila požuda, Ljubav je zamijenio prohtjev! Često se sve utapa u ništavilo licemjerja, moralizma, ispunjavanja izvjesnoga oblika forme, na što nismo imuni ni mi koji se zovemo kršćanima. Što onda činiti? Gdje se uspraviti, pred čim i kime se pokloniti ovoga Božića? Što odgurnuti i odbaciti, a što zagrliti? Gdje stati, odakle krenuti? Kakvi trebamo biti?

Idemo ususret jednom od najvećih blagdana, proslaviti ćemo rođenje djeteta, djeteta koje je Bog. Važan je razlog zbog kojeg se Bog utjelovio i postao jednim od nas. Jasno, nije to morao učiniti, nikakav imperativ za Njega ne postoji. Bog ništa ne mora. A sve je to učinio iz samo jednog jedinog razloga – iz Ljubavi prema nama!

rođenje nisu najavile trublje i fanfare, nego jednostavni pastiri. I nije po rođenju spušten u svilu nego u slamu, kako bi se pokazalo da je rođen u jednostavnosti zbog svih nas! Rastao je kao i sva druga djeca, a kada se u zrelosti pokazao kao pravi Bog i pravi čovjek, ukazao je na to kakvi bi trebali biti oni koji će ući u Njegovo kraljevstvo. Tražeći da puste djecu da mu pridu rekao je: *Pustite dječicu neka dolaze k meni i ne priječite im, jer takvih je kraljevstvo Božje (Lk 18,16).*

Takvi bismo trebali biti! Naravno, ne u infantilnom i nezrelom smislu, već u bezazlenom, lišenom lukavstva, zavisti, ponosa. Ovo je svakako lakše reći nego živjeti na taj način, jer nas život i svakodnevnica, osobito iskustva, razočaranja itd., udaljavaju od toga „djeteta“ u nama, koje bismo morali čuvati i njegovati. Kristovo rođenje nas svaki put podsjeti na to, kao što nas Njegov govor uvijek opomene da trebamo imati takvu dimenziju našega postojanja i odnosa prema drugomu. I da tako uvijek na osobnom primjeru učimo i one koji dolaze za nama.

Radujmo se Kristovu rođenju, radujmo se Bogu-djetetu koji nas sve poziva da budemo ljudi-djeca, po Ljubavi, bezazlenosti, vedrini. U tom sjaju, takvo lice pokažimo našim bližnjima – u rano, zimsko, božićno jutro... Jer, da bismo drugomu pokazali što je svjetlost, i sami trebamo biti svjetlost!

Radujmo se Kristovu rođenju, radujmo se Bogu-djetetu koji nas sve poziva da budemo ljudi-djeca, po Ljubavi, bezazlenosti, vedrini. U tom sjaju, takvo lice pokažimo našim bližnjima – u rano, zimsko, božićno jutro... Jer, da bismo drugomu pokazali što je svjetlost, i sami trebamo biti svjetlost!

Predblagdansko vrijeme našega suvremenog svijeta, sve više i više slični na supermarket u kojemu se nudi sve i svašta, u kojemu se kupuje sve i svašta, gomila i slaže sa strane, jer iz dana u dan treba nam više i više. Gdje je nestao pravi smisao Božića? Nasuprot konzumerizmu i umjetnoj slici blagostanja u koju smo zagledani, Božić nam nudi i šalje drugu poruku. Bog se rađa u betlehemskoj štatici, ne u palači kao što su neki očekivali. Njegovo

Kip Praškog Isusa u subotičkoj stolnici

Štovanje malog Isusa, praškog djeteta, širio je u Subotičkoj biskupiji Sluga Božji karmelićanin Gerard Stantić. I subotička je katedrala imala kip Malog Isusa. Prije nekoliko godina netko je taj kip ukrao. Ukradeni je kip bio posebno vrijedan. Postoji dokument koji svjedoči da je taj kip bio vjerna kopija izvornog kipa iz karmelićanske crkve u Pragu. Kip malog Isusa u praškoj karmelićanskoj crkvi se smatra čudotvornim. Pred njim su svoju odanost Bogu iskazivali kraljevi i državnici, ali i pape. Župnik subotičke župe Majke Crkve, **mons. dr. Andrija Kopilović** je darovao subotičkoj stolnici novi kip Praškog Isusa, koji je sada stalno izložen vjernicima na čašćenje. Od 17. prosinca do Božića, u subotičkoj

stolnici se može vidjeti najnoviji kip Praškog Isusa koji nam je došao iz Južnog Tirola u Italiji. Tako će vjernici ubuduće tih predbožićnih dana moći vidjeti lijepi kip i tako iskazati štovanje Bogu, koji je čovjekom postao. /Zv/

Zavod u Splitu na XVIII. danima ogranka Matice hrvatske

Na poziv splitskog ogranka Matice hrvatske, Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata predstavljen je na tradicionalnim, osamnaestim Danima Matice hrvatske Split (11. 11. 2010. - 13. 12. 2010) sudjelujući u trodnevnom programu, od 7. do 9. prosinca. Bogat program obuhvatio je predstavljanje djelatnosti i misije Zavoda, predavanje o Hrvatima u Vojvodini, orguljski koncert zavičajnih skladatelja „Glasovi orgulja u ravnicima“, razgovore o mogućoj suradnji u Agenciji za odgoj i obrazovanje te podružnici Hrvatske matice iseljenika, prijem u Splitsko dalmatinskoj županiji i prijem u Gradu Splitu, kod dogradonačelnice. Gostovanje Zavoda djelatnici ocjenjuju vrlo uspješnim i plodnim, s konkretnim dogovorima o mogućim oblicima buduće suradnje.

Predstavljanje Zavoda i predavanje o Hrvatima u Vojvodini

U dvorani Nadbiskupskog sjemeništa u Splitu, 7. prosinca, svoju djelatnost i aktivnosti predstavili su djelatnici Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata iz Subotice, ravnatelj **Tomislav Žigmanov** i stručna suradnica za kulturne mani-

festacije **Katarina Čeliković**, a domaćin je bio predsjednik ogranka Matice hrvatske Split **prof. Mario Mimica**. Predavanje o Hrvatima u Vojvodini održao je ravnatelj Zavoda prof. Tomislav Žigmanov, koristeći se svojim dugogodišnjim istraživanjem i praćenjem hrvatske zajednice u Vojvodini.

„Glasovi orgulja u ravnicima“

Orguljski koncert „Glasovi orgulja u ravnicima“, koji je izveo **prof. Saša Grunčić**, u srijedu, 8. prosinca, u crkvi Samostana sestara službenica milosrđa (Ančele) u Splitu, bio je već šesti koncert u serijalu kojim se promovira vrhunska orguljska glazba hrvatskih skladatelja u Vojvodini.

Susreti i razgovori

Predstavnici Zavoda posjetili su Agenciju za odgoj i obrazovanje gdje ih je primila **Vesna Marović**, predstojnica podružnice sa svojim kolegama. U podružnici Hrvatske matice iseljenika vrlo konstruktivan razgovor vodili su s voditeljicom **Brankom Bezić Filipović**.

U Splitsko dalmatinskoj županiji, 9. prosinca 2010. održan je prijem za predstavnike Zavoda na kojem su u ulozi domaćina bili su župan **Ante Sanader**, predsjednik županijske Skupštine **Petroslav Sapunar**, zamjenik župana **Luka Brčić**, gradonačelnik grada Trilja **Ivan Šipić** i savjetnik župana **Damir Gabrić**.

Drugi prijem istoga dana upriličen je u Gradu Splitu, gdje je predstavnike Zavoda srdačno primila dogradonačelnica **Anđelka Visković**.

Subotičani su posjetili i ogranak Matice hrvatske u Splitu, gdje su se upoznali s poviješću ogranka, ali i s programom Dana Matice hrvatske tijekom mjesec dana. Razmijenjeni su darovi u obliku knjiga i obećana je daljnja suradnja koja će vrlo brzo imati konkretne programe. /K. Č./

Objavljen 10. svezak Leksikona

U izdanju Hrvatskoga akademskog društva iz Subotice iz tiska je izašao 10. svezak *Leksikona podunavskih Hrvata – Bunjevaca i Šokaca*.

U ovome svesku koji obuhvaća slovo I, na 109 stranica obrađeno je ukupno 90 natuknica – od dinastije pseudonima Tome Gerarda Stantića „I+M“ pa do Izložbe subotičkih bunjevačkih slikara. Natuknice prati 62 ilustracije te 7 uputnica. U izradi ovoga sveska *Leksikona* sudjelovala su ukupno 43 autora.

Potporu izlasku ovoga sveska *Leksikona* pružili su Ministarstvo kulture Republike Srbije, Pokrajinsko tajništvo za kulturu, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa Republike Hrvatske, Generalni konzulat Republike Hrvatske u Subotici, JKP Subotica i iz Subotice te Samostalni sindikat radnika u komunalnim i srodnim djelatnostima Hrvatske. Svezak je tiskao subotički Printex u nakladi od 1500 primjereka, a može se kupiti u subotičkim knjižarama. /Zv./

Zornice u župi sv. Križa

U našoj župi svako jutro u 6,30 sati imamo dvojezičnu misu zornicu kako bismo čista srca dočekali rođendan Isusa Krista.

Posebno nas veseli da puno dječice sudjeluje na toj misi. Ovom prigodom želimo svim čitateljima *Zvonika* čestitati blagdane i poželjeti im puno radosti.

Elvira i Jelena

Obilježen Dan zahvalnosti u Bođanima

U Bođanima, u župi starozavjetnog proroka Ilije, 14. studenog proslavljen je Dan zahvalnosti. I ove, kao i svake druge godine, ratari su uz Božju pomoć skinuli usjeve s njiva koje ih hrane. Mirnije se čeka zima, obitelji su spokojnije, manje je nedoumica i straha.

Svečana procesija praćena zvonjavom zvona prethodila je svečanom euharistijskom slavlju. Prije početka sv. mise prigodnu pjesmu pročitao je pučki pjesnik **Josip Dumendžić Meštar**. Misno slavlje je predvodio uz suslavljenje domaćeg župnika **Josipa Kujundžića**, Bođancima uvijek dragi gost, žednički župnik **preč. Željko Šipek**.

Na misi je vrlo lijepo svirala i pjevala **Elizabeta Balog** iz Lovasa, rodnom iz Vajske. Djecom obučenom u bijele haljine kod prinosa darova zemlje koordinirao je **Pavle Pejčić**, Vajštanac. Bljesnula je pod svetom misom i prekrasna šokačka nošnja na **Evici i Jelici Bartulov** iz Plavne (bođanska ostade u škrinjama, op. aut.). Hvala im što su nam uzveličale slavlje. Misi je nazočio i tajnik HNV-a **Željko Pakledinac**. Popratni tekst, uz pojedini dar govorio je **Ivica Straćinski**, koji je i čitao Božju riječ. Ukrašenom i svježe oličenom crkvom stoljeni glasovi vjernika u pjesmi veličahu Boga, ispunjavahu srce toplinom i zajedništvom. Doista, dojmljiv prizor, svima koristan, a Bogu ugodan.

Za vjernike vrlo poticajnu propovijed održao je preč. **Željko**, stavivši naglasak na zahvali Bogu i na riječima svetoga evanđelja koje se čitalo toga dana. On je ukazao na potrebu zahvaljivanja Stvoritelju, od koga je sve i po kojemu sve biva. Podsjetio je i na mnoge siromašne regije, na težak život, razne čovjekove tegobe, utrku za imetkom. Upozorio je i na pojavu lažnih proroka i njihovo pogubno djelovanje u narodu.

Na ovoj misi lijepi broj okupljenih vjernika pristupio je pričesti i tako na najbolji način Isusu zahvalio na svemu. Prije završnog blagoslova gospođa Balog pročitala je prigodni recital a riječi zahvale predvoditelju slavija i svim okupljenima uputio je župnik Josip. On je napose zahvalio vjericama **Žuzani Tratljak** i **Jelici Lapai**, koje iz tjedna u tjedan uređuju crkvu, kao i svima koji su doprinijeli ovom slavlju. Župnik je također najavio da je u planu ožbukavanje i ličenje crkve izvana kao i posveta crkve što se planira za srpanj 2011. godine.

Neka nas ovakva slavija potiču na stalno zahvaljivanje Bogu, čija smo slika i prilika kao i bratu čovjeku s kojim smo na putu života. /*Josip Dumendžić Meštar*/

Adventski koncert zbora Collegium musicum catholicum

Komorni zbor Collegium musicum catholicum održao je 17. prosinca Adventski koncert u subotičkoj katedrali bazilici sv. Terezije Avilske. Na programu su bila djela Martinjaka, Telemanna, Praetoriusa, Klobučara, Guilmana, Ma-

rovića, Pintarića, Wooda, Wadea, kao i skladbe iz Bačke te iz Cithare octochorde.

Zbor je nastupio u pratnji orguljaša **Kornelija Vizina**, te uz komorni gudački sastav pod ravnanjem **Miroslava Stantića**.

Ovaj je koncert održan u okviru Adventsko-božićnog programa Katoličkog instituta za kulturu, povijest i duhovnost „Ivan Antunović“ Subotica, a istoga je dana otvorena i izložba „božićnjaka“ u predvorju subotičke Gradske kuće.

Zv

Božićna izložba u HKC „Bunjevačko kolo“

Likovno-slamarski odjel HKPD „Matija Gubec“ Tavan- kut i Likovni odjel HKC „Bunjevačko kolo“ Subotica priredili su Božićnu izložbu, koja je otvorena 6. prosinca, u svečanoj dvorani HKC „Bunjevačko kolo“.

Radove su izložila djeca osnovnih škola, likovno-slamarski odjel društva „Matija Gubec“ kao i brojni pojedinci. Program su svojim pjevanjem uljepšali zborovi Osnovne škole „Ivan Milutinović“ iz Subotice i recitatori, a izložbu su otvorili ravnatelj Centra **Ivan Stipić** i voditeljica likovno-slamarskog odjela **Jozefa Skenderović**. Izložba je bila otvorena do 9. prosinca 2010. godine. /*Zv.*/

Uredila: Katarina Čeliković

Uredila: *Katarina Čeliković*

Radujmo se i pivajmo

U crkvama se svako jutro u mnogim crkvama okuplja mnogo odraslih i djece na mise zornice. Tako je i u subotičkoj crkvi sv. Roka. Ova djeca svakoga dana za svoj dolazak stavljaju po jednu kuglicu na bor koji je ranije postavljen a na kojem piše TISUĆU KUGLICA ZA ISUSA! Kako djeca redovito i ustrajno dolaze na mise, tako se i broj kuglica povećava. Župnik Andrija vjeruje da će biti i više od tisuću kuglica na boru. Svoja dobra djela i molitve djeca upisuju na zvijezde koje donose na misu. Svjesni su svi da je očekivanje Isusova rođenja samo onda korisno ako to prate dobra djela, čisto srce i radost.

Ima i djece koja su od starijih učila praviti najljepši kruh – BOŽIĆNJAK! To je zapravo pravi „betlehem“ jer se na kruhu nalaze figurice. Djeca su naučila što znače ptice i koliko ih treba biti, koliko ruža, a o svemu ovome ćemo pisati u sljedećem broju jer će dječji božićnjaci biti izloženi na izložbi „uz bok“ svojih majki. Ako i ne budu jako uspješni, oni su rađeni srcem a to je onda nešto što će nastaviti kasnije raditi i zato je još vrednije.

A Božić nam poručuje: Radujmo se i pivajmo danas rođenomu! Radost anđela i pastira bit će vidljiva na mnogim polnočkama i zato ne propustite tu prekrasnu večer. Imajte župa u kojima se obnavlja običaj „betlemara“ – neke obitelji se već pripremaju za doček čestitara.

A vi se, dragi Zvončići, radujte i pivajte i pronosite radost što je Bog postao čovjekom, jer je njegovo rođenje spasilo čovjeka.

Neka vam je svima radostan Božić!

Vaša Zvončica

*Ivana Beretić, 2. razred
Bajmok*

Sveti Nikola darivao mališane u Tavankutu

Svake godine, tradicionalno, uoči blagdana Svetog Nikole, HKPD „Matija Gubec“ u Tavankutu organizira podjelu paketića za sve mališane, članove Društva kao i djecu nižih razreda i vrtića koja pohađaju nastavu na hrvatskom jeziku Osnovne škole „Matija Gubec“ u Tavankutu.

Ove 2010. godine u Osnovnoj školi, priređen je blagdanski program, bogat dječjim pjesmama i recitalima, kojim su djeca radosno dočekala popularnog „Mikulaša“.

Nakon što je Mikulaš svakoga pojedinačno priupitao o poslušnosti u ovoj godini, svi su uručio je darove.

Zahvaljujući blagonaklonosti NIU „Hrvatska riječ“ i tiskare „Rotografika“ iz Subotice, u domove mališana pristigla su dječja izdanja koja će razveseliti nadolazeće blagdane.

Uz pjesmu i ples mladi članovi ovog Društva najavili su kratki blagdanski predah u pripremi za novu programsku godinu, a „Mikulaš“ je svim mališanima obećao ponovni dolazak i sljedeće godine. /L.S./

SVETI NIKOLA

Cijelo imanje je prodao da bi djeci slatkiše podao. On svima sreću donosi i tim se ponosi.

Svima želi dobro, a sebi kako se snađe. Zbog toga dijete u čizmi slatkiše nađe.

*Ivana Vilim, V. r.
Sombor*

Darovi na radost

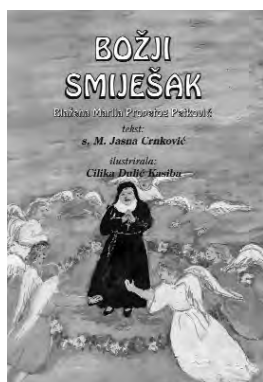
U Srijemskoj Mitrovici u nedjelju 5. prosinca je prikazana predstava u tri čina, a ujedno su i podijeljeni darovi za djecu koja pohađaju predmet hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture. Predstava i podjela darova organizirani su u Hrvatskom domu povodom blagdana Svetog Nikole.

Predstava, koja je trajala sat vremena, imala je tri čina: Monolog o životu svetog Nikole, recitacije i igrokaz posvećen svetom Nikoli. Sudjelovalo je 32 djece. Ostala djeca koja pohađaju ovaj predmet uradila su više od 50 radova posvećenih svetom Nikoli i znamenitostima Hrvatske, a darovi su bili izloženi u Hr-

vatskom domu. Ovom je prigodom Hrvatski kulturni centar Srijem - Hrvatski dom podijelio oko stotinu paketića djeci koja pohađaju predmet hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture i koja su svojim radom uzveličala blagdan Svetog Nikole. Velika dvorana Hrvatskog doma bila je u potpunosti ispunjena, a osim djece predstavu je pratilo i više od 200 roditelja, baka i djedova. /D. Š./

Prva slikovnica o blaženoj Mariji Petković

Naša s. Jasna Crnković poželjela je i najmanjima približiti dragu nam blaženicu – Mariju Propetog Isusa Petković. Napisala je njezin životopis pod naslovom BOŽJI SMIJEŠAK i dala ju slikarici Ciliki Dulić Krasbi koja je sve to prekrasno oslikala.

Ovu slikovnicu sestre Kćeri milosrđa i Katolički institut za kulturu, povijest i duhovnost „Ivan Antunović“ žele dati na čitanje i listanje ponajprije djeci u vrtićima, ali svima koji žele upoznati našu blaženicu.

Slikovnicu možete darovati svojim prijateljima i tako širiti štovanje bl. Marije Petković, a na naš zagovor blaženica zna kako odgovoriti.

Slikovnica se može naručiti u Uredništvu *Zvonika* ili u samostanu sestra Kećeri milosrđa (Subotica, Skerlićeva 4, tel.: 024 553 029) po cijeni od 200 dinara. /Zv/

Kraljevstvo se nebesko ne može platiti

U jednoj maloj žutoj kući živjela je veoma ljubazna obitelj. Svakog dana otac i sin bi odlazili u lov kako bi pronašli hranu za ručak koji će majka pripremiti. Svaki put kada su lovili sin bi ulovio dva zeca i po koju divlju svinju. Naravno, otac je lovio manje nego sin. Godine su prolazile, a majka je umrla. Otac, star i slab, nije se više mogao kretati, pa je sin morao loviti i tražiti hranu za sebe i za oca. Uvijek kada bi dolazio iz lova sin bi govorio da se jako umorio i da je lov bio jako slab. Dugo je tako govorio dok mu nije dosadilo, pa reče ocu: „Svakoga dana ti lovim i kuham, više ne može tako, pokreni se malo i radi!“ I tako sin ode, a otac mu poželi nešto reći, ali bilo je kasno. Otkako je sin otišao, otac se hranio stabljikama i plodovima. Poslije dva mjeseca sin se vratio i vidio oca na pragu kako leži. Ocu je bilo ostalo samo da kaže: „Ljubav se ne može kupiti“. Tako je sin shvatio da je pogriješio.

*Dejna Gunić, 3. razred
Bajmok*

*Izrada
božićnjaka*

*Materice
u Sv. Roku
dječji zbor*

Najbolji recitatori na nagradnom izletu u Osijeku

U organizaciji Hrvatske čitaonice, trideset najboljih recitatora na hrvatskom jeziku otputovalo je 19. studenoga na jednodnevni nagradni izlet u Osijek u pratnji nastavnika i voditelja recitatorskih sekcija. Tijekom dana oni su posjetili Muzej Slavonije, Dječji odjel Gradske i sveučilišne knjižnice te su na kraju pogledali predstavu „Junaci Pavlove ulice“ u izvedbi Hrvatskog kazališta u Peču u Dječjem kazalištu.

Puno srce dojmova svih koji su zasluženo bili na ovom izuzetnom izletu, pamti izlet po muzeju, knjižnici i kazališnoj predstavi, a u realizaciji ovoga puta pomoglo je Hrvatsko nacionalno vijeće. /Zv./

Uredila: *Nevena Mlinko*

Mladi

Za drugoga

Ako si razumio da je glavna stvar u životu ljubav, ti nećeš kad se nađeš s nekim čovjekom misliti na to čime bi ti on mogao biti koristan, nego kako bi i čime ti mogao biti koristan njemu. Čini samo tako, pa ćeš u svemu uspjevati bolje nego kad bi se brinuo samo o sebi.

L. N. Tolstoj

Brinuti za drugoga, voljeti drugoga, živjeti, trpjeti i biti spreman umrijeti za drugoga – sigurna sam da se barem jedna od ovih natuknica nadvila nad vaše živote, usložnila ih, uresila i oplemenila u ovom adventskom vremenu. Vrijeme došašća kalendarski je omeđeno, ima početak i svršetak u proslavi božićnog događaja, ali vrijeme iščekivanja nikada ne prestaje. Čitav naš život je iščekivanje onog vječnog druženja u preobraženosti i sjaju ljubavi. Iščekivanje i očekivanje nisu opravdanja za čekanje na drugoga, da on načini prvi korak – dovoljno je što ga je sam Bog učinio prvi prema čovjeku! Ne dopusti da tebe neko

čeka. Ukoliko nisi, kreni! Kreni u susret, u ljubavi, miru, veselju! Kreni ka čovjeku i dođi ćeš do velikih i neprocjenjivih ciljeva. Najisplativije ulaganje u sebe samoga (da se izrazim u skladu s globalnim tendencijama) je potpuno vlastito predanje za drugoga. Da svijetom hodaju učahurene jedinke koje se ne mogu osloboditi svog izgleda, svog problema, svojih želja, zemlja bi bila mnogo hladnije prolazište nego li je to u zimsko jutro. Ukoliko si uspio biti za drugoga – što nije nimalo lako niti jednostavno, dao si impuls životu! Životu onoga kraj tebe! Svome životu! Postao si veći čovjek – čišći, slobodniji, obazriviji, ljepši, radosniji! Blago ljudima kraj tebe i blago dra-

gome Isusu koji je nastanjen u toploti tvojega srca! Nastoj da se ovakvo raspoloženje raspline na cijeli tvoj život do smrti!

Trenutačno se ne osjećaš tako entuzijastički, sigurno, nepovrijeđeno u ljubavi? Nije sladak osjećaj poslije žrtva, odricanja i dobrih djela? Nije nigdje zaškripalo. Isus je ležao na oštroj slami. Ne odustaj, nikada ne odustaj od toga da budeš za drugoga – na taj način dolaziš do čovjeka, do sebe samoga i do Boga!

U tom nastojanju,

sretan Božić i blagoslovljena nova godina!

☺ *Nevena i Uredništvo stranica mladih* ☺

Obavijesti:

Misa mladih

7. 01. 2011. u crkvi sv. Jurja
s početkom u 20 sati
... Dođi, Krist te čeka!

Tribina mladih

Kada: 25. 01. 2011.
s početkom u 19 sati.
Mjesto: Katolički krug
... Dođi i oduševi se!

Omladinska emisija na Radio Mariji

na 90,7 MhZ FM,
www.radiomarija-srbije.rs i
www.mariaradio.rs
nedjeljom u 15 sati
... Slušaj i uključi se!

Kateheza za mlade

na valovima Radio Marije,
srijedom u 22 sata!
.... Ohrabri i pouči se!

Vjeronauk mladih u Subotici

u crkvi sv. Roka,
nedjeljom u 19 sati,
slušamo i razgovaramo o
liturgiji nakon čega slijedi druženje
... Dođi, ohrabri se!

Vjeronauk mladih u Novom Sadu

u Biskupijskom pastoralnom centru
(Strossmayerova 20, Petrovaradin),
svake srijede s početkom u 20 sati
... Dođi i dovedi prijatelje!

iz PUTOPIS-A, 7.-19. 09. 2010.

Piše: Anita Pelhe

Nedaleko od Montpelliera na jugu Francuske nalazi se jedna od očuvanih srednjovjekovnih gradskih utvrda u Europi, Carcassonne. Za mene bi ova tvrđava bila samo jedan zemljopisni pojam da nisam imala priliku posjetiti ga. Već pri samom prolasku kroz kapiju imala sam dojam da se vraćam par stoljeća u prošlost jer u Carcassonneu kao da je vrijeme stalo, utvrda kao da stoljećima prkosi zubu vremena. I pored vidljivog utjecaja turizma, unutar zidina može se osjetiti dašak prošlih vremena samo se treba prepustiti mašti, a slike o nekadašnjem vremenu će same doći.

Svaki trenutak u Carcassonneu sam htjela upiti u sebe... makar se radilo o šetnji uzanim ulicama koje ne bi bile to što jesu

da ih nisu činile stare kuće, prozori i vrata okovana čelikom. Gdje god sam prošla, zamišljala sam kako je izgledao život u jednom takvom utvrđenom gradu. Tko su bili njegovi stanovnici, čime su se bavili? Čak smo i mi međusobno ušli u raspravu možemo li sebe zamisliti u tom vremenu. Sve to nam je bilo tako blisko baš zbog tog autentičnog ambijenta. U tom razgledanju i šetnji naišli smo i na gotičku katedralu. Na moju sreću, tada je bila otvorena. I ona me kao i sam grad ostavila bez daha. Prava autentična srednjovjekovna katedrala. Nije bilo puno ukrasa ali ono na što sam obratila pozornost bila je rozeta koja je obasjana suncem bojala pod i zidove katedrale. Tu sam sjela u klupu i opet se prepustila vremenu u kojemu je ova katedrala bila puna svijeta, mogla sam čuti i vidjeti te pobožne ljude koji bi dolazili na misu ili samo na molitvu...

Zagrljeni u duši

Vokalno instrumentalni sastav Proroci održao je 4. prosinca u punoj dvorani KTC-a d.o.o. u Subotici, koncert moderne duhovne glazbe pod geslom „Zagrljeni u duši“.

Koncert je inspiriran iskustvom s mnogih festivala moderne duhovne glazbe i susreta mladih na kojima su se izvođači imali prilike upoznati, te dijeliti svoja iskustva o molitvi, duhovnosti, napose o samoj glazbi kojom se bave. Kroz razdoblje od nekoliko godina, ta prijateljstva su se produbljivala i unatoč geografskoj razdaljini, rasla. Tako se, nakon prvog „Glazbeno-duhovnog kampa“, koji je održan (uz gostoprimstvo Ksenije Abramović i Apostola mira) u Podrutama u Hrvatskoj u desetom mjesecu, između sudionika rodila ideja o ovom koncertu.

Vođen tom idejom, VIS Proroci je odlučio prirediti glazbenu večer u znak zahvale Gospodinu koji ih je vodio i čuvao, te svima koji su ih u prethodnom periodu podržavali. U tom cilju, sa željom da svoje iskustvo „zagrljenih u duši“ podijele

sa svim ljudima dobre volje, koncert je imao i svoje goste, renomirane izvođače – Apostole mira (Zagreb, HR), Matheus (Bizovac, HR) te Mariju Jaramazović uz klavirsku pratnju Filipa Čelikovića (Subotica).

Kroz više od dva sata, pjesmom se slavilo Gospodina. Na repertoaru se našlo kako poznatih, tako i novih pjesama, od kojih su neke bile u obradi Filipa Čelikovića. Uz male tehničke neprilike (tj. nestanak struje), koncert je ipak uspješno održan, a na samom kraju je uslijedila i rođendanska čestitka uz pjesmu Davidu Anišiću, klavijaturistu VIS-a Proroci. Zajedno na bini, koncert su svi izvođači skupa s publikom završili pjesmom „Zagrljeni u duši“, nakon koje je uslijedilo čašćenje za sve goste u dvorani.

Izvođači su druženje nastavili i uz večeru i pjesmu u dvorani župe sv. Roka. Sutra ujutro su skupa glazbeno animirali misno slavlje, te je poslije ručka uslijedio i rastanak.

U nadi da će biti još prilika za ovakva slavlja te da ćemo svi skupa ostati „zagrljeni u duši“, ostajemo zahvalni svim prijateljima koji su upotpunili ovaj koncert, a napose dragom Bogu koji je sve omogućio.

V. L.

Nina i susjeda

– Susjeda, donijela sam Vam poštu!, viknula je Nina pokucavši na ulazna vrata.

– Hvala ti, Nina, uvijek si bila tako draga! Sjećam te se još kad te je mama prvi put poslala da doneseš neke račune. Imala si pjegice i dvije kikice, a vidi je sad! Prava djevojka! Kako vrijeme leti, evo sad će opet nova godina. I to već 2011.!

Vedra starica je ovakve trenutke uvijek koristila da ulovi malo priče.

– Kad sam ja bila tvojih godina, nismo mogli na zamisliti kako će svijet danas izgledati.

– To vam vjerujem. Kao što i mi danas teško možemo zamisliti kakav je bio vaš život – odgovorila je Nina.

– O vidi ti nju! Kaže ona – bio vaš život! Misliš li ti da je moj život već prošao?

Nini je sada bilo doista neugodno. Kako se počela ispravljati, susjeda se nasmijala.

– Ma ne misliš valjda da sam ozbiljna!

– Ali nisam tako mislila.

– Dijete moje, razumjela bih ja tebe i da si mislila tako. I ja sam u tvojim godinama mislila da su svi koji su navršili pedesetu matorci, a vidi me sad! Ni ne sjećam se više pedesetog rođendana, a još ne osjećam kako je vrijeme prošlo.

– I ja sad tako mislim da je preda mnom još toliko toga, a neću se ni okrenuti i meni će neka djevojčica iz susjedstva donositi poštu.

Slatko se nasmijala.

– Možda to bude Vaša mala unuka.

– Možda, a ja sad već požurujem vrijeme čekajući da prohoda i da me prozove baka. A kad poraste, reći ću da je vrijeme proletjelo.

– Joj, u pravu ste, vrijeme leti! Zakasnit ću na autobus ako odmah ne krenem! Zbogom, želim vam sretnu novu godinu, ako se ne vidimo do tada!

Mahnula je i otrčala. Susjeda joj je još doviknula:

– Ne bi bilo prvi put da zbog moje priče zakasniš! I još je, već za sebe, dodala:

– A u razgovoru kao da vrijeme stoji!

Ana Ivković

Isus na cesti

Cesta je klizava. Ledena kiša pada od predvečerja. Muž šuti i vozi. Supruga ga po koji put opomene da stavi pojas, a on se ne obazire. Napokon odgovara:

– *Ženska glavo, ti misliš da policija nema što raditi na Badnju večer?! Koga briga za pojas!*

– *Skliško je. Mora da kontroliraju promet, odgovara žena tiho i nesigurno.*

– *Ti si nas nagovorila na put po ovakvom vremenu, tebe će dirati savjest, ako se nešto dogodi.*

– *Znaš koliko mojoj majci znači ova večer provedena s nama. Zamisli kako bi joj bilo da je sada sama. Sigurno se već brine gdje smo. Još malo pa će osam, a dok ne stignemo proći će pol devet. Na Badnju večer ne večera se ovako kasno.*

– *Joj, nemoj s tim prastarim običajima!*, javio se glas tri-naesto-godišnjeg sina sa stražnjeg sjedala.

– *To je bakin posao. Ionako svake godine slušamo isto.*

– *Nadam se da ne očekujete od mene da i ja večeram.*

Znate da ne jedem ništa poslije šest.

– *Ali zato prije šest jedeš samo čokolade!*, brat je sestri zlobno prebacio.

– *Djeco, molim vas bar ovu večer nemojte se svađati.*

Majci su se zacaklile oči. Željela je provesti Badnju večer s obitelji i svojom majkom u miru, ali očito od toga neće biti ništa. I dok je svatko bio zadubljen u svoje misli, djeca sa slušalicama u ušima, a muž pun neobjašnjive drskosti, ona je na cesti primijetila čovjeka.

– *Stani da ga povežemo!*

– *Jesi li ti luda?* – upitao ju je suprug.

– *Molim te stani. Na Badnju večer nitko ne smije biti ostavljen*, rekla je, a on je primijetio kako joj glas dršće.

– *Neka ti bude! Kad si me danas uspjela nagovoriti da se ispovjedim, uspjete ćeš i ovo.*

Vozilo se polako zaustavljalo i čovjek je, iako su ga već mimoišli, potrčao da ga ne čekaju predugo. Kad je ušao sivo su ga osmotrili i zaključili da nije pijanica, iako je brada bila pomalo sumnjiva. Uljudno ih je pozdravio i upitao dokle idu. Žena je odgovorila:

– *Do prvog sela. Još samo nekih 15 minuta. A vi?*, bila je znatiželjna.

– *Meni je to sasvim dovoljno, glasio je odgovor.*

Činilo se da čovjek neće biti posebno pričljiv, ali on je prekinuo neugodnu tišinu. Uputio je neobično pitanje, koje je zvučalo kao da je postavljeno djetetu:

– *Radujete li se Božiću?*

Nijedna od četiri osobe nije odgovarala. Pomislio je na trenutak da nije bio dovoljno jasan.

– *Mislím, ljudi govore kako čekaju Božić, jer provode vrijeme s onima koje vole, a kada Božić dođe, nema u njima one radosti. Uvijek se nadam kako će sljedeće godine biti drukčije, ali uvijek je isto. Neki misle da previše vjerujem ljudima, a ja im samo želim dati drugu priliku. Možete me ovdje ostaviti. Hvala vam. Želim vam uistinu sretan Božić! Dolazite li na polnočku? Ako dođete, vidjet ćemo se!*

Nakon što je izašao, netko je rekao:

– *On je donio mir.*

Isus u trgovini

Ne mogu vjerovati! Opet si toliko nepotrebnih stvari napisala da treba kupiti! Zašto toliko trošiti za Božić?, čula se svađa na ulazu trgovačkog centra jedne „pobožne“ obitelji koja je na Badnji dan krenula u nabavu za predstojeće blagdane.

Muž je mrko pogledao ženu, uzeo za ruku malog Ivana i ušao unutra. Ivan se za razliku od svojih roditelja radovao što će konačno vidjeti bratića, ali najviše od svega htio je otići na polnočku s roditeljima. Čuo je kako su djeca u vrtiću govorila o nekom malom Isusu koji će se roditi i da bi se to dogodilo trebalo je otići u ponoć na misu i u pjesmi i molitvi čestitati mu rođendan. Dok je on tako maštao, nije ni primijetio da su mama i tata već gotovo napunili kolica. U trgovačkom centru je sve odisalo blagdanskim raspoloženjem: okićenih borova na svakom koraku, Djeda Božićnjaka koji čestitaju Božić, kolača, darova, šarenila i blještavila posvuda. Dok su tako prolazili, još uvijek u prepiranju što da izbace iz kolica, otac se sjetio da nisu uzeli dar za malog Ivana, pa ga je odveo na odjel s igračkama da sam odabere što će dobiti pod bor. Dijete, bez roditelja, s već i previše igračaka, krenulo je šetati okolo samo. I obilazeći tako odjele, zaustavi ga jedan mladi čovjek. Bio je to promotor za svojim pultom, ali na njemu nije bilo ničega za prodaju.

– *Dijete, gdje su ti roditelji? Ne bi trebao biti kod kuće i čekati Božić?*, upita promotor.

– *Mama i tata kupuju za blagdane, a mene su ostavili da sam odaberem što želim da mi se daruje za Božić.*

– *Reci mi, što bi htio za Božić?*, nastavi čovjek.

– *A vi nešto nudite?*, stane Ivan na prste i nasloni se na pult da vidi što ima.

– *Ali vi mi nemate ništa dati – tužno će Ivan.*

– *Ja ti ne mogu dati ni igračke ni slatkiše, ali ti mogu pomoći da proslaviš Božić onako kako ti to zaslužuješ.*

Ivan reče:

– *Ja bih samo htio biti skupa s mamom i tatom, ne trebaju mi darovi jer ih ionako imam već previše. Jedina mi je želja da odemo večeras na misu polnočku i dočekamo rođenje malog Isusa.*

Reče na to promotor:

– *Otiđi do mame i tate i pozovi ih ovamo da vide što si odabrao za Božić.*

Mali Ivan je žurno potrčao i u gužvi među ljudima pokušavao pronaći roditelje. Kad ih je pronašao, veselo im je rekao:

– *Mama, tata! Dođite da vidite što sam odabrao za dar.*

Mama i tata su s čuđenjem pratili Ivana, ali ne do odjela s igračkama, već u neki nepoznati dio trgovine. Već su se pitali koliko će morati platiti taj njegov dar! Ali na njihovo iznenađenje, Ivan ih doveo do promotorskog pulta za kojim nije bilo nikoga. Tu su našli male jaslice s djetetom koje im se smiješilo i pružalo ruke prema njima. Tada je Ivan shvatio da mu se ispunila želja, vidio je skupa s roditeljima malog Isusa.

Isus na polnoćki

Vrijeme baš prolazi, cijeli dan šećem, a nisam ni primijetio kada se smračilo. Današnji dan je bio tužan. Ništa mi nije jasno. Pa ja sam Isus, Sin Božji, mene danas trebaju, očekuju, raduju mi se, za mene su napravljene sve one jaslice, ljudi trebaju k meni dolaziti u susret, u zagrljaj, a oni me čak ni ne prepoznaju. Uskoro će ponoć, a cijeli ovaj dan je bio siv, nitko ne živi za prave i goruće vrijednosti. Otići ću svome domu, u crkvu. Isus je prolazio pored svjetlucah objekata, što trgovina, kuća, nakićenih crkava.

– Umoran sam od šetanja, nadam se da ću uskoro naići na pravi dom, a i ponoć se jako približila. Evo je, jedna mala kapelica. Ima li ikog unutra? – upitao se Isus.

– Ima li koga?, upita muški glas.

– Da, ja sam tu, moje ime je Rakel. Nekad sam bila sakristanka u ovoj župi, ali kako je ostalo malo župljana, župnik je spojio dvije župe pa se ovdje više ne drže mise. Ali ja sam stara, teško mi je otići pješice do druge crkve, a prijevoz nemam. Još uvijek volim uređivati ovu kapelicu. U njoj sam skoro cijeli svoj život, u njoj provodim dane moleći u miru. Danas je Božić, baš se radujem malom Isusu. Uđite! Jel' i vi tražite utočište za svoju dušu? Sigurno tražite mir od ove blagdanske strke čim ste tako udaljeni od centra.

Reče Isus:

– Da, ja tražim radosne duše koje čekaju u veselju rođenja malog kralja.

Vani se odjednom začula neka buka!

– Bog! Mi smo nekad bili vjernici ove župe, pokvarila su nam se kola, idemo s polnoćke. Možemo li ući?, upitase.

– Da, naravno!

Začuo se zatim drugi glas:

– Ja sam danas cijeli dan u kuhinji spremala večeru za moje ukućane, a na kraju kad je trebalo poći na polnoćku, nije nam se išlo.

Pa treći:

– A ja sam danas cijeli dan kupovala u trgovačkom centru darove s djecom, umorna sam od toliko hodanja.

Hm, opet se čuje nešto vani.

– Bog svima, mi smo odlučili putovati za blagdane, ali smo se ipak vratili proslaviti Božić s obitelji. Kao mali dolazili smo ovamo, vežu nas uspomene na prekrasne nedjeljne mise na koje smo dolazili skupa. To su bili obiteljski trenuci, a ne kao danas odlazak u supermarket. Sad se tek sjećam kako je bilo divno slaviti Boga, kako su ti dani bili ispunjeni radošću. Stalno se žalimo kako su nam dani besmisleni, a nikako da shvatimo zašto. Sad znam, fali nam iskrena vjera. Želim je oživjeti u sebi!

Zabrujali su ostali glasovi:

– I ja! I ja! I ja je želim oživjeti i prenijeti pravi smisao Božića na svoju djecu.

Isus sav radostan reče:

– Blagoslovljeni ste, doživjeli ste pravi Božić. Dođite u moj zagrljaj!

Isus u kuhinji

Nakon što se Marta vratila sa zornice, na Badnje jutro, odmah je ušla u kuhinju i bacila se na posao kako bi što prije počela praviti kolače i hranu za svečanu večeru i sutrašnji ručak. Dok se vrtjela po kuhinji, odjednom, iznenada i niotkuda, stvori se u kuhinji nepoznat čovjek. Predstavi se kao novinar i reče da vrši anketiranje o tomu kako žene provode vrijeme u pripravi za Božić. Marta samo odmahnu glavom u znak pristanka na anketiranje i (pomalo ironično) smiješeći se odgovori:

– Za mene ne postoji priprava, već dobra organizacija, budući da moja kći nema vremena pomoći mi jer je otišla na nadogradnju noktiju, te stoga sve moram sama obaviti.

– Zar očekujete nekog važnog gosta za Božić, kad se toliko pripremate? – upita novinar, gledajući u domaćicu i iščekujući njen odgovor.

– Naravno! Dolazi mi u goste svekrva, muževljeva sestra, moji roditelji i brat. Sve mora biti savršeno! – odgovorila je Marta.

Novinar, kao da je očekivao drukčiji odgovor, postavi i drugo pitanje:

– A što ćete pripremati sutra, za svečano blagovanje?

– Čekajte, čekajte! – prekide ga Marta.

– Prije sutrašnjeg ručka, moram naglasiti da prije polnoćke dolaze tzv. „vašange ili betlemari“. I za njih se priprema poseban dar i kolači. Moraju biti počašćeni kako valja.

– Samo njih očekujete prije polnoćne mise? Ne očekujete više nijednog POSEBNOG gosta? – upita novinar. Marta se malo zamisli i odlučno odgovori:

– Ne, nema više nikog koga bih mogla očekivati.

I nastavi dalje:

– A što se tiče svečanog božićnog ručka – to će biti strašna strka. Psihički sam već spremna. Spremila sam već pureće meso, kao i svinjetinu i piletinu, kompot od bresaka i višanja, kiseliš kao što su krastavci i paprika. Bit će i pogača s višnjom, orasima i makom, kao i raznih torta. Uh, dobro da se sjetih, moram napraviti i šlag za kokos tortu.

Novinar, nekako razočaran, odlučio postaviti i posljednje pitanje:

– Hoćete li ići na polnoćnu misu i svečanu misu na Božić?

Marta, pripremajući se oprati posuđe, odgovori:

– Na polnoćku ću ići. Bit će u crkvi puno poznatog svijeta. A za svečanu misu nisam sigurna. Ako stignem pripremiti sve za ručak, ići ću. Ipak, kuća će mi biti puna gostiju!

Ožalošćen novinar reče Marti (okrenutoj leđima i s rukama u sudoperu):

– Izgleda da ćete i ovaj Božić imati punu kuću gostiju, ali i pored njih nećete primijetiti NAJVEĆEG I NAJVAŽNIJEG GOSTA. Želim vam mir i dobro!

Marta se okrene i iznenadi se kad umjesto novinara ugleda iza sebe svog petogodišnjeg sina Luku. Upita ga:

– A gdje je nestao novinar? Čudno, ni lice mu nisam zapamtila.

Luka joj odgovori pitanjem:

– Jel' to onaj što je sličio na Isusa?

Pripreme za blagdane...

Dragi čitatelji! Stiže li i vama Božić brzo, užurbano, iznenada? Tek smo došli s odmora, počeli školu, izmolili krunicu, obišli grobove dragih nam pokojnika, upalili prvu adventsku svijeću i hop – eto Badnjeg dana! Načina na koji se pripremamo za „pravi“ Božić je mnogo, toliko toga je važno, štošta bi bilo lijepo moći i stići, svi potajice nešto i očekujemo, nadamo se... Puno toga činimo u zadnji čas, ponešto važno i izostane, rastuži nas i – ako dopustimo – rasrdi. Oprezniji započinju i sam Advent ispovijedanjem, ali opet – do Božića često ustreba još jedna ispovijed! Što zbilja ne smijemo izostaviti, propustiti, zaboraviti? Odredimo samo tri stvari pad naslovom „VAŽNO!“ i nastojmo ih uraditi do Božića. Ne moramo nikome ni reći što smo stavili na prva tri mjesta – onaj koga se to najviše tiče, to zna dok i ne stavimo na papir! Testirajmo sebe – hoćemo li „tri najvažnije stvari“ obaviti u megamarketu, crkvi ili u obiteljskom domu, možda dječjoj sobi? Sretan Božić! (Ivh)

obiteljske slike

Biti mama, biti tata...

Ima ljudi kojima je teško prihvatiti uopće odluku da imaju dijete (ili: još jedno dijete), ima onih kojima je teško prilagoditi se novoj situaciji i promijeniti način života, a ima onih koji to spretno prođu, a neprestano „padaju na ispit“ iz nastavnog predmeta „DOBAR ODGOJ“.

Možda je lakše što manje o odgoju znati i raditi po instinktu, ali suvremeno doba to ne dopušta. Svi već znamo – još iz škole, možda – da djecu treba odgajati u ljubavi, sigurnosti, razgovorom umjesto kažnjavanjem (nikako nasiljem!), poštujući njihova prava. Na sve to se danas već i najmlađi „pozivaju“ čuvenim uzvicima: „Nije fel!“ („Nije fer!“) ili: „Ja sam samo mali dječak... to je preteško...“ ili: „Mene zbilja u ovoj kući nitko ne razumije!“ Kada već toliko toga znamo, suočavamo se s činjenicom da su pogreške – neizbježne! Sami sebi djelujemo kao grubijani, divljaci, zlostavljači kada vičemo ili – ne daj, Bože – udarimo nevino dijete, kajemo se i ispovijedamo, obećavajući si da će-

mo zbilja okrenuti novi list. Ponekad se i molimo za to, pa malo ide, ide dobro – do sljedeće „situacije“. Nekada sebi nađemo opravdanje, krijemo svoje „roditeljske slabosti“, glumeći savršenog roditelja savršene djece. Ponetko vapi u pomoć – istinski ili malo glumeći – jer mu je dijete nemoguće, jer on ne može „izaći na kraj“ s njim, jer to ne može izaći na dobro, nešto će se loše dogoditi... Ako se pomoć zbilja traži, to je dobro – pomoć treba naći i prihvatiti; ali nitko ne može riješiti ni jedan, pa ni osobito osjetljiv problem odgoja djece bez – osobne angažiranosti. Moramo sami biti spremni učiniti sve, ne odustati nikada, nikada ne prestati vjerovati u dobro, najbolje rješenje... Ne preostaje ništa – kad dođemo do kraja svojih „mudrih“ ideja za odgojne postupke i metode – osim reći sebi: „Neću se prestati trsiti, boriti, moliti i postiti, samo da naše dijete dobro odgojim!“ Dakako, to je lakše kad je sve „u množini“ – i djeca, a i odluka: roditeljstvo je beskrajna radost, ali i ogromna od-

govornost, koja se udvoje lakše podnosi. Kada mama i tata skupa nose i radosti, ali i odgovornosti, nerijetko i probleme roditeljstva, puno je veća mogućnost uspjeha. Ipak, uspjeh je garantiran samo u jednom slučaju – s Božjim blagoslovom i uz Božju pomoć.

Ove godine na Materice sam razmišljala o jednoj mami koja je sada već stanovnica Neba, a ostala mi je u sjećanju po svom vedrom osmijehu. Nisam je dobro poznavala, ali poznajem njenu djecu, sada ljude zrele dobi. Oni s ljubavlju,

nerijetko sa suzama pričaju o njoj lijepe stvari, ali i one svakodnevne – kako je znala puno pričati, ponekad i „rondzati“. Upitam se ponekad – a ovih dana sam „pitala“ i nju samu, računajući na povezanost koju imamo s braćom kršćanima koji su „na cilju“ – kako vi odgajate, kako ste odgajali svoju djecu? Odgovor koji sam dobila zaključuje ovo razmišljanje. Gledajući njenu djecu – jednog sina uzornog kršćanina, mnogima dobrotvora, a poznatog kao do-

brog supruga i oca; jednu kćer, majku šestero djece, koja ima skroz mamin osmijeh i još jednog sina, divnog svećenika, svim srcem zauzetim za kršćanski brak i obitelj i osobito za nerođene – i slušajući kako oni s ljubavlju govore o svojim roditeljima, hrabrim samu sebe. Znajući da je u toj obitelji Bog zbilja bio na svom – prvom mjestu (što je i naša životna odluka!), jačam se u vjeri i nadi da će naša roditeljska ljubav (maleni) korak po korak rasti u savršenstvu. Ne zbog nas roditelja. Ne zbog toga da slavodobitno možemo reći: Dobro smo odgojili svoju djecu! Ne zbog sreće i uspjeha u životu naše djece. Možda samo zato da jednom, pa makar i na nekom kraju, svi iz obitelji možemo reći: Ljubili smo Boga i jedni druge najviše, najjače i najljepše što smo mogli – zato je Bog u naš dom došao, i njemu uvijek bio i ostao s nama! Ne znamo što će i kako biti, ali povjerimo li ponizno Bogu sve, bit će dobro. Uistinu, sami ne možemo, ali s Isusom možemo sve. (Ivh)

Mamina briga

Hej,
 hoćeš li se već jednom smiriti,
 hoćeš li prestati cviliti?!
 Hoćeš li prestati po sobi trčati
 i zvečkom zvrčati?!
 Ostavi već jednom
 sestricu na miru,
 ne skači po novom klaviru!
 Ruku na usta kad zijevaš i kišeš!
 Zar cipele svoje zastorom brišeš?
 Gle, opet si vodu prolio
 i slatki kakao zasolio?!
 Daj se stiščaj,
 papuče obuci,
 prestani lutke za kosu vući!
 Opet si se negdje verao,
 nove si hlače poderao,
 kvake marmeladom namazao
 da mlijeko kipi — nisi kazao?
 Misliš li prestati nogom lupati?!
 Prestani po krevetu stupati!
 Ne moči po vodi rukave!
 Ne sipaj u cvijeće kave!
 Ne viči!
 Seku ćeš probuditi...
 ja ću s tobom poludjeti!
 Hej, gdje si?
 Što, zar si zakunjao?
 Daj da ti probam čelo!
 Joj, što ti je znojno i vrelo!
 Nije ti dobro?
 Što te boli?
 Daj mi već jednom odgovori!
 Zini,
 daj da ti vidim grlo!
 Crveno ti je vrlo — vrlo!
 Nije ti dobro,
 mazice mala,
 moj dobri dečko,
 što bih ti dala?
 Mišiću mali,
 lezi ti samo,
 dobar si ti dečko,
 pa svi to znamo!
 Samo ti lezi...
 polako...
 pazi...
 mamino zlato,
 mama te mazi...
 Što želiš šapni mamacu samo...
 Mali je bolestan – TIŠINA TAMO!!!

/www.katolici.org/

za život:

INTERNETSKI FORUMI O ABORTUSU

Na pitanje „Je li abortus stvar izbora žene ili života i smrti još nerođeno-
 nog djeteta?“, na jednom internetskom forumu, objavljen je odgovor:

– Ja smatram da je to sloboda izbora svake žene. Mislite i recite što god, ali dok je dio mog tijela, ja donosim odluku o njemu. Ubojstvo? Ne, jednostavno, otkazivanje gostoprimstva u mom tijelu. (...) I nitko nema pravo ikoga osuđivati zbog abortusa!

I reakcija na isti:

– Kad mi netko kaže da „ima pravo“, ja moram reći da „i dijete ima pravo“... samo ga ne može reći... Sigurna sam da nijedno dijete ne bi reklo: „Ubij me, mama, nema veze, shvaćam te... takva je situacija...“. A onima u zabludi oko bolesne djece – koji tako sebi umiruju savjest – moram reći da na žalost pojma nemaju, jer nisu svjesni kako dijete i bolesno može biti blagoslov, sretno i voljeno... Pate u životu i najzdravija i „najzbrinutija“ djeca, a najčešće zbog svojih roditelja, tj. neroditelja – kojima dijete ikad može biti smetnja... bilo kad, bilo kako... Samo želim zastupati prava onih koji svoja još ni ne znaju – nemojte ni vi osuđivati druge, nas – koji mislimo da treba braniti one koje nitko od ljudi ne brani...

IZJAVA ZA ŽIVOT:

„Bog je jedini koji zna koliko djece bi trebali imati, a mi trebamo biti spremni prihvatiti ih. Nitko ne može za drugoga odlučiti tko dolazi na svijet, a tko ne. Ta odluka ne pripada nama.“

Mel Gibson (www.prolife.com)

protiv života:

PROŠLE GODINE U RUSJI JE REGISTRIRANO 1.200.000 POBAČAJA I 1.700.000 ROĐENJA

Ruska pravoslavna crkva traži strože mjere za smanjenje broja pobačaja u zemlji koja se bori protiv ubrzanog smanjenja broja pučanstva. Analitičari kažu da bi smanjenje broja pobačaja, koji je vrlo visok u Rusiji – jedan od najviših na svijetu – mogao biti ključ rješenja kako bi zemlja izbjegla demografsku katastrofu. Prošle godine u Rusiji, po podacima Ministarstva zdravlja, registrirano je milijun i dvjesto tisuća pobačaja i milijun i sedamsto tisuća rođenja. U skoro dvadeset godina nakon pada Sovjetskog Saveza, koji je ohrabrivao rođenja nagradama i novčano, broj rusog pučanstva neprekidno pada iz godine u godinu. Od 1992. do danas broj stanovništva se smanjio za 12 milijuna.

Iako je Sovjetski Savez bila prva država na svijetu koja je ozakonila pobačaj 1920. godine, Staljin je taj zakon ukinuo 1936. kako bi pospešio natalitet u Sovjetskom Savezu. Nakon njegove smrti 1954., pobačaj je ponovno ozakonjen.

Somborski franjevci i u Apatinu

Piše: *Stjepan Beretić*

Školska svečanost

Osim toga što su franjevci vodili somborske katoličke škole, oni su znali organizirati i po koju priredbu. Profesor gramatikalne i humaniorne škole fra Gellért Buda priredio je 6. veljače 1779. godine sa svojim đacima tagikomediju u hodniku pokraj crkve. Tako je 24. siječnja 1781. godine predvečer, pred uglednim mjesnim, vojnim i županijskim dužnosnicima, pred senatorima i drugim građanima, profesor fra Antun Vuković sa svojim učenicima pripremio i izveo zabavnu priredbu u samostanskoj blagovaonici.

Pratili su na smrt osuđene

Na Staparskom putu je u Kameralnom sudu 26. srpnja 1779. godine na smrt osuđeno dvoje ljudi. Osamnaestogodišnji Ivan iz Santova je osuđen zbog toga što je ubio svoju ženu, a dvadesetogodišnja Staparkinja Marija zbog čedomorstva. Imala im se odsjeći desnica, a onda odrubiti glava. Na tu gorku smrt su ih pripravili gvardijan i upravitelj župe fra Antun Josić, te fra Bono Mihaljević, nedjeljni hrvatski propovjednik.

Dva pravoslavna svećenika su 15. veljače 1781. na gradsko stratište Karakoriju ispratila jednoga lopova pravoslavne vjere, koji je tamo bio obješen.

Kripta

U kriptu ispod župne crkve sahranjen je 12. travnja 1779. godine savjetnik i upravitelj kameralnih dobara u Bačkoj i u Srijemu Paul Krusper de Varbo. Sprovodne je obrede vodio Antun Bajalić kalački kanonik, dekan i bezdanski župnik. Paul Krusper je za života bio veliki dobročinitelj i promicatelj građevinskih radova.

Spomenik svetoga Florijana

Darovima njemačkih vjernika podignut je kip svetoga Florijana mučenika. Dopusštenjem generalnoga vikara somborski gvardijan i upravitelj župe fra Antun Josić ga je 4. svibnja 1781. godine svečano blagoslovio. Nakon blagoslova sve je bilo obilježeno pucnjavom iz oružja, te glazbom. Čule su se trube i bubnjevi. Okupljeni je narod od

spomenika došao u župnu crkvu, gdje je fra Antun imao svečanu pjevanu misu. Novac za održavanje kipa dali su vjernici Nijemci, a čuvao se kod Wenedelina Bischoffa, koji je inače držao pivovaru. Kod kipa se svake večeri od 4. svibnja kroz osam dana drži pobožnost.

Proštenje u kapeli svetoga Ivana Nepomukoga

Dokle su se prostirale granice Austro-Ugarske monarhije – od Schwarzwalda do Beograda – jedan od najpopularnijih svetaca bio je sveti Ivan Nepomuk (*1350. + 16. V. 1393). Istom je 1729. godine proglašen svetim, pa je možda kao „novog“ sveca u 18. stoljeću bilo tako jako prošireno njegovo štovanje. Brojne nove crkve su tada bile posvećene u njegovu čast, a Sombor se još i danas diči njegovom lijepom kapelicom. Na blagdan svetoga Ivana Nepomukog, 16. svibnja 1781. godine bila je svečana procesija oko kipa Presvetog Trojstva na središnjem gradskom trgu. Procesiju s Presvetim je s asistencijom predvodio Franjo Ksaverski Gašljević, župnik iz Plavne, koji je zatim služio svečanu pjevanu misu u svečevoj kapeli. Župnik iz Sentivana (Prigrevica), Josef Bernolák je propovijedao njemački, mađarski je propovijedao lemeški (Svetozar Miletić) župnik Pavao Mihaljević. U narednih osam dana su se u kapeli molile litanije uz glazbu. U predvečerje blagdana, na sam dan i u osmini poslije blagdana, razlijegala se gradom pucnjava, jer se i tako obilježavala svečanost u čast svecu. Troškove za svečanost i za svečani ručak je po običaju platila gradska uprava.

Gospa od anđela (Porcijunkula)

Svake su godine, 2. kolovoza, franjevci s pukom slavili blagdan Gospe od Anđela ili Porcijunkulu. Toga dana su bile tri propovijedi a zatim svečana pjevana misa, na kojoj se svake godine okupljalo veliko mnoštvo naroda.

Crna Gospa Apatinska

Subotica i Bač se ponose slikom Crne Gospe. Hrvati koji su se nastanili u gradu Baču sa sobom su iz Tuzle donijeli sliku Crne Gospe, koju su prozvali Radosna Gospa. Štovanje Radosne

Gospe u posljednje vrijeme biva i kao vidljivi znak zajedništva sadašnjih katolika u Tuzli i ovih u Baču. Štovanje Crne Gospe u Subotici neki povezuju s pavlinima, koji su možda djelovali u subotičkom kraju. Te su tako sa sobom mogli donijeti sliku Crne Gospe iz poljske Čenstohove. Postoji slična tradicija u Apatinu. Kad su se Nijemci nastanili u Apatinu, jedna je žena na leđima donijela kip Crne Gospe iz staroga kraja. Apatinci su se oko toga kipa okupljali od prvoga dana svoga dolaska u Bačku. To je bila njihova spona sa starim krajem. U Apatin su rado hodočastili i vjernici iz ostalih naselja iz okolice. Nije čudo, što je somborski ljetopisac, fra Bono Mihaljević spomenuo svečano postavljanje toga kipa na glavni oltar apatinske crkve. U predvečerje svetkovine Uznesenja Blažene Djevice Marije, 14. kolovoza 1781. godine, bila je velika svečanost kad je na veliki oltar postavljen kip Blažene Djevice Marije pučki zvan Einsiedeln. Narednoga dana, 15. kolovoza, održane su tri propovijedi: njemački, hrvatski i mađarski. Somborski franjevački ljetopis je tako svjedok tadašnjeg uvjerenja da je taj glasoviti apatinski kip kopija izvornoga kipa iz švicarskog mjesta i samostana Einsiedeln. Ovdje donosimo sliku kipa Crne Gospe iz Einsiedeln u jednoj od svečanih odora, u koje je vjernici rado oblače.

Može li se vraćanje vraćanjem liječiti?

(nastavak)

Odgovara: dr. Andrija Kopilović

Oko nas su sve češće pojave krize osobnosti. Mnogi pribjegavaju liječenju te tjeskobe kod gatanja, vraćanja i magije. Znam da je stav Crkve negativan, ali kako pomoći?

Ž. J., Tavankut

Nastavljam s drugim dijelom odgovora na vaše pitanje. Ako je nekom od čitatelja ovaj broj *Zvonika* došao u ruke, za ovaj odgovor ipak bi trebao imati pred sobom i tekst iz prošloga broja. Podsjetimo se: u tom broju kratko su objašnjeni glavni pojmovi kao što su gatanje, vraćanje i magija. Zajednički zaključak je bio da je to preopširna tema, ali da je u svim religijama nažalost prisutna. Što je primitivnija religioznost, tim su proširenije ove pojave. U prostorima gdje je praznovjerje zamijenilo pravu vjeru, najviše je pojava gatanja, vraćanja i magijskih radnji. Znački čitatelj će ove elemente pronaći u Bibliji, ali ne zaboravimo da je Biblija odraz vremena u kojem je nastala i da Bog nije „preskakao“ povijesne okvire i kulturu naroda. U toj istoj Bibliji stoji napisano da se Bogu gadi svako gatanje, vraćanje i magija!

Pođimo sada u srž problema. Istina je da je đavao začetnik svakog lažnog svijeta. On je Zavodnik. Uzročnik je svake labilnosti i nepovjerenja. Po naravi je napasnik. Jednom riječju, on je Zlo koje postoji ali koje se nikada i ni u kom slučaju ne stavlja uz bok neizmjeranom Božjem Veličanstvu. Već samo „stavlanje uz bok“ je svojevrsno bogohulstvo. Tu je prva stepenica i prva opasnost na koju mnogi vjernici ne misle u času kada te dvije stvarnosti, koje se ne mogu usporediti, u sebi pokušaju staviti uz bok. Dakle, na tu tvrdnju dodajem: Čovjek koji je vjernik, i to onaj pravi, koji vjeruje Bogu, koji vjeruje u Boga i koji se pouzda u Boga, nikada ne može pasti pod utjecaj Zloga, nikakvim sredstvima (medijima) kojima se služe vraćari, gatalci ili magijski službenici. Ne može Bog dopustiti da njegovom vjernom djetetu moštima naškoditi bilo tko. Bog pripušta križeve, dapače, i napasti, ali nas uvijek iz njih izbavlja. Dakle, vjernik je zaštićen Bogom i njegovom milošću. Druga tvrdnja se tiče onih koji se u vjeri kolebaju. Nije

im jasna stavka iz prve tvrdnje pa počinju sumnjati razmišljajući ovako... Pa što ako ipak može?... Time će zapravo odškrinuti vrata da u času nevremena ili oluje (a to su redovito kušnje) orkanski vjetar razvali vrata i napravi nered u kući. U tim momentima gledajući razvalinu iznutra, osoba se prestraši, poneka slomi i počne vjerovati. U tom času Zli koristi uzburkanu nutrinu i zavodi dušu. Zapamtimo poslovice: „U mutnoj se vodi lovi!“ Gatalci i vraćari koriste takvu uznemirenu dušu i izvode svoje magijske čine. Kažu „sto podataka“ i jasno da se neki od njih ispune. Tada ta ranjena duša postaje rob. Ali pazimo: **TO JOŠ NIJE OPSJEDNUĆE**. Opsjednuće je stanje čovjeka koji se svjesno stavio u službu Zloga – đavla – i predao sebe njemu. Ili takvo zlo učinio da je u malodušju izgubio vjeru u Božju svemoć i time prepustio svoju prazninu za posjednuće od Zloga. U opsesiji zloduh zahvaća razum, maštu, afekte i volju.

Kod psihičkih opterećenja koja su nastala zbog gatanja, vraćanja i magije, ne smije se penitent (pokajniku) nikada nametati nova formula koja liči na magiju, kao što su na primjer „sveti predmeti“, „sveta sol“ itd.

Lijek je ponovno, isključivo i samo sakramentalni život i obraćenje.

Drugi oblik je djelovanje demonskih sila kroz psihičke poremećenosti. Trebamo stoga odmah sabrano razlikovati tri kategorije: radi li se o **opsjednutoj osobi, psihički poremećenoj ili grešnoj**. Kako se liječi? Prvi korak je upravo ova posljednja kategorija. Pitanje grešnosti. Svaki je čovjek grešnik. Ali ima grijeha koji su vrlo teški pa ih se i sam počinitelj plaši. Teško mu se ispovjediti, priznati, teško se pokajati i dokle god to ne učini, stanje postaje sve gore. Liječiti treba molitvom, zahtijevajući upravo sakramente ispovijedi, potvrde i pričesti. Bez toga nema liječenja. Vrlo je opasna druga kategorija, a to je psihička poremećenost ili opterećenost.

Ako je to dijagnoza liječnika, i onda je pitanje zbog čega je došlo do opterećenosti. Kod psihičkih opterećenja koja su nastala zbog gatanja, vraćanja i magije, ne smije se penitent (pokajniku) nikada nametati nova formula koja liči na magiju, kao što su na primjer „sveti predmeti“, „sveta sol“ itd. Jer u tom slučaju, osoba inače sklona magiji u sakramentalima Crkve i znakovima prepoznaje samo novu čaroliju i magiju, veže se novim teretima, pa makar i molitvenim, te mu je važan broj, način, znak, a ne prizna sebi da je „odškrinula vrata“ svoje vjere i time dovela nered u svoju dušu. Lijek je ponovno, isključivo i samo sakramentalni život i obraćenje. Kod prvog slučaja – opsjednuća – kada se utvrde jasni znakovi, treba početi k egzorcistu (svećeniku od Crkve određenom za tu službu) i tada se uz upute Crkve vrši obred egzorcizma. Nema te sile koju Bog ne bi pobijedio ako se to čini u njegovo ime i njegovom snagom.

Zaključimo ovo razmišljanje. Uistinu postoje zla za koje nemamo odgovor zašto i odakle, ali tada nemojmo pribjegavati odgovorima izvan svoje Crkve, a pogotovo ne sumnjivim i neautentičnim vjernicima. Obratimo se svećeniku, a najbolje u sakramentima ispovijedi i pričesti. Svećenici bi trebali biti vrlo pažljivi da ne bi labilnoj osobi nametali terete koji će zamijeniti i onako lakovjernu i prema praznovjerju sklonu dušu, te će upasti u još veću nevolju. Opsjednutost je jasna i imamo lijek. Milost Isusa Krista. Dakle, jedini Spasitelj i iscjelitelj je naš Gospodin Isus Krist i nitko drugi!

**DANI BISKUPA IVANA
ANTUNOVIĆA**
9. 01. 2011. u 18,00 sati
misa u Katedrali
za biskupa Antunovića

„RAZGOVORI“ o temi
„Obitelj – temelj naroda i Crkve“
10. 01. 2011. u 19,00 sati
u Katoličkom krugu

**Molitvena osmina
za jedinstvo kršćana**

18. – 25. 01. 2011.
u subotičkim crkvama
po ustaljenom rasporedu

In memoriam

**STIPAN GABRIĆ
(1933.-2010.)**

U petak 26. studenoga 2010. godine u 12.35 sati, u prostorijama župnoga stana župe sv. Marka u Starom Žedniku, preminuo je u 77. godini života Stipan Gabrić iz Staroga Žednika. Od bač Stipana smo se oprostili 27. studenoga na Žedničkom groblju. Obrede je predvodio žednički župnik preč. Željko Šipek u nazočnosti đurđinskog župnika vlč. Lazara Novakovića. Obredu sprovoda su uz mještane bili prisutni i članovi Pastoralnoga vijeća, a kan-tor Nikola je predvodio pjevanje. U svojoj propovijedi župnik se osvrnuo na bitne karakteristike pokojnikova života te rekao:

„Bitna karakteristika i crta našega pokojnog bač Stipana jest ta da je volio svoju župu, svoju Crkvu i da je mene kao svećenika prihvatio svim svojim srcem. Ovih devet godina kako je bio sa mnom, požrtvovno je živio svoj laički stalež. Dolazio je svako jutro na župu, posluživao kod oltara, pristupao sakramentima, uređivao i brinuo se o okolišu crkve, župe, i nije bilo te radne akcije na kojoj se on nije pojavio, bio je uvijek na župi kada se od njega to tražilo. Jednostavno, volio je svoju župu, svoju Crkvu. Toliko je bio vezan za sve to da je milosnom smrću napustio ovaj svijet u prostorijama župnoga stana koji mu je i bio i ostao drugi dom. Bila je to Božja volja jer Bog svojih ne napušta, nije umirao sam. Bog mi je udijelio tu milost da ga ispratim na onaj svijet i da ga okrijepim sakramentima bolesničkog poznanja. Nedugo nakon toga uz molitvu 'U raj povelite te anđeli, na dolasku tvojem primili te mučenici i odveli te u sveti grad Jeruzalem', bač Stipan je otišao svom nebeskom ocu u zagrljaj.

Moji bliži suradnici kao i sam njegov sin Ivica bili smo upoznati s težinom njegove bolesti koju smo mu vješto krili. Više od godinu dana živio je s teškim oblikom karcinoma, ali ga je Gospodin poštedio ovozemnih bola koje takav vid raka itekako zna prouzročiti.

Što reći nego hvala Vam bač Stipane na svemu, oprostite na nekoj krivoj ili gruboj riječi, svjestan sam da će Vas teško netko zamijeniti jer ste radili srcem i ljubavlju, a ne za novac... Teško je reći da Vas više nema među nama. Ali ljudi u srcu žive. I zato niste umrli za one koji su istinski voljeli i cijenili jer ste nam ostali u srcu.“

Željko Š.

Hrvatska Čitaonica

Čitajte tisak, posudite knjige
i porazgovarajte s prijateljima
u Hrvatskoj čitaonici
Subotica, ulica Bele Gabrića 21
srijeda, petak 10 – 14 sati
utorak, četvrtak 16 – 19 sati

Zlatiborska 4, 24427 Totovo Selo
Tel: (024) 883-040; Email: hirvivo@tothfalu.co.rs

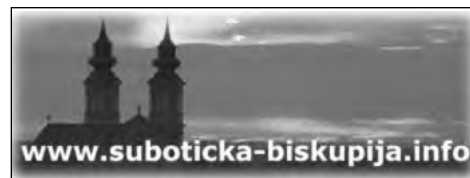
Cara Dušana 4, 21000 Novi Sad
Tel: (024) 469-474, Email: agape@eunet.rs

SuboticaDanas.info
Informativne stranice
programa na hrvatskom jeziku

**Slušajte
Radio Suboticu**
program na hrvatskom jeziku
svaku večer od 18-21 sat
na frekvenciji 104,4 Mhz
Put Jovana Mikića 12,
Tel: 024 55 22 00; Fax: 551-902

**Fotografije u ovom broju:
Zvonik**

Zvonik

Katolički list (mjesečnik)

Izdaje: Rimokatolički župni ured Sv. Roka, 24000 SUBOTICA, Beogradski put 52
Telefon: +381(0)24 554-896; Fax: +381(0)24 551-036; E-mail: zvonik@tippnet.rs
Web: www.zvonik.rs

Uredništvo:

mr. Mirko Štefković, glavni i odgovorni urednik, Tel: +381(0)24 553 610
Željka Zelić, zamjenica glavnog i odgovornog urednika
mr. Andrija Anišić, pročelnik Izdavačkog odjela Instituta "Ivan Antunović"
mr. Ervin Čeliković, tehnički urednik
Katarina Čeliković, lektorica
Vedran Jegić, fotograf

Uredničko vijeće: Stjepan Beretić, Ladislav Huska, Vesna Huska, Franjo Ivanković,
dr. Andrija Kopilović, mr. Mato Miloš, Lazar Novaković, Jakob Pfeifer,
s. Blaženka Rudić, Željko Šipek.

Tisak: Štamparija "PRINTEX", Segedinski put 86, Subotica, Tel.: 024/554-435
ISSN 1451-2149

Izdavanje Zvonika podupire Ministarstvo vera R. Srbije.

Godišnja pretplata za ZVONIK:

- direktnom dostavom na župe: 1450 din

- poštom:

1700 din: tuzemstvo (za više primjeraka
slijedi popust)

50 Eura: Europa

60 Eura: USA, CANADA

Pretplatnici iz tuzemstva uplate mogu slati poštanskom uplatnicom na ime Mirko Štefković, Trg žrtava fašizma 19, 24000 Subotica, s naznakom podataka pretplatnika, a oni iz Hrvatske na ime Svjetlana Ivković, Stjepana Ljubića Vojode 12, 10000 Zagreb.

Deviznu doznaku pretplatnici iz inozemstva mogu poslati na biskupijski račun s naznakom **Za Zvonik:**

NLB Banka A.D. Beograd

SWIFT: CONARS22

IBAN: RS35310007080200263537

Rimokatolička vjerska zajednica - Biskupski ordinarijat, Trg žrtava fašizma 19, 24000 Subotica, Serbia.

Toth optika

OČNA KUĆA

SZEMÉSZETI SZALON

551-045

A FŐPOSTÁNÁL

KOD GLAVNE POŠTE

CRKVO SLIKAR
DEKORATIVNI MOLERAJ

AMBROŠIĆ IVAN

Telefon: 025 25 658
Mobilni: 064 26 444 58

IZOLUJEMO VLAŽNE KUĆE CRKVE DVORCE

I DRUGE KAPITALNE OBJEKTE
DEBLJINE ZIDOVA DO 10m

27 GODINA ISKUSTVA
40 IZOLOVANIH CRKVI

- BOLJE SUŠITI NEGO RUŠITI -

025/440-470 25000 Sombor,
063/440-470 Šeste Licke 25

RADIO MARIA

NOVI SAD 90,0 MHz - SUBOTICA 90,7 MHz
SOMBOR 95,7 MHz - PLANDIŠTE 89,7 MHz
LESKOVAC 107,4 MHz

Kontakt:
NOVI SAD
Koste Abraševića 16
Redakcija: 021/4790529
Program: 021/4790464
SMS: 063/598441
radiomarija.srbija@gmail.com
www.radiomarijasrbije.org

Kontakt:
SUBOTICA
Starine Novaka 58
Redakcija: 024/692255
Program: 024/692259
SMS: 063/445523
mariaradio@tippnet.rs
www.mariaradio.rs

POMOZITE RADIO MARIJI!

Broj računa: 160-324873-16
Banca Intesa a.d., Prima: Udruženje Marija,
21000 Novi Sad, Koste Abraševića 16

**Dacia porodica na okupu!
Koji je Vaš izbor?**

Dacia Logan
već od **6.800 €**

Dacia Logan MCV
već od **8.100 €**

Dacia Logan Van
već od **6.900 €**
bez pdv-a

Dacia Logan Pick Up
već od **7.300 €**
bez pdv-a

Dacia Sandero
već od **6.800 €**

3 GODINE GARANCIJE
ili 100.000 km*

www.dacia.rs Think big

AUTO CAR VIDA KOVIĆ, SUBOTICA

Braće Radića 51-53, Tel.: 024/553-567

NAMA JE DOVOLJNO DA ZNATE ZA NAS...

FUNERO

PRIVATNO POGREBNO PREDUZEĆE

- Karadorđev put 2, SUBOTICA
- Telefon (danonoćno): 024 / 55-44-33

RASPORED SAHRANA NA INTERNETU

www.funero.co.rs
E-mail: funero@funero.co.rs

WiFi

5GB mjesečno!

999 dinara

Najpovoljniji Internet paket

2048kbps simetrična brzina (i kod upload-a!)

- Bespriječna i brza komunikacija sa videom i glasom ako koristite Skype, MSN Live, Yahoo Messenger ili neki drugi popularni IM klijent
- Lako i brzo postavljanje fotografija i videa na Vaš Facebook, Flickr, Picassa... nalog
- Više nego dovoljno megabajta za svakodnevno posjećivanje vaših omiljenih web stranica
- Velika brzina kod slanja e-maila

Subotica, Karadorđev put 2, 024 / 555-765, www.tiponet.rs

2011.

Svim ljudima dobre volje, poklonicima kulture, sudionicima u očuvanju kulturnog naslijeđa i suvremenog stvaralaštva hrvatske zajednice u Vojvodini, te svojim brojnim suradnicima i podupirateljima, djelatnici Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata zahvaljuju na potpori u radu na unapređenju hrvatske kulture tijekom godine, koja je na izmaku, i žele čestit i blagoslovljen Božić te sretnu i uspješnu, novu 2011. godinu.

ZAVOD ZA KULTURU
VOJVODANSKIH HRVATA

bane
SUBOTICA

Srce kuće Vaše kuhinje su naše!

Saloni kuhinja:
Beograd, Tošin bunar 224/a, Tel.: 011/ 2609 920
Novi Sad, Marka Miljanova 20, Tel.: 021/ 661 9005
Subotica, Batinska 34, Tel.: 024/ 561 187, 561 186

POLIKLINIKA

24000 Subotica
Jo Lajoša 4a
tel: 024/520-698

U našoj Poliklinici možete obaviti
sljedeće specijalističke preglede:

pregled madeža – dermoskopiju
dugotrajno uklanjanje dlaka – epilaciju
fotopomlađivanje kože
liječenje akni i kozmetičke tretmane aknozne kože
kemijski piling

uklanjanje bradavica, mekih fibroma
i drugih kožnih promjena tekućim dušikom,
eketrokirurški, ugljikodioksidnim laserom
ispitivanje sluha

Ultrazvučni pregled: vrata, štitnjače, dojke, gornjeg i donjeg

abdomena, testisa, kukova kod djece

Kolor depler krvnih žila vrata

Dvadesetčetverosatni holter srca i krvnog tlaka

Alergo test

Liječenje bolnih stanja mekim laserom

Liječenje bola intramuskularnom stimulacijom
i drugih stanja tradicionalnom kineskom akupunkturom

Svi pregledi se zakazuju telefonom: 024/ 520 - 698

Zahvaljujemo Vam na ukazanom povjerenju!

Dermatovenerolog

Otorinolaringolog

Neurolog

Ginekolog

Pedijatar

Ortoped

Urolog

Kardiolog

Gastroenterolog

Endokrinolog

Reumatolog

Specijalist za

ultrazvuk

Akupunkturolog

Dječji neurolog

Dječji nefrolog

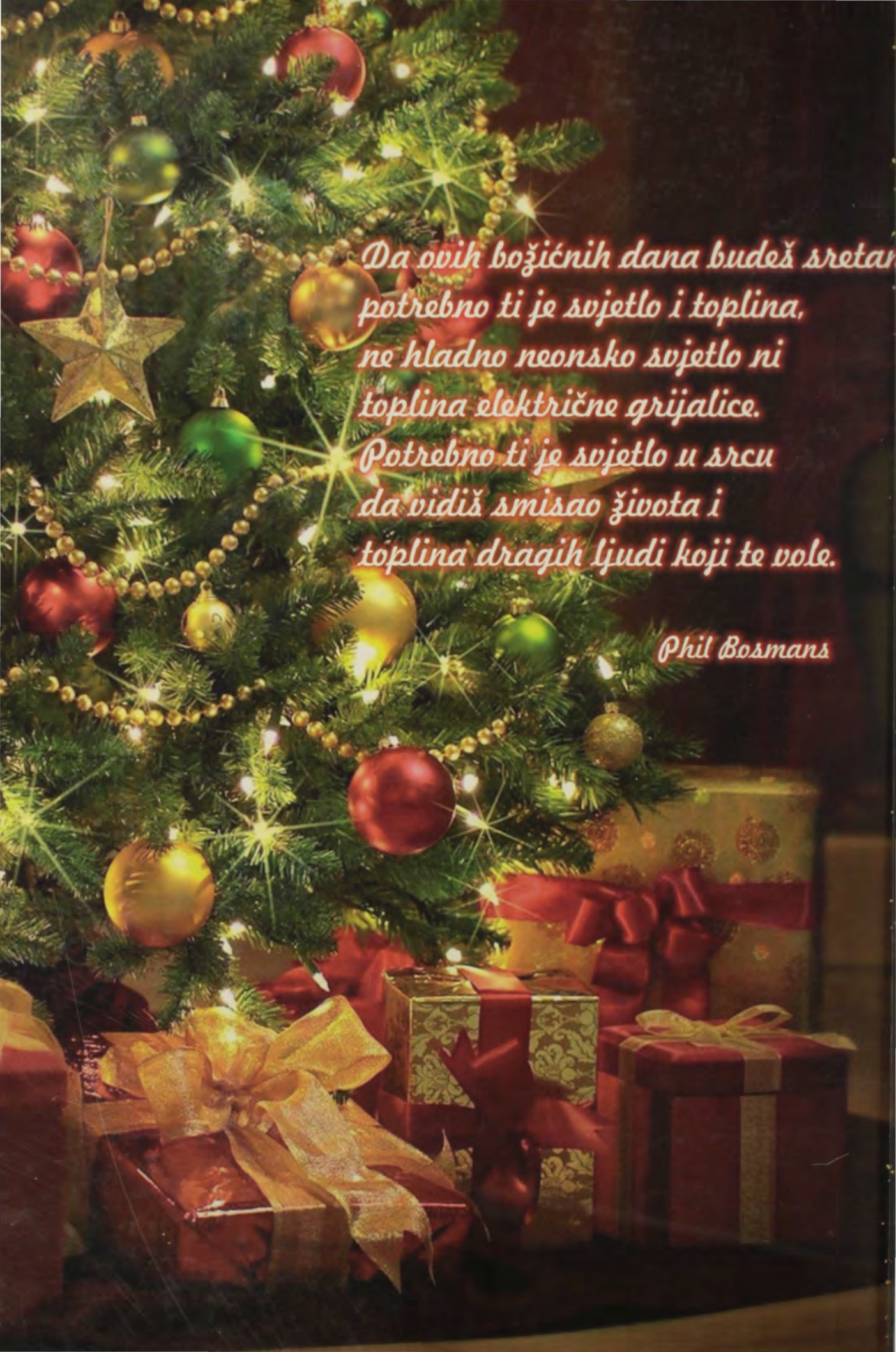
Psiholog

Umjetnost življenja slična je umijeću bojenja!

ZAVRŠNI RADOVI GRADEVINE

24000 Subotica, Imotska 31, tel/fax: 024/562-712, mob: 064/240-43-95
e-mail: zrg.sasa@yahoo.com, www.poslovnabaza.com/zrg

A photograph of a Christmas tree decorated with warm white lights, red, gold, and green ornaments, and a large gold star. Several wrapped gifts are visible at the base of the tree. The scene is dimly lit, with the primary light source being the tree's lights.

*Da ovih božićnih dana budeš sretan
potrebno ti je svjetlo i toplina,
ne hladno neonsko svjetlo ni
toplina električne grijalice.
Potrebno ti je svjetlo u srcu
da vidiš smisao života i
toplina dragih ljudi koji te vole.*

Phil Bosmans